GÖZ

SAYI : 11 / 2020

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ İLETİŞİM FAKÜLTESİ HABER AJANSI TARAFINDAN 2012'DEN BERİ YAYIMLANMAKTADIR.

● Doç. Dr. Mustafa Aydın: "Yüz yüze eğitimin yerini hiçbir şey tutamaz"
● Moda şehir Eskişehir ● Sessiz Sedasız İstanbul ● "Bir çocuk hatırlayacak"

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ

Bir İstanbul Özeti

İAHA muhabirleri - renkli haberler

İAHA

Değerli Göz Dergimizin Okurları,

Olağanüstü koşullardan geçtiğimiz bu dönemde sizlerin fiziksel ve psikolojik iyi oluşunuz her şeyden önemli. Bu gerçeği göz önünde tutarak üniversitemizde kaliteli bir eğitim almanız ise diğer önceliğimizdir.

Sevgili okurlar, küresel dünyada artık sınırlar kalktı. Bunu nitelendirirken sanki çok yararlı bir durummuş gibi birbirimize aktarıyoruz. Fakat dünyada sınırların kalkıp, koskoca dünyanın küresel bir köy haline gelmesinin gelişmekte olan ve ekonomisi savunmasız olan ülkeler için ne kadar tehlikeli olduğuna dikkat çekmek istiyorum. Sınırlar kalkınca büyük balık küçük balığı yutar, daha güçlü kültüre sahip olan milletler, kültürü ve tarihi daha zayıf olan milletleri etkisi altına alır. Bu nedenle her ne olursak olalım köklerimizden asla kopmayalım. Köklerinden kopan ülkeler kurumaya mahkumdur. Küresel dünyanın sunduğu yenilikleri hazmetmek zorundayız. Ancak bunu köklerimizden kopmayarak yapmalıyız. İnsani değerleri toplumumuza ekmemiz ve sevgiyi asla birbirimizden sakınmamamız lazım. Bu eğitim yuvasının çatısı altında gençlerimizi geleceğe hazırlıyoruz. Geleceği kurarken; bilimle, sanayiyle, teknolojiyle yoğrulmamız lazım. Köleliğe ancak bilimle karşı koyabiliriz. Köleliğin en büyük düşmanı bilgidir. Gelecek ancak geçmişin deneyimleri üzerine inşa edilebilir. Bu deneyimlerin farkındalığında, gelecek çok daha aydınlık ve parlak olacaktır.

İstanbul Aydın Üniversitesi İletişim Fakültesi bünyesinde faaliyetlerini sürdüren İstanbul Aydın Haber Ajansı (İAHA), 9 yıldır, büyük bir disiplin, meslek ruhu ve meslek aşkıyla daha okul sıralarında öğrencilerini hayata hazırlayacak uygulamaya yönelik bir eğitim planı uygulamaktadır. Bugün 11'inci sayısına ulaştığımız GÖZ dergimiz daha okul sıralarında profesyonel hayatın ipuçlarını görmeyi arzuladığımız eğitim modelimizin kuşkusuz en güzel örneklerindendir.

GÖZ dergisinin her sayısı İstanbul Aydın Üniversitesi ailesi için çok değerli. Ancak bu sayımızda içinde bulunduğumuz pandemi sürecinde genç gazeteci adaylarının en iyi yazı ve fotoğrafı ortaya koymak için gösterdikleri çabayı belirtmeme gerek yok. Genç gazeteciler bizlere bu süreçte gazetecilik mesleğinin gazeteciden beklediği fedakârlık derecesini en iyi şekilde gösterdiler. Bundan sonraki süreçte bizlere düşen ise geleceğimizi aydınlatacak genç gazetecilere sevgi ve destek vermektir.

GÖZ dergisinin 11'inci sayısında emeği geçen tüm öğrencilerimizi sevinçle kucaklıyor ve başarılarının devamını diliyorum.

Doç. Dr. Mustafa Aydın

İstanbul Aydın Üniversitesi Mütevelli Heyeti Başkanı

İÇİNDEKİLER

10- Doç. Dr. Mustafa Aydın: “Yüz yüze eğitimin yerini hiçbir şey tutamaz”

18- Moda şehir Eskişehir

24- Adana burası anlayan beri gelsin!

34- Vakıflı Köyünde bir gün

46- Hoşgörünün ortak sesi: Agos Gazetesi

52- Sessiz Sedasız İstanbul

62- Koronavirüs kıskacındaki İtalya

68- COVID-19 ve Biz

72- “Medyada kadın cinayetlerinin veriliş şekli, kadına yönelik suç teşkil edici davranışları normalleştirmekte”

82- “Bir çocuk hatırlayacak”

86- Bir TV yıldızı üniversite hocası

94- İstanbul’un saklı bir modern sanat müzesi: İMÇ

112- Hacı Bekir tadıyla hâlâ duruyor yerli yerinde

118- Babıali’nin cesur yürekli son süvarisi: Ergin Konuksever

126- Brugge: “Hem romantik hem de rüya gibi”

142- 40 istasyon

150- 1943’den beri değişmeyen lezzetler Rus Lokantası’nda

156- Dünyanın en pahalı yatılı okulu

ARALIK 2020

KÜNYE

İstanbul Aydın Üniversitesi Mütevelli Heyeti Başkanı
Doç. Dr. Mustafa Aydın

Yayın Kurulu Başkanı
Prof. Dr. Yadigâr İzmirli

Yayın Danışmanı
Prof. Dr. Deniz Yengin

Genel Yayın Yönetmeni
Öğr. Gör. Kayıhan Güven

Yazı İşleri Müdürü
Semra Dursun

Haber Koordinatörü
Sinan Daşpınar

Tasarım
Serkan Velioğlu

Kapak Fotoğrafı
Ahmet Bolat

Baskı ve Cilt
c&b
BASIMEVİ

Katkıda Bulunanlar
Behlül Çetinkaya, Berfin Kahraman, Birgül Göker Perdisa, Ceren Kâhya, Enes Yazıcı, Esra Yıldız, Gamze Polat, Gülcan Çelikkıran, İsa Örken, Kayıhan Güven, Merve Gürbüz, Muammer Yanmaz, Nabi Sarıbaş, Semra Dursun, Sinan Daşpınar, Suat Kozluklu, Suna Aktaş, Yuliya Pokidova, Tuğçe Merve Onarcan

Adres
İstanbul Aydın Üniversitesi
İletişim Fakültesi
Florya Yerleşkesi
Beşyol Mah. İn.nü Cad. No.38
Sefaköy/ İstanbul
Tel: 212 444 14 28
Faks: 212 425 57 59
semradursun@aydin.edu.tr

Dergimizde yayımlanan yazı ve fotoğraflar izinsiz kullanılamaz. Dergimizde yer alan ilan, yazı ve fotoğrafların sorumluluğu sahiplerine aittir.

Değerli Göz Dergimizin Okurları,

Hayatımız "Koronavirüsünden Önce" ve "Koronavirüsünden Sonra" olmak üzere iki döneme ayrılmış durumda. Ve daha önce hiç karşılaşmadığımız tüm dünyayı felç eden pandemi ile birlikte sağlıklı olmanın önemini bir kez daha anladık. Koronavirüs, dünya çapında birçok alana etki edip değişikliklere neden oldu ve halen etkileri devam etmekte. Yeni tip koronavirüs nedeniyle dünya genelinde Türkiye'nin de aralarında bulunduğu 124 ülkede tüm okullarda, 11 ülkede ise belirli bölgelerdeki okullarda örgün eğitime ara verildi. Türkiye dahil pek çok ülke uzun süredir dijital dönüşümün eğitime olan etkisini tartışıyordu. Yeni tip koronavirüs dijital dönüşüm, uzaktan eğitim ve eğitim sisteminde değişim ihtiyacı tartışmalarını hızlandırmış oldu. Ve yeni eğitim-öğretim yılı planlamaları çerçevesinde üniversitemizde "hibrit eğitim modeline" geçiş yaptık. Hibrit eğitim modelinde aslında bir üniversitedeki öğrencinin, öğrencilik sürecinin ve deneyiminin tamamının online veya yüz yüze, kampüs içi ya da dışı harmanlanması olarak tanımlayabiliriz.

Ve gelelim bizlerin GÖZ bebeği olan dergimize, Atatürk ilke ve devrimlerine yürekten bağlı olan İstanbul Aydın Üniversitesi özgür düşünceye, çağdaşlığa, ilerlemeye, gelişime, bilime, akla verdiği değeri kurulduğu ilk günden beri, yaptığı çalışmalarla, yetiştirdiği öğrencilerle, bilime yaptığı katkılarla, deneyimli ve güçlü kadrosuyla yansıtmaya çalışmıştır. 2011'den beri, yani tam 9 yıldır İletişim Fakültemiz bünyesinde faaliyette bulunan İstanbul Aydın Haber Ajansı da (İAHA), bu doğrultuda kurulan ve günümüze kadar gerçekleştirdikleri projeler aldıkları ödüller ve yayımladıkları haberlerle İstanbul Aydın Üniversitesi ailesini her zaman gururlandıran önemli bir parçamızdır.

İAHA'da çalışan öğrenciler belirli aralıklarla değişse de İAHA'nın felsefesi, ürettiği işlerin kalitesi, yetiştirdiği muhabirlerin bilgi birikimi her gün artarak bugünlere gelinmiştir. Bu noktada, İAHA'nın İletişim Fakültemiz koridorlarında yaz – kış sönmeyen ışığının arkasında bulunan, bugünlere gelinmesinde, emeğiyle, bilgisiyle ön plana çıkan, adeta bir "gelenek" yaratan Kayıhan Güven hocamızı da anmak gerekiyor. İAHA'da onun kurduğu sistemin, şu anda elinizde tuttuğunuz gibi eserler ortaya çıkmasında büyük bir rolü bulunmaktadır. Değerli Kayıhan Hocama üniversitem adına şükranlarımı sunuyorum. Bu zorlu süreçte GÖZ'ün 11'inci sayısına emeği geçen İAHA ekibine de teşekkür ediyorum. İnanıyorum ki evrensel düzeyde yetişen genç iletişim öğrencilerimiz GÖZ dergimizin daha pek çok yeni sayısını üretmeye devam edecekler.

Bir sonraki Göz Dergisi'nde buluşmak dileğiyle, sağlık dolu günler sizlerle olsun…

Prof. Dr. Yadigâr İzmirli

İstanbul Aydın Üniversitesi Rektörü

11'inci sayının öyküsü

İstanbul Aydın Üniversitesi Gazetecilik Bölümünde okuyan bir grup öğrencinin isteğiyle Öğr. Gör. Kayıhan Güven'in ve fakülte dekanı Prof. Dr. Hülya Yengin'in "okulda sürekli haber üreten bir ajans olmalı" amacıyla bir araya gelip İstanbul Aydın Haber Ajansı'nı kurmalarının üzerinden tam 9 yıl geçti. Tam dokuz yıldır İstanbul Aydın Haber Ajansı yaz-kış demeden çalışmalarına ara vermedi. Hiç kuşkusuz bugün 11'inci sayısına ulaştığımız GÖZ dergisi de bu uzun soluklu çalışmanın en önemli meyvesi olageldi...

Yıllardan beri beğeniyle yaptığımız GÖZ'ün her sayısı ayrı bir maceradır... Hiç unutmuyoruz, GÖZ dergisinin ilk sayısını hazırlarken Van'da yaşanan 7.2 büyüklüğünde deprem tüm ülkeyi yasa boğmuştu. Çiçeği burnunda ajansın çiçeği burnunda genç gazeteci adaylarını apar topar göndermiştik deprem bölgesine. Eli ilk defa kaleme giden Gökçem Eryiğit ve fotoğrafta Ferit Cihan Deniz beklentimizin üzerinde işlerle dönmüştü sahadan. Doğrusunu isterseniz şaşırmıştık ve bir o kadar da sevinmiştik.

GÖZ'ün ikinci sayısının hiç unutamadığımız öyküsünü Gabriel Eray Taş kaleme almıştı. Eray, GÖZ dergisi için Beyoğlu'nun son Süryani terzilerinden olan babası Erdal Taş'ın öyküsünü kaleme aldı ve fotoğrafladı. Ne yazık ki Eray, babasını bu söyleşiyi yaptıktan kısa bir süre sonra aniden kaybetti. "Zanaattan başka tutunacak dal yok bizlere..." başlıklı söyleşi yitip giden İstanbul'dan, yitip giden bir kültürden önemli izler barındırıyordu.

GÖZ dergisinin üçüncü sayısında tüm ülkeyi yasa boğan Soma faciasını işlemiştik. Genç muhabirler için hiç de kolay olmamıştı bu sayıyı hazırlamak. Dördüncü sayımızda ise Evliya Çelebi'nin izini sürmüştük İstanbul sokaklarında. Sokak sokak elimizde fotoğraf makineleri Seyahatname'nin İstanbul bölümünden izler aramıştık koca şehirde. Beşinci sayıda kaybolan Yeşilçam'ın, altıncı ve yedinci sayıda İstanbul'un efsane şehir hatları vapurları Fenerbahçe ve Paşabahçe'nin peşine düşmüştük. Sekizinci sayımızı ise ustamız Ara Güler'e ayırmıştık. Dokuzuncu sayımızı Romanlar, onuncu sayımızı Göbekli Tepe özel sayısı yaptık.

GÖZ dergisi 11'inci sayısı için yaptığımız ilk haber toplantısında birçok konu gündeme geldi. İstanbul Aydın Haber Ajansı muhabirlerini en heyecanlandıran önerilerden birini fotoğraf editörlerimizden Berfin Kahraman seslendirmişti. Berfin, o günlerde medyada da sıklıkla işlenen deprem konusunu üzerine yoğunlaşmamızı önermişti. Haksız da sayılmazdı. Yaşadığımız şehir büyük bir deprem gerçeğiyle karşı karşıyaydı ve genç muhabirler beklenen İstanbul depremini GÖZ dergisinin sayfalarına enine boyuna ele alma isteğindeydiler. Ne var ki, o günlerde hiç beklemediğimiz bir olay cereyan etmişti ve Türkiye sınırları içerisinde binlerce sığınmacı Avrupa'ya gidebilmek için Edirne'ye doğru yola koyulmuştu. Eşi benzeri görülmemiş bir insan seli sınırı geçmek ümidiyle yollara dökülmüştü. Genç Muhabir arkadaşımız Merve Gürbüz, "Bir çocuk hatırlayacak" başlıklı yazısı ve etkili fotoğraflarıyla bu "umuda yolculuğu" sizler için kaleme aldı ve görüntüledi.

2020 yılında gündem dur durak bilmiyordu, bir yan-

dan kadın cinayetleri, yoksulluk, çevre sorunları, ölüm oruçları, etnik ve siyasi tartışmalar ... GÖZ dergisi Genel Yayın Yönetmeni Kayıhan Güven ise ulusal basının gündeminden uzaklaşıp, ana akım medyanın görmediği ya da gündem yoğunluğundan göremediği daha insan ve toplum merkezli bir noktaya taşımak niyetindeydi derginin bu sayısını. Hedefimiz ve isteğimiz bir "Hoşgörü" sayısıydı. Arkadaşımız İsa Örken, Anadolu'nun son Ermeni köylerinden Vakıflı'nın yolunu tutmuştu çoktan. Berfin Kahraman ve Ceren Kahya ise Agos gazetesinin... Ne yazık ki biz bunca gündem karmaşası içinde GÖZ dergisi için koşuştururken tüm dünyayı etkisi altına alan COVID-19 salgını ülkemize de ulaşmıştı ve bizler de herkes gibi çalışmalarımıza kısa sürede olsa ara vermek durumunda kalmıştık. Gazetecilik yapmak hiç de kolay olmadı bu zor süreçte.

İşte Göz dergisinin 11'inci sayısının kısa bir öyküsüydü tüm bu yaşadıklarımız. Bizler, İstanbul Aydın Haber Ajansı (İAHA) Muhabirleri, kendi iç düzenimizde, bu ortak gönüllü çalışmanın başarısının sırrını, teoriyi pekiştiren pratiğin getirdiği donanım ve sorumluluk duygusu ile bu sayımızda bir kez daha ortaya koyduk.

Az sonra sayfalarında dolaşacağınız GÖZ dergisine emeği geçen, desteğini ve katkısını esirgemeyen genç gazeteci adaylarına ve Sinan Daşpınar'a sonsuz teşekkürler...

Nice sayılara....

Semra Dursun

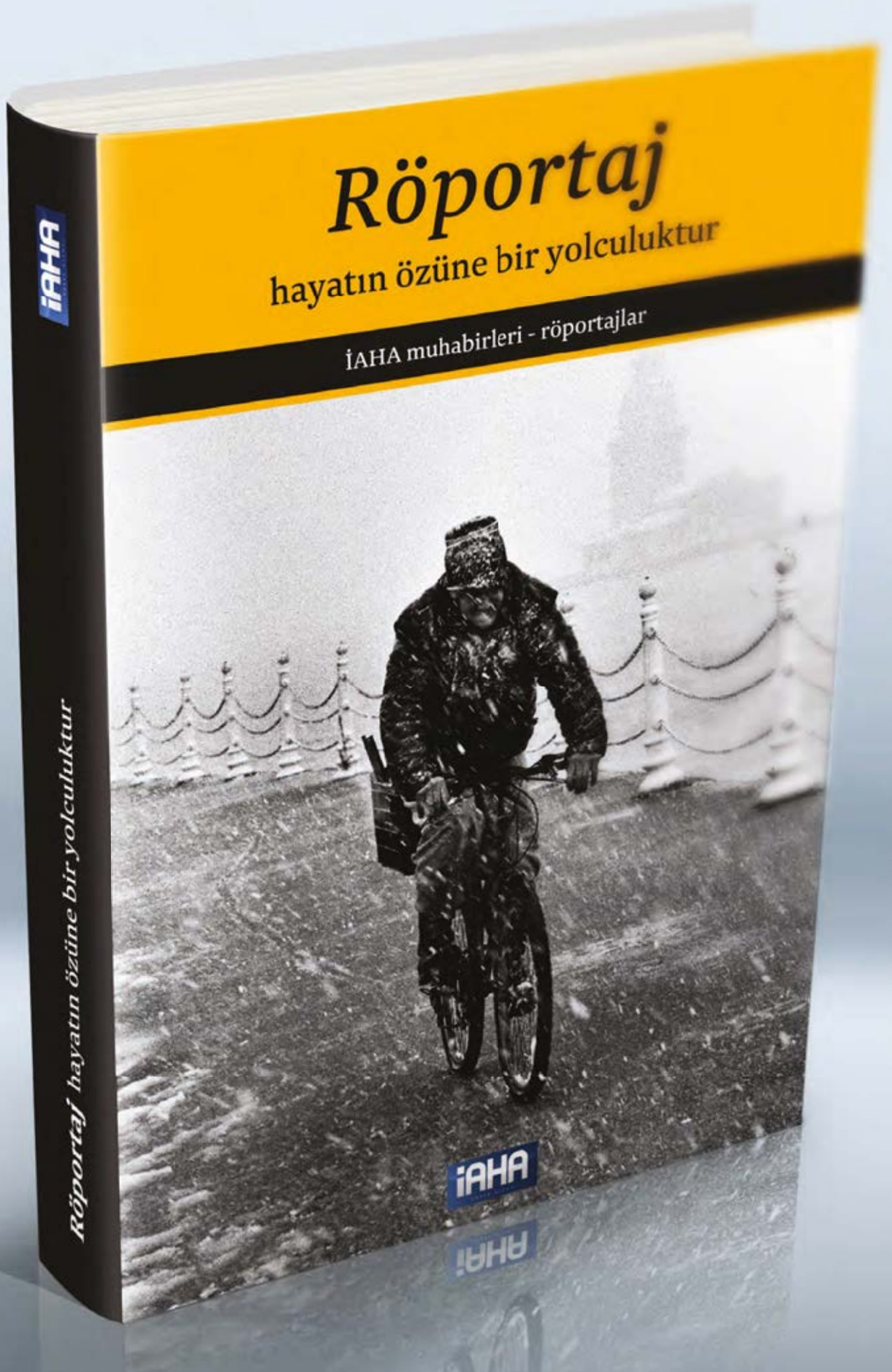
İAHA
Röportaj
hayatın özüne bir yolculuktur
İAHA muhabirleri - röportajlar
İAHA
Röportaj hayatın özüne bir yolculuktur

Değerli iletişimciler,

İstanbul Aydın Haber Ajansı, fakültemizdeki tüm öğrenci uygulama alanları gibi bizim özenle izlediğimiz ve başarılarıyla övündüğümüz önemli bir parçamızdır. Ancak şunu tüm samimiyetimle vurgulamalıyım ki; İAHA'nın diğer uygulama alanlarından farkı, öğrencilerine profesyonel bir iş ortamı sunmasıdır. Bugün İAHA'da üretilen yazı ve fotoğraflara baktığımda öğrencilerimizin profesyonel gazetecileri çağrıştıracak düzeye ulaştıklarını gösteren güçlü kanıtlar olduğu görüşündeyim.

İAHA çalışması içerisinde yılların deneyimi ile yerleşmiş ve İstanbul Aydın Üniversitesi İletişim Fakültesi ailesinin her zaman ilgi ile bir sonraki sayısını beklediği GÖZ Dergimiz hiç kuşkusuz bunun en önemli göstergesidir. Bugün elinizde tuttuğunuz dergimizin 11'inci sayısının konu başlıklarına şöyle bir göz atarsanız ne demek istediğimi daha iyi anlayacaksınız. GÖZ dergisinin her sayısı büyük bir emeğin, bir serüvenin ürünü. Bunu genç bir gazeteci için düşünürsek giderek karmaşıklaşan dünyamızda bir haberin peşine düşmek, bir haberi kaleme almak hiç kolay bir iş değildir. Bu yıl ise dergimizin 11'inci sayısının hazırlıklarını sürdüren genç muhabirlerimiz COVİD-19 pandemisi ile karşı karşıya kaldılar. Ne yazık ki bu süreçte mesleğin daha çok başında olan genç bir gazeteci için haber peşine düşmek daha da güçleşmişti. Tüm bu olumsuzluklara rağmen genç muhabir adaylarımız, gazeteciliğin gazeteciden beklediği fedakârlık derecesini bu süreçte yaşayarak kavradılar ve GÖZ Dergimizin 11'inci sayısını okuyucularıyla buluşturdular.

Dergimizin elinizde tuttuğunuz bu sayısında da yine insan ve toplum merkezli konu başlıkları dikkat çekiyor. Merve Gürbüz'ün Edirne'ye doğru göç eden sığınmacıları konu aldığı "Bir çocuk hatırlayacak" başlıklı yazısı ve fotoğrafları, Berfin Kahraman ve Ceren Kahya'nın Türk Basının önemli renklerinden Agos gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Yetvart Danzikyan ile yaptıkları söyleşi, yine Gamze Polat ve Büşra Özbakan'ın tam bir araştırmacı gazetecilik örneği sergiledikleri "İstanbul'un saklı bir modern sanat müzesi: İMÇ" başlıklı çalışmaları göze ilk çarpan konu başlıkları arasında.

Değerli okurlar, elinizde tutuğunuz GÖZ Dergisinin 11'inci sayısının hazırlık aşamasında genç muhabirlerimizin gösterdiği çaba ve özveri geleceğin genç gazeteci adayları için örnek teşkil etmektedir. Ben iletişim fakültesi ailesi adına bu zorlu süreçte özverili çalışmalarını sürdüren İAHA Genel Yayın Yönetmeni Kayıhan Güven ve elbette haber üretim sürecinin her aşamasında görev alan değerli öğrencilerimize teşekkür ediyorum ve gösterilen bu çabayı övgüyle karşılıyorum.

Saygı ve sevgilerimle,

Prof. Dr. Deniz Yengin

İAÜ İletişim Fakültesi Dekanı

Söyleşi ● **Semra Dursun** (İAHA)
Fotoğraflar ● **Nabi Sarıbaş**

Doç. Dr. Mustafa Aydın: *“Yüz yüze eğitimin yerini hiçbir şey tutamaz”*

COVID-19 PANDEMİSİ TÜM DÜNYAYI ETKİSİ ALTINA ALIRKEN, PANDEMİ SÜRECİNDEN EN ÇOK ETKİLENEN SEKTÖRLERDEN BİRİ DE EĞİTİM SEKTÖRÜ OLDU. PANDEMİ NEDENİYLE, OKUL ÖNCESİNDEN YÜKSEKÖĞRENİME KADAR EĞİTİMİN TÜM KADEMELERİ BEKLENMEDİK BİR ŞEKİLDE KAPATILDI. KARANTİNA GÜNLERİ NEDENİYLE EVDE DİJİTAL PLATFORMLARDAN EĞİTİM SÜRDÜRÜLMEYE VE DESTEKLENMEYE BAŞLANDI. COVID-19 SALGINI İLE BİRLİKTE ÖZELLİKLE YÜKSEKÖĞRENİMDE MEYDANA GELEN DEĞİŞİM VE DÖNÜŞÜMLE İLGİLİ GELİŞMELERİ YAKINDAN VE HASSASİYETLE TAKİP EDEN İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ MÜTEVELLİ HEYETİ BAŞKANI DOÇ. DR. MUSTAFA AYDIN İLE PANDEMİ SÜRECİ VE SONRASINI DEĞERLENDİRDİK. DOÇ. DR. AYDIN İSE, BİR YANDAN HER ALAN GİBİ EĞİTİMİN DE ÇAĞA UYMASI GEREKTİĞİNİ İFADE EDERKEN, BİR YANDAN DA “ÖĞRETMENLE ÖĞRENCİNİN BİREBİR TEMASTA OLDUĞU YÜZ YÜZE EĞİTİMİ BİR KENARA ATAMAYIZ. ONUN YERİNİ HİÇBİR TEKNOLOJİ TUTAMAZ” DİYOR.

“COVID-19 süreci eğitim sektörünü de ciddi biçimde etkilendi”

"Türkiye'deki üniversitelerimizin birçoğunun online eğitim konusunda ciddi deneyimleri var"

Eğitim sektöründe COVID-19 sonrası dünyada ve Türkiye'de neler yaşandı?

Hiç kuşkusuz COVID-19 salgını bütün dünyada yaşamın tüm boyutlarını olumsuz etkiledi ve etkilemeye devam ediyor. Elbette bu süreçte eğitim sektörü de ciddi biçimde etkilendi. Hatta şunu net bir şekilde vurgulayabiliriz ki eğitim alanında belki de tarihte ilk kez böylesine küresel ölçekte etkilenme söz konusu oldu. Pek çok ülkede okul öncesinden yükseköğretime kadar tüm kademelerde eğitim kurumları hızla kapatıldı. Yanılmıyorsam dünya ölçeğinde tüm kademelerde bir milyarın üzerinde öğrencinin geleneksel eğitim ortamlarından uzaklaştığı biliniyor. Ülkeler eğitimdeki bu zorunlu boşluğu en az hasarla atlatabilmek için büyük çaba sarf ediyor ve hızla uzaktan eğitim konusuna yoğunlaşıyor. Tabii uzaktan eğitimin uzun vadeli sonuçları tartışmaya açılacaktır. Ancak pandemi süreci hala tamamlanmış değil ve bu süreçte eğitim konusunda atılan adımları değerlendirmek için de daha çok erken olduğunu düşünüyorum. İçinde yaşadığımız çok olağanüstü, çok farklı, çok beklenmedik bir durum. Hepimiz yaşam tarzlarımızı belli ölçüde zorunlu olarak değiştirmiş durumdayız. Bunun hepimiz üzerinde çok boyutlu etkileri var.

Üniversitelerde dijitalleşme konusu son yıllarda ağırlıklı olarak konuştuğumuz bir konuydu. Ancak COVID-19 ile birlikte bir anda bütün sistemin dijitale taşımak durumunda kaldık. Üniversitelerin bu süreçteki "zorunlu" dijitale dönüşümünü nasıl değerlendiriyorsunuz?

Türkiye'nin birçok önde gelen üniversitesi programlarının tamamı olmasa bile belirli programlarını uzun süredir online sistem üzerinden yapıyordu.

Yani aslında üniversitelerimizin birçoğunun bu konuda ciddi deneyimleri var. Örneğin biz de İstanbul Aydın Üniversitesi'nde yaklaşık 12 yıldan beri bazı ön lisans, lisans ve yüksek lisans derslerini online yapıyorduk. Artı, Sürekli Eğitim ve Hayat Boyu Öğrenme merkezlerimizde de online eğitimlerimizi hali hazırda çok rahat gerçekleştiriyorduk. Ama bu süreçle beraber sistemin tamamını uzaktan eğitime aktarmış olduk. Tabii bu süreçte bazı üniversitelerimiz ilk birkaç hafta küçük sıkıntılar yaşadı. Çünkü alt yapıları bu sürece hazır değildi. Ama onlar da birkaç hafta içinde hızla yeni sisteme geçtiler. Ben burada Yükseköğretim Kurulumuza gerçekten bir teşekkür etmek gerektiğini düşünüyorum. Gerçekten çok iyi organize oldular ve üniversiteleri de dâhil ettikleri komisyon oluşturdular.

İstanbul Aydın Üniversitesi'nde pandemi döneminde uzaktan eğitim nasıl uygulandı? Üniversitedeki akademisyenler bu sürece ne kadar hazırdı?

Az önce bahsettiğim gibi biz İstanbul Aydın Üniversitesi'nde uzun süredir bazı programlarımızı online eğitim üzerinden yapıyorduk. Tabii tüm dersleri online sisteme aktarmak kolay bir iş değildi. Ancak gerek üniversitemizde online eğitim

"İstanbul Aydın Üniversitesi'nde yaklaşık 12 yıldan beri bazı ön lisans, lisans ve yüksek lisans derslerini online yapıyoruz"

konusunda uzman arkadaşlarım gerekse hocalarım hızlı ve kesintisiz bir şekilde üniversitenin eğitim ve öğretim programlarını online sisteme adapte ettiler. Uygulama ağırlıklı eğitim veren tıp, diş hekimliği ve güzel sanatlar fakültesinin bazı programları hariç tabii. Doğal olarak bazı hocalarımız bu sürece hemen uyum sağlamadı, zaten böyle bir şeyin de hemen olmasını beklemek çok saçma olurdu. Biz bu durumu da gerek asistan arkadaşlarımızın gerekse bölüm ve program başkanı arkadaşlarımızın katkılarıyla hızlı bir şekilde planlayıp en iyi şekilde yönettik.

Eğitim sektörü diğer sektörlere oranla daha "muhafazakâr" ve tutucu bir sektör. Öğretmenin ya da akademisyenin rolü bu noktada nasıl değişecek? Bu dönüşümle birlikte öğretmen merkezli eğitimden uzaklaşacak mıyız? Yani yeni düzenle öğretmene ihtiyaç kalacak mı?

Bakın şu gerçeğin altını bir kere net bir şekilde çizmek gerek: İnsanoğlu var olduğu sürece yaşam var olduğu sürece üç şeyin önemi asla azalmayacak: gıda, sağlık ve eğitim. Tabii şu bir gerçek ki çağımızın eğitim modelleri, öğrenme modelleri hızla değişiyor. Bu gerçek pandemi öncesinde de biz eğitimcilerin üzerinde ısrarla durduğumuz bir konuydu. Ancak yüz yüze eğitimin yerini hiçbir teknoloji tutamaz. Evet, artık çağımız eski sistem öğrenme modellerinin çok çok ötesinde ve ne yazık ki o eski usul öğrenme modelleri çağımızın ihtiyaçlarına cevap verememekte. Ancak öğretmenle öğrencinin birebir temasta olduğu modeli de bir kenara atamayız. Tabii eğitim ve öğretimde sistemsel bir dönüşümden söz edeceksek bu kesinlikle öğretmenin değişmesiyle de oldukça ilgili bir konu olacaktır. Bugüne kadar öğretmenin eğitimdeki asli rolü bilgi aktarmaya odaklıydı. Öğretmen alanında uzman olduğu, biriktirdiği değerli birikimini tabiri caizse bir sürahiden bir bardağa su doldurur misali farklı becerilerde, farklı kapasitelerde öğrencilere aktardı ve hep o bardağı doldurmaya çalıştı. Bugün bilgi bir şelale gibi akıyor ne bir sürahiye sığdırabiliriz ne de bir bardağa. Artık her öğrenciye elindeki bardağı sürahiden değil ne zaman ihtiyaç duyarsa şelaleden doldurabilmeyi öğretmeli. Günümüzde ne yazık ki depolanan bir bilginin hiçbir kimseye faydası yok. Üstelik şu bir gerçek ki bugün elimizin altında hali hazırda bulunan teknoloji, bilgisayar bilgiyi insanoğlundan daha iyi depolayabilip aktarabiliyor. Kısaca özetlersem, yüz yüze eğitimin yerini hiçbir şey tutamaz, öğretmene olan ihtiyaç asla ama asla bitmez. Öğretmene olan ihtiyaç bugün de olduğu gibi her gün artarak devam edecek. Ama bugün hayatın her alanında olduğu gibi eğitim sektöründe de çağın gereklerine uygun bir dönüşüm söz konusu ve bizler bu dönüşümde de çok değerli öğretmenlerimizin yol göstericiliğine ihtiyaç duyacağız.

Yeni süreçle birlikte öğrenimin zaman ve mekân kavramlarının dışına çıktığına da şahit olduk. Bu konuyla ilgili neler söylemek istersiniz. Eğitimde dijitalleşmenin avantajları ve dezavantajları neler olacak?

Şimdi bu durum bize bir gerçeği gösterdi. Hangi sektör olursanız olun artık dijital platformlarda var olmak durumundasınız. Aksi takdirde yayan kalırsınız. Süreç şunu net bir şekilde gösterdi ki eğitim sektörü de artık bu alanda daha fazla var olmak durumunda. Tabii şunu da vurgulamak gerek elbette yüz yüze eğitimin önemi büyük. Fakat çağımızda da eğitimi artık dört duvar arasına sıkıştıramazsınız. Artık eğitim her yerde. Bilgi her yerde. Dolayısıyla bu gerçek eğitimin olmazsa olmazı haline gelecek. Uzaktan ve online eğitim artık bizlerin bir parçası. Artık günümüzde mühim olan bilgiye nasıl daha kolay ulaşmamız. Asli olan bu. Daha kaliteli bilgiyi nasıl elde ederim. Daha çok emek sarf etmeden daha çok zaman ve mesafe harcamadan nasıl ulaşırım. Bulunduğunuz mekanlarda hangi ortam olursa olsun eğitime nasıl ulaşabiliriz. Ne yazık ki bizler şimdiye kadar öğrenmeyi zihinlerimizde dört duvar etrafında mümkün olabilecek bir

“Çağımızın eğitim modelleri, öğrenme modelleri hızla değişiyor”

“Uzaktan ve online eğitim artık bizlerin bir parçası”

şeymiş gibi kodladık. Dört duvar arasında, şu gün, şu saatte, şu konu... Tüm bunlar bu pandemi süreci ile tekrar değerlendirildi sanırım. Artık eğitimde duvarları aşmak gerek. Öğrenme günümüzde her an her yerde; çoğu zaman hayatın, hatta günlük yaşamın tam merkezinde. Bizim artık Sanayi Devrimi tarafında şekillenen öğrenme biçimlerine ve o devrin ihtiyaç duyduğu yeteneklere sahip bir işgücü yetiştirmeye ihtiyacımız yok. Biz artık disiplinler arası ve çok yönlü becerilerle donatılmış bireylere ihtiyaç duyuyoruz. Dolayısıyla eğitim kurumlarının işlevlerini tekrar gözden geçirip buraları yaratım alanlarına dönüştürmek zorundayız.

Eğitim artık kişiselleşiyor mu?
Az önce de sözünü ettiğim gibi biz artık Sanayi Devrimi'nin şekillendirdiği yaşam biçimlerinin çok ötesindeyiz. Hayatımızın her alanı dönüştü ve dönüşüyor. Dolayısıyla eğitim de çağın gerektirdiği gibi biçimlenecektir. Artık hiçbir şey standart, tek düze ve kitlesel değil. Eğitim de önümüzdeki süreçte bu yönde şekillenecektir.

Bu dönüşüm eğitim sektörünün geleceğini nasıl biçimlendirecek? Yeni öğrenme modelleri neler olacak?
Her çağın kendine öz, kendine has dinamikleri mevcut. "Zamanın ruhu" denen olgu tam da bu. Tabii ki öğrenme modelleri de bu dinamiklere göre şekil alıyor. Artık üniversiteden mezun olmakla öğrenim hayatı son bulmuyor. Çağımızın öğrenme modeli "yaşam boyu öğrenim". Yani artık öğrenmenin ne yaşı var ne de zamanı. Çağımızda artık insanın iş yapma biçimleri, iş yapma becerileri değişti. Yeni teknolojilerle birlikte her yaşta her mekânda ve zamanda eğitim alarak yaşam boyu öğrenmeyi sürdürüyoruz. Artık, ille de fiziksel olarak okula gidip gelmemiz gerekmiyor, kâğıt kalemin hatta sıra, kürsü ve sınıfın yerini de bilgisayarlar, mobil teknolojiler almış durumda. Yeni şeyler öğrenmek istiyorsanız, önünüzde engeller yok. Tam aksine, hedefinize ulaşmanız için farklı farklı yollar var.

Eğitim teknolojilerine yatırım konusunda bu yeni süreçle birlikte neler söylemek istersiniz.
Bugün içinde bulunduğumuz çağda dijitalleşmenin önlenemeyen yükselişi çok net bir biçimde göze çarpıyor. Hiç şüphesiz, bu durum biz eğitimcileri de eğitim dünyasında da yeni metodoloji ve teknikler bulmaya itiyor. İçinde bulunduğumuz yüzyılda yaşamın her alanında hissedilen bu değişim ve dönüşüm o kadar hızlı ki örneğin bizler, birkaç yıl önce olmazsa olmaz dediğimiz eğitim metotlarının şu an adını bile anmıyoruz. Yeni nesil eğitim dünyasında artık "sosyal öğrenme, makine öğrenme ve kişisel öğrenme" metodolojileri üzerinde şekilleniyor. Fakat şu gerçeğin altını da ısrarla çizmek gerekir ki, çağın gerekliliği dolayısıyla sistem her ne kadar dijitalleşme ve makine öğrenme üzerine yoğunlaşsa da "insana dokunma" ve "anlam" hala eğitimin tam odağında duruyor.

Son olarak geleceğin meslekleri neler olacak? Bu konudaki son sözlerinizi alabilir miyiz?
Konusu insan olan meslekler hiçbir zaman ölmez. Ancak son yıllarda yaşanan teknolojik gelişmeler, dijitalleşme, yapay zekâ, robotlar, otomasyon, elektronik, iletişim, gıda güvenliği, biyolojik güvenlik gibi alanlarda yeni iş kollarının ortaya çıkacağını işaret ediyor. Yine aynı şekilde tüm bu gelişmelerle birlikte bio-güvenlik, siber güvenlik ve gıda güvenliği gibi konularında gittikçe daha çok önem kazanacağına şahit olacağız. Son günlerde biyolojik ürünler, tedavi yöntemleri ve aşılar gibi konuların da ne kadar önemli ve hassas olduğuna bir kez daha şahit olduk. İnsanoğlu önümüzdeki yıllarda bu alanda yapılan çalışmalara daha fazla önem vermek durumunda kalacak. Tabii yine aynı şekilde halk sağlığı, mühendislik alanları ve gıda alanlarında da popülerlik artacak gibi görünüyor.

Yazı ve Fotoğraf ● **Tuğçe Merve Onarcan**

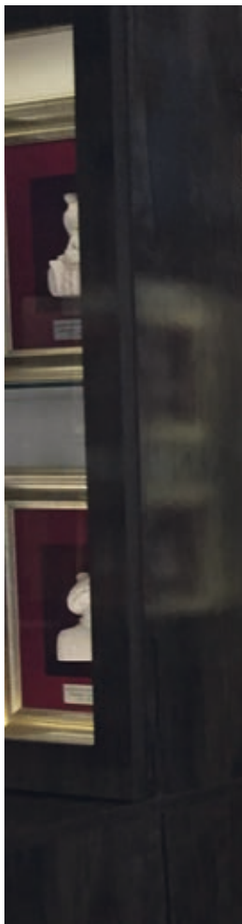

Moda şehir Eskişehir

ESKİŞEHİR'İN ADI ARTIK SIK GEÇMEYE BAŞLADI. GÖRÜLMEYE DEĞER BİR ŞEHİR OLDUĞU SIKÇA YAZILIP ÇİZİLİYOR. BEN DE ESKİŞEHİRLİYİM YAA, ''O ZAMAN BİZE BİRAZ ESKİŞEHİR ANLAT'', SONRA ''HAYIR HAYIR OTUR YAZ'' DEDİLER. OTURDUM BİLGİSAYARIMIN BAŞINA ŞEHRİMİN HEMEN AKLA GELEN KİMİ ÖZELLİKLERİNİ YAZAYIM DEDİM.

LÜLETAŞI

Bu şehirden söz edilmeye başlanınca ilk akla gelen lületaşıdır. Ben bir lületaşı ustası tanıyorum, Mehmet Başsav. Lületaşı portre sanatçısı olarak da biliniyor yörede. 57 yıldır bu mesleği yürütüyormuş. Diyor ki, "Allah bana insanların portrelerini yapma yeteneğini vermiş, bu herkesin yapabileceği bir iş değil. Amerikan başkanlarının heykellerinden, Rusya başkanlarının heykellerine kadar yaptım. Sonra kendi kültürümüzü tanıtacağım dedim. 1992 yılından bu yana Genel Kurmay Başkanlarının heykellerini yapmaya başladım, 200 parçaya yakın lületaşından yapılmış heykelim var... Atatürk'ün Anıtkabirdeki paşalarını, Kurtuluş Savaşı'na katılmış kadınların heykellerini de yaptım."

Başlıyor lületaşını anlatmaya. "Taşın, bir sepiyolit, bir de dolarit cinsi vardır. Lületaşı Eskişehir'in doğusuyla batısı köylerinden çıkıyor. Sepiyolit cinsi yumuşak bir madendir, bıçakla kesilerek çalışılabiliyor."

Ustasını minnetle anıyor. "Çıraklık döneminde binden hiçbir şey saklamadı. Mesela lületaşını öğrettiği gibi,

taşı kesmesini de öğretti, hassas noktalarını öğretti, zaman içerisinde böyle portre sanatçısı oldum."
En çok neler yaptığını soruyoruz. "Öğrenciler öğretmenlerinin büstünü yaptırmak istiyorlar. Bana resim gelir, ön cepheden, yan cepheden resim gelmesi gerekiyor, o şekilde yapıyoruz. Mesela kişi sevdiğine bir heykelciğini hediye etmek isterse, bize çeşitli yönlerden çekilmiş fotoğraflarını getirmek durumunda."
Usta, üniversitelere giderek ders de verebiliyor. Güzel Sanatlar Bölümleri onu çağırarak lületaşı konusunda bilgilenmek istiyorlarmış. Ben de sevdiklerimin fotoğraflarını bir dahaki gelişime düşünerek ustaya veda ediyorum.

Eskişehir denilince ilk akla gelen lületaşıdır

EL YAPIMI BİR OTOMOBİL

Eskişehir denilince akla hemen gelen konulardan bir diğeri Devrim Otomobilleridir. Devrim Arabaları Müzesi 2018 Mart ayından bu yana meraklılarını ağırlıyor. Eskişehir'deki Lokomotif Fabrikasında üretildiği için kent belleğinde önemli bir yerini olan Devrim Otomobili, Türkiye Lokomotif ve Motor AŞ müzesinde sergileniyor. 15 Mayıs 1961 Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği toplantısında Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramına yetişmesi için bir otomobil tipinin yetiştirilmesi görevini verir.

Tülümsaş olarak bilinen Eskişehir'deki Demiryolu Fabrikasında bu proje için bir araya gelen 29 mühendis tarafından 4,5 ay gibi kısa bir sürede üretilen Devrim bugünkü otomotiv sanayinin öncüsüdür.

Müzeyi her yaş grubundan insan geziyor. Bir yılda 8 bin öğrenci ziyaret ediyor. Müze bahçesinde Devrim Otomobili yer alıyor.

Eskişehir hakkında artık anlatılacak çok şey var

MET HELVASI

Tarihi Met Helvacısına girdiğimde beni Nurettin Yıldız karşıladı. "Babam bu işi yapıyordu, babamdan bana kaldı, benden oğluma kalacak. Met Helvası adını Eskişehir'in Sivrihisar ilçesinde değnek adı verilen kalın ve uzun sopayla met adı verilen ince ve kısa sopaya vurularak oynanan oyun sonucunda almıştır.

"Malzemeleri un, yağ, şeker ve sudur. Şekeri kazanda kaynatıyoruz. Şekeri kaynattıktan sonra şeker sıvı hale gelir. Mermere koyarız, mermer üstünde soğuturuz. Ellerimiz kıpkırmızı şişer, 4-5 kişi çekeriz böyle pişmaniye gibi. Elimizle çeke çeke kıvama gelir. Sonra oklava gibi 2-3 cm çapında ve 6 cm uzunluğunda uzatırız. Sonunda makine ile yatay olarak keseriz. Met helvasının orijinali sadedir, insanlar en fazla bunu satın alıyor."

Met helvası bana küçüklüğümü anımsatıyor, bir başka şehirde üretildiğini sanmıyorum. Eskişehir denilince artık anlatılacak çok şey var. Ortasından gondollarıyla bir su geçiyor, suyun aktığı yer güzeldir. Tanıdık ünlülerin yer aldığı bir balmumu müze şehre insanları çekiyor. Şehrin köşelerini süsleyen heykeller Eskişehir'e farklı bir hava katıyorlar. Ya kocaman üniversitesi, şehri görülmeğe değer kılıyor.

Yazı-Fotoğraflar ● **Kayıhan Güven** (İAHA)

Adana burası, anlayan beri gelsin!

İÇ ANADOLU MAVİ TRENİ İLE DOĞU TOROSLAR'I AŞMAK HİÇ DE KOLAY DEĞİLDİ. LOKOMOTİF VAR GÜCÜYLE VAGONLARI DAĞ SİLSİLELERİ İÇİNDE ÇEKİYOR, BİTMEZ TÜKENMEZ TÜNELLER İÇİNDEN GEÇİLİYORDU, HER ŞEY GÖRKEMLİ BİR DOĞANIN PARÇASIYDI. SONRA KARANLIK ÇÖKTÜ VE TOROSLARDAN ADANA GARI'NA İNİVERDİK.

Adana'ya indiğimizde hepimiz dünyevi bir fırına geldiğimizi algıladık; evet Adana sımsıcaktı gerçekten söylendiği gibi. Her birimizin eline bir air condation gereci tutuşturuldu, sıcağa katlanamadığımız anda düğmeye basacaktık. Adana yolculuğuna çıkmadan önce herkesin yönelttiği soru şuydu: "Adana'ya bu sıcakta gidilir mi, mahvolacaksınız yahu!" Biz de, "Kardeşim Adana'nın, Çukurova'nın sıcağını da tanımaya gidiyoruz, biz bunu bir ders gibi yapıyoruz!" diye yanıtlıyorduk. Yol boyunca Behçet Çelik'in derlediği, içinde Adana üzerine yazılar olan "Adana'ya Kar Yağmış" kitabını elimden düşürmedim. Cumhuriyet gazetesi yıllarından göz ucuyla tanıdığım Can Kozanoğlu Adanalılık üzerine bir yazı kaleme getirmişti; "(...)Erkekler kaba, küfürcü, kavgacı, âlemci, eğlenceli insanlar olarak bilinmiştir. Ağzından küfür çıkmayan Adanalı yoktur ama açıkçası, imajın bu kısmına itiraz edecek halimiz de pek yoktur, çünkü her fırsatta ağız dolusu saydıranlarımız daha çoktur,

İç Anadolu Mavi Treni ile Doğu Torosları aşmak hiç de kolay değildi

Adana'ya indiğimizde hepimiz dünyevi bir fırına geldiğimizi algıladık

bununla gurur duyduğumuz olur, eğlendiğimiz olur; evet küfürcülüğümüz vardır." Babam galiba haklıydı, askerliğini yedek subay olarak yaparken Adanalı arkadaşlarını böyle anlatmıştı bana!

Göreceğiz...

Sabahleyin Adana markalı fırının içinde dolaşmaya çıkıyoruz. İlk belediye otobüsü kapılarını açıyor. Direksiyonun başında sanki İstanbul Bağdat Caddesi'nde turlayan bir kadın şoför oturuyor. Kocaman beyaz otobüs direksiyonunu, bakımlı ve bol yüzüklü, bakımlı elleriyle kavramış, gülümseyerek bakıyor bize, "binin haydi!" Biz şaşkın! Otobüsün kapıları kapandıktan sonra, hızla gideceğimiz istikamete yol alıyoruz. "Yahu hani bir erkek şehrindeydik, böyle bir kadının mutlaka bir haberini yapmalıyız!" Haberi yapan genç arkadaşlar, Adana'da çok sayıda kadın şoförün direksiyon salladığını cümle âleme haber olarak geçtiler. İlk tanıştığımız kadın şoför Senem Polatçı şöyle diyordu:

"Bizimkisi yorucu ama yorucu olduğu kadar zevkli bir iş. İlk başladığım gün işin ciddiyetini anlamamış-

tım, bir yolcu gibi oturdum otobüse, ancak birkaç gün sonra 'ben neredeyim, ne yapıyorum' diye sordum kendime. Bu işi yaparken çok mutluyum, bazen geceleri uyku tutmadığında çabucak sabah olsun da otobüsüme kavuşayım diye dua ediyorum. Adanalılar buna alıştılar, ancak dışarıdan gelenlerin ağzı açık kalıyor." Haberi yapan genç gazetecilerin hepsi, kadınların makyajları ve bakımlılıkları karşısında derin bir hayrete düşmüşler ve bunu "erkek" bir şehirde açıklamaya çalışıyorlar.

Adana'nın köşe bucağı kebapçı

Karnımız acıktı koca fırın Adana'yı dolaşırken, Adanalılar bolca nemin ısıyı artırdığını söylüyorlar hep. Bizimkilerin ağzında kebap sözcüğü! Adana'nın köşe bucağı kebapçı hakikaten; bunların içinde namlı kebapçıların adı da geçiyor, Kolcuoğlu gibi. Necati Kolcuoğlu, nesillerden beri süren geleneklerinden söz ediyor:

"Burada yapılan kebapları sadece Kolcuoğlu soyadına sahip ustalar masaya servis yapabilirler, başkası yapamaz." Hasan Kolcuoğlu kebapçısı 1910 yılından beri hizmet veriyor, metrelik kebaplarıyla ünlü. Hasan Kolcuoğlu, müşterilerin fazla porsiyon istemeleri üzerine iki şişi birbirine kaynatıp 1 metrelik ilk kebabı hazırlıyor. Bugün özel şişlerle 4 metrelik kebaplar hazırlıyorlar. Adana kebapçıları, abartmıyoruz, resmen size parmaklarınızı yedirtiyorlar. Grubumuzdaki genç arkadaşların yedikçe iştahlarının açıldığını gördüm, bunda kebapla gelen yeşilliklerin, fındık lahmacunların, ezmelerin, içtikçe doyamadığınız ayranın rolü çok büyük.

Adana kebabının sırrını Musa Dağdeviren, "Adana Mutfağı" başlıklı yazısında şu satırlara düşmüş: "Kebaplık etin kuzu ya da koyun olması gerekiyor, mutlaka erkek eti olacak. Kol eti, döş eti, kuyruk yağı iki adet aynı boyda bıçak tarafından bulgur tanesi olana kadar çekiliyor. Taze biberler, pul biberle karıştırılıp el kıyması avcarlanıyor. Sakın ola ki köfte gibi yoğurmamalı. Mangalı meşe kömürle yakıp; yassı, dövme, soğuk şişlere el kıymasını saplayıp kor ateşte üç beş saniyede bir çevirerek pişirelim, arada kebabın yağlarını açık ekmek üstüne bastıralım. Piştikten sonra da aynı açık ekmeğin üzerine bastıralım. Kebabın iyi olup olmadığı, ete çatalı değdirdiğinizde dağılmasından anlaşılır."

Adana'nın namlı kebapçılarından Golcuoğlu Kebapçısına da konuk olduk

Adana'nın namlı kebapçılarından Golcuoğlu Kebapçısı'na da konuk olduk. Bu restoranın özelliği facebook, msn, e-posta adresleriyle yurtdışına satış yapmaları. Daha çok Avrupa ülkelerine kebap gönderiyorlar. Restoranın sorumlularından Emin Yıldırım, Avrupa'daki Türklerin Norveç'teki saldırıdan sonra güvende olmadığı gerekçesiyle kebap gönderimini durdurmuş. "Türklerin hayatları garanti alınana kadar kebap göndermeyeceğiz. Hâlâ internet üzerinden siparişler geliyor, Norveç'ten de geldi ama reddettik. Suriye, Irak, İran, Lübnan gibi ülkelere kebap göndermeyi sürdürüyoruz."

Adana'nın ortası bir Bağdat Caddesi kıvamında

Kebabın tadını aldık, rahatladık...Ama Adana'nın yoksul mahalleleri de var, karnı doymayanlar da var! Adana'nın ortası bir Bağdat Caddesi kıvamında. Vitrinler allı pullu. Adanalı genç kadınlar önünüzde yürüdü mü baktırıyorlar kendilerine. Ama merkezden bir dolmuşa bindiğinizde Adana'nın bir başka yüzüyle tanışıyordunuz 19 Mayıs Mahallesi'nde... Mahallenin neredeyse çoğu çocuklardan oluşuyordu. Çocuklar asfaltın kavurucu etkisine aldırış etmiyorlardı, ayakları sıcağı hissetmiyordu artık; çoğu polis olmak istiyordu. Mahallenin her sokağında farklı bir dünya! kurulmuştu. Kimi Kayseri'den göçmüş, kimi Adıyamanlı, Urfalı...Arapların, Kürtlerin, Romanların Adana'da olma sebepleri aynı: kan davasından kaçanlar, aile içi şiddetten bıkanlar, tabii para. "Adana, Çukurova büyük," diyorlar. "Derdimize bir de burada deva arıyoruz," diyorlar.

Böyle bir yolculuktan döndükten sonra soruyorlar: "Şurda yediniz mi, burada kebap yediniz mi?" diye. "Evet yedik!" "Peki aşlama içtiniz mi?" "İçtik!" "Peki Hind inciri yediniz mi?" "Yedik!" "Yahu bizim zamanımızda Fatih Terim'in de oynadığı bir Adana Demirspor vardı, durumu ne hakikaten?" "İyi değil, Spor Toto 2. Lig'de oynuyor, çok fanatik bir taraftarı var. Para sıkıntısı çekiyorlar. 17 yıl hiç yenilmeden 1955-70 yılları arasında Türkiye Sutopu Şampiyonu olmuşlar. Ünlü taraftar grubu Şimşeklerin Başkanı Talat Şahin, 'Hayli uzak kaldık hayallerimize ama bu bizde bir kompleks yaratmadı, borçlar belimizi büküyor' diye konuştu.

Yaşar Kemal'in köyü: Hemite

"Ben olsam, "Yaşar Kemal'in romanlarında geçen Anavarza'ya, köyü Hemite'ye, Çukurova'ya gittiniz mi?" diye sorardım doğrusu. Gittik tabii. Bir araç kiraladık, bir zamanlar aşiretlere yurt olmuş, Çukurova'nın toprağına el sürmek istiyorduk.

Önce yolumuz Anavarza'ya...Yaşar Kemal Alan Bosquet ile yaptığı söyleşide, "Anavarza kalesi ovanın ortasında bir ada gibi uzanmış, uzunluğu bir buçuk iki kilometre, yüksekliği üç yüz metre kadar kayalık bir tepenin üstüne yapılmıştır. Bu kayalığın batı yakasına düzlüğe kurulmuştur antik Anazarbos şehri. Kaleye çıkan merdivenler örme değildir, merdivenler kayalara oyulmuştur. Anavarza şehri bir mozaik cennetidir. Neresini bir metre kazsanız alttan bir Bizans mozaiği çıkar."

Biz de bahçesinde mozaikler olan bir eve konuk olduk. Ev, Anavarza Kalesi'nin dibinde Dilekkaya köyünde. Köydeki önemli bir kadın, Hatun Dilci ile tanışacağız; bilmem kaç kere anlattığı hayat öyküsünü bir kez de bize anlatacak:

"Teyzemin oğluyla evlenmiştim. Kaynanamla, yani teyzemle yaşıyorduk. Bir gün kaynanam kocam ve dört çocuğumla bizi kapı dışarı attı. Ne yapalım, ev yapmak için çevreyi temizlerken Roma'dan kalma mozaik bulduk. Müze Müdürü Hadi Altay'ın yanına gittik, o da bize 5 yüz lira verdi ve evimizi yapmak için kolları sıvayınca başka bir mozaikle karşılaştık. Dönemin valisi, bulduğumuz mozaiklerin sayesinde bize bekçilik verdi."

İlk buldukları mozaik, "Kralın Kızı" Evlerine gelen turistler sürekli olarak, "Bu mozaikler neden senin evinde?" diye soruyorlarmış. O da, "Yahu ben bunların bekçiliğini yapıyorum!" deyince şaşıp şaşıp kalıyorlarmış. Kültür Bakanı Ertuğrul Günay da gelmiş müze eve(!), buraları toparlayacağız demiş.

Yazı uzuyor, editörüm bu kadar yazıyı basmaz; o ne-

denle Anavarza Kralı'nın kendine kıyan kızının öyküsünü internetten filan bulup okuyunuz. Uzun yıllar boyunca Cumhuriyet gazetesinin Adana bürosunu yöneten değerli yazar Çetin Yiğenoğlu, "Anavarza Kalesi'ne çıkmayın, yılanların saldırısına uğrarsınız!" demişti ama dinleyen kim! Genç gazeteciler köyün gençleri Ali, Kadir, Alihan'ı önden koşturup kaleye çıkmaya başladılar, çocuklar ellerinde uzun değneklerle yılanlara "çıkmayın!" mesajları gönderdiler, sağa sola bildik yılan yuvalarına vurarak. Ama değdi, Çukurova yukarıdan bir yeşil denizdi, bir sağa bir sola yıkılıyordu! Sıcağı sormayın, sanki insanın sağlığını sınar gibiydi. Bu sıcakta Anavarza Kalesi'ne çıktığımızı duyan köylüler hayretle bizi aşağıdan yukarı süzüp durdular.

Çukurova'ya artık pamuk damgasını vurmuyor

Yaşar Kemal'in Anavarzası'nı geride bıraktık, Çukurova'da yol alıyoruz, yılda iki kez mahsul veren topraklar sağımızda, solumuzda uzanıyor... Ceyhan'ın öte yanından geçtik, Savrun'u solda bıraktık; Kesikeli, Ekşiler, Tatarlı, Karabucak köylerini geçtikten sonra Yaşar Kemal'in büyüdüğü köy olan Hemite'ye ulaştık. Şoförümüz bize Hemite'nin Adana şehir merkezinden

Bahçesinde mozaikler olan bir eve konuk olduk

Çukurova'da mısır, soya, buğday, yer fıstığı pamuğun yerini almış

60-70 kilometre uzakta olduğunu söylemişti.

Çukurova'ya artık pamuk damgasını vurmuyor; mısır, soya, buğday, yer fıstığı pamuğun yerini almış. Yine de tek tük pamuk tarlası göze çarpıyor. Nedeni "beyazsinek" dedikleri bir böceğe bağlıyorlar, pamukta leke bırakıyormuş bu böcekler. Mevsimlik işçiler de yollarını artık Çukurova'ya düşürmeyince pamuk elden ayaktan çekilmiş. Çukurova'ya ekilen mısırları görseniz (yörede mısıra darı diyorlar) bir adam boyu; suyu ve güneşi görünce bereketli topraklarda boyları bir adam boyunu buluyor. Yaşar Kemal'e kulak verelim yine: "Çukurova'da bitmeyen çiçek, bitmeyen ekin, bitmeyen sebze var mı? Olur mu? Olsa bile Çukurovalı buna inanmaz."

Adamın adı Sarı Veli: Yaşı kemale ermiş, namaza gitti geldi. Hemite Köyü'nün kahvesinde oturuyoruz. Yaşar Kemal'in çocukluk arkadaşı. "Aynı sokaklarda koşar, aynı evlere dalar aynı ağaçlara tırmanır, aynı kayalıklarda, dağda, bayırda ovada gezer, aynı türküyü çığırırdık. Sarı Veli köy kahvesinde anlatıyor: "Onun çocukluğundan belliydi yazar olacağı. Dağa, taşa tırmanır, bir şeyler yazardı."

Köylüler, Yaşar Kemal köye geldiğinde güzel bir canlılık yaşandığını anlatıyorlar: "Köyündeki aileleri ismen-cismen tanır, onlarla görüşürdü." Hemite'den Ahmet Akad söze karışıyor: "Çok meraklı bir çocukmuş, dağlara taşlara çıkar gezermiş. Onu böyle yazı peşinde gördüklerinde, Kör Kemal dağa çıktı, yine yazıyor bir şeyler," derlermiş.

Köyün muhtarı Mehmet Aslan ile konuşuyoruz, bizi Hemite Kalesi'nin çevresinde dolaştırıyor.

"Hemiteli çocuklar Yaşar Kemal okuyorlar mı?"

"Pek okumuyorlar ama yazarı tanıyorlar."

"Köyünüzün tanınması için neler yaptınız? Bir talebiniz oldu mu?"

"Tabii oldu, Osmaniye Belediyesi'nden talep ettik,

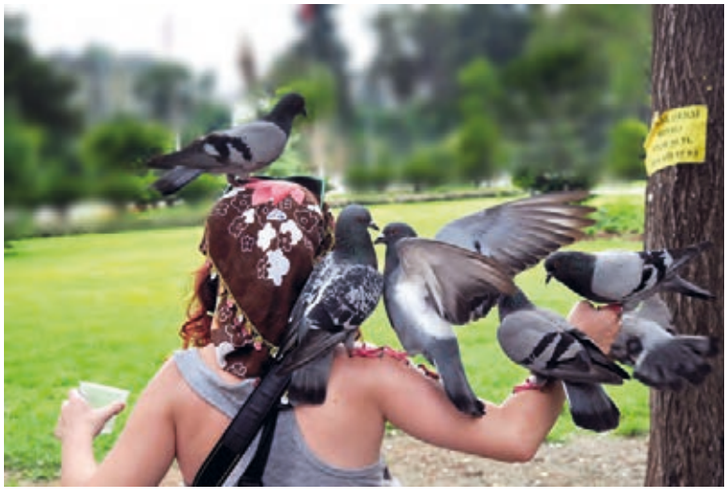

Yaşar Kemal'in büyüdüğü köy olan Hemite'ye ulaştık

ödenek ayrılmadı. Halbuki Hemite'ye birçok turist geliyor, Yaşar Kemal'e dair bir şeyler arıyorlar."

Yaşar Kemal'in romanları elliyi aşan dile çevrildi. Hemite'yi dolaştıktan sonra buraya bir kültür merkezinin çok yakışacağını konuştuk aramızda. Dünyanın dört bir yanından sanatçılar gelse, yine dünyanın dört bir yanından gelen gençlerle sanat, roman, resim üzerine konuşsalar. Olmayacak bir hayal mi bu! Hayır, insanın içinden Yaşar Kemal'in kitaplarını basan yayınevi keşke böyle bir işe girişse, öncülük etse diye geçiyor.

Yaşar Kemal'in köyü Hemite'den ayrılırken büyük ozanın şu sözlerini tekrarlıyoruz: "İnsanların içindeki yaşama sevinci ölümsüzdür. Ben ışığın, sevincin türkücüsü olmak istedim her zaman. İstedim ki benim romanlarımı okuyanlar sevgi dolu olsunlar; insana, kurda, kuşa, börtü böceğe, tekmil doğaya."

Yazı - Fotoğraflar • **İsa Örken**

Vakıflı Köyünde Bir Gün

HATAY'DAYIZ. YA DA ANTAKYA'DA. BİRÇOK MEDENİYETE EV SAHİPLİĞİ YAPMIŞ, SAVAŞLAR GÖRMÜŞ GEÇİRMİŞ BİR KENT HATAY. EL DEĞİŞTİRMİŞ, EL DEĞİŞTİRDİKÇE ADI DA DEĞİŞMİŞ. EN SONUNDA HATAY İSMİNİ ALMIŞ.

Vakıflı Köyü Türkiye'nin tek Ermeni köyü olma özelliğini sürdürüyor

Hatay'a bağlı köy, Osmanlı İmparatorluğu öncesinden bugüne yüzlerce yıl Ermenilerine ev sahipliği yapmış

Hatay'a medeniyetler şehri denmesi boşuna değil, Türk'ü, Kürt'ü, Arab'ı, Ermeni'si, Yahudi'si, Çerkez'i; Hristiyan'ı, Müslüman'ı, Süryani'si, Süni'si, Alevi'si hep bir arada yaşamaktadır. Her biri kar tanesi gibi, birbirine değmeden yeryüzüne düşüp bir bütünlük oluşturuyorlar şu cennet parçasında.

Havaalanında inince yaklaşık bir saatlik Havaş yolculuğundan sonra şehir merkezine varıyoruz. Şehir merkezinde Bedia Teyze bizi karşılıyor, evine misafir olacağız. Bedia Teyze; yetmişli yaşlarda başı dik gövdesi dışarıda, kısa boylu güzel mi güzel bir Arap kadını. Bedia Teyze, konuşurken cümle arasında Arapça kelimeleri de daldırıveriyor. Kulakları pek yardım etmiyor artık, biri konuşunca, elini kulağının altına koyup kulağını öne doğru itiyor, hafifçe boynunu çevirip kafasını konuşan kişiye yaklaştırıyor.

Bedia Teyze'nin evi Asi Nehrinin kenarındaki üç katlı bir apartman dairesin giriş katında. Eve varır varmaz Bedia Teyze bize yorgunluk kahvesi getiriyor. Ama kahve fincanlarıyla değil ince belli çay bardaklarıyla. Sonra Mesut Amca geliyor avdan. Elinde pompalı silahı, asker üniformalarıyla. Biraz hoşbeş edip sonra akşam yemeğine geçiyoruz. Zengin bir Hatay sofrası. Hele bir de biberli ekmek varsa sofrada, onsuz

Hatay sofrası da olmuyor. Sonra Mesut amcaya geliş amacımızı söylüyoruz. Başlıyor anlatmaya;
"Bes vallah ben bu Ermenileri çok seviyorum. Birçok dostum ahbabım var. Ben köyde yaşarken onlarla hep ava giderdik. Onlar için domuz avladığım bile oldu" deyip devam ediyor. Lafını kesmiyorum. "Bes Vallah" demesi ayrı bir hava katıyor konuşmasına. "Bes" ne demek diye sormaya da utanıyorum.
"Ben size çok komik bir hikâye anlatayım" diyor.
"Buyur Mesut Amca" diyorum.
Mesut amca anlatıyor;
"Bes vallah bir gün İskender'le birlikte ava gittik. İskender Samandağlı Ermeni bir arkadaşım. Bes vallah bir domuz vurduk. İskender domuzu sırtına aldı, Allah seni inandırsın eşek bile taşıyamazdı o domuz. Neyse alıp eve götürdü domuzu, akşam beni aradı. 'Mesut ziyafet var gel,' dedi. Ben de 'ulan bizim dinimizde domuz yenmez bilmez misin?' dedim. 'Mesut amca vallahi sırf sizin için başını kıbleye verip kesmişiz domuzu' demez mi? Ulan dedim. Bes vallahi o kadar güldük ki..."

Misafir geldiğini duyan konu komşu eve toplanıyor

Mesut amca sürekli avcılık hikayelerini anlatıp duruyor. Avcılık onun için bir aşk.
"Bes vallahi ben ava çıkmasam hasta düşeceğim. 72 yaşımdayım maşallah hiçbir hastalığım yok. Bes vallahi böyle havada bir kuş indirince uçak indirsem o kadar mutlu olmam" deyip avcılık tutkusunu dile getiriyor.
Misafir geldiğini duyan konu komşu, eş dost akrabalar eve geliyorlar. Onlardan birisi de Mesut amcanın enişte dediği damadı. Uğur enişte daha bir okumuş etmiş biri. Okumuş ya, ne yapacak? Siyaset konuşacak. Tabii bir de şiir tutkusu var. Oğlunun ismini Ahmet Arif koymuş ama Nazım Hikmet en sevdiği

Vakıflı Köyü Kadınlar Kolu şu anda 25 üyeden oluşmaktadır

şair. Anlatıyor da anlatıyor. Lafı ne zaman Vakıflı'ya getirecek diye bekliyorum. Sonunda lafı getiriyor Vakıflı'ya.

"İsa kardeş," diyor.

"Buyur, Uğur Abi," diyorum.

"Tamam iyi hoş da ama benim birkaç eleştirim var. Eskiden beri Vakıflı Köyünü bilirim. Oradan birçok arkadaşım da var. Her zaman görüşürüz onlarla. Birbirimizi çok severiz. Görmüşsündür zaten burada yetmiş iki millet var ve hepsi de birbirine çok saygı duyar, birbirini sever. Yani diyeceğim şu; Vakıflı Köyü bir dönem Avrupa Birliği ile ilişkilerimiz iyi olunca oraya turist akmaya başladı. Turist akınca tabii, köy möy kalmadı ortada. Oraya artık köy diyemeyiz yani. Bak gidip göreceksin, artık o köy sıcaklığı, misafirperverliği, evine buyur etme durumu kalmadı," diyor.

Köy aynı zamanda Türkiye'nin ilk organik köylerindendir

Uğur Abinin anlattığı şeyler hem biraz hayal kırıklığına uğratıyor beni hem de birazcık heyecanımı kırıyor. Ama yine de sabah erkenden kalkıp Vakıflı'ya gitmenin heyecanında olsa gerek uyumak istediğimi söylüyorum. Hemen yatacağım odayı gösteriyor bana Bedia Teyze. Bir şeye ihtiyacım olup olmadığını soruyor. Teşekkür edip, odaya geçiyorum. Odada muhteşem bir defne kokusu…

Sabah erkenden yola çıkıyoruz

Sabah erkenden kalkıyoruz. Bedia Teyze ve Mesut Amca'yı uyandırmadan Samandağ'ı otobüslerinin kalktığı durağa gidiyoruz. Otobüse biniyoruz. İçimde tuhaf bir heyecan. Sanki 100 yıl öncesine yolculuk ediyorum hissi var. Samandağ'a yaklaşınca heyecanım daha da artıyor. Şoföre Vakıflı'ya gideceğimizi, onun için nerden inmemiz gerektiğini soruyoruz. Vakıflı minibüslerinin olduğu yerde indiriyor bizi.

Vakıflı'ya gidecek minibüsün kalkmasına 15 dakika var. Minibüse geçip oturuyoruz. Eski bir minibüs, ön tabelasında Ş. Kanatlı ve Vakıflı yazıyor. Koltukları pıyrım pıyrım. Soför 50-55 yaşlarında, kır saçlı kalın çerçeveli gözlüklü bir beyefendi. Yüzümüze bakıp gülümsüyor. Yabancı olduğumuzu anlamış olacak ki tekrar tekrar bakıyor. Hemen arkamızda İstanbul'dan Vakıflı'ya gelin giden Lora oturuyor. Ben daha önceden tanıyordum onu fakat o beni tanımıyor. Saati geliyor minibüsün, yorgun bir kalkış yapıyor. Yaklaşık 20-25 dakika sonra köye varıyoruz. Vakıflı Köyü Çay Bahçesi'nin önünde iniyoruz. Köy merkeze göre daha soğuk. İçeriye buyur ediyor genç bir adam. Kahvaltı yapmak istediğimizi söylüyoruz. Bizi bir masaya oturtuyor ama oturulacak gibi değil. Soba yakılmamış, içeri daha soğuk dışarıdan dersek

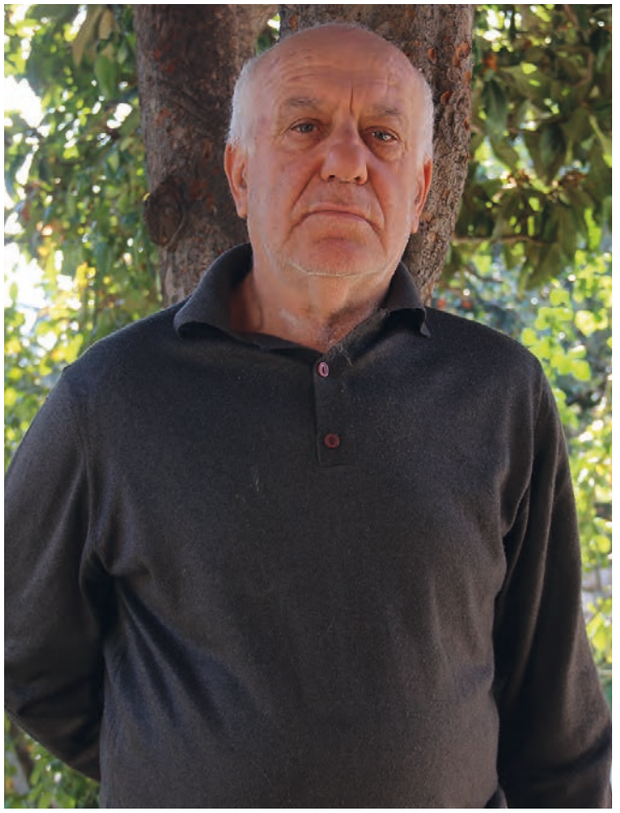

Vakıflı Köyü Kooperatifi olarak hazırlanan tüm ürünler kadınlarının oluşturduğu dayanışmayla hazırlanmaktadır

yalan olmaz.

Durumu anlatıyoruz genç adam. Sobayı yakabileceğini ama 20 dakika süreceğini söylüyor. Çay bahçesi iki bölmeli, öbür bölmede sekiz on kadın bir masada toplantı halindeler. Toplantının olduğu bölmede soba hafiften yanıyor. Bir kedi kurnazlığıyla yavaş yavaş sobaya doğru yanaşıyoruz ve kendimizi yanan sobanın yanında ısınırken buluyoruz. Kimse kadınlar bize bakıp gülümsüyorlar, başımızla selam verip gülümsemeden de cesaret alarak sobanın yanındaki masaya oturuyoruz. Kahvaltımız geliyor. Köy kahvaltısı değil, herhangi bir yerde yiyebileceğiniz serpme kahvaltı. Farklı olarak biberli ve baharatlı çökelek ile biberli ekmek var. Uğur abinin; "Vakıflı artık bir köy değil" eleştiri geliyor aklıma. Hak veriyorum. Bir taraftan da kulağım öbür masada, neler konuşuluyor acaba diye dikkat kesiliyorum. Kermes diyorlar, şarap diyorlar, zeytinyağı diyorlar, diyorlar da diyor. Meğerse Vakıflı Köyü Kadın Kolları'nın kermes hazırlık toplantısıymış.

Masamıza davetsiz bir misafir geliyor. Önce sobanın iyi yanmamasından şikâyet edip sonra masamıza buyur ediyor kendini.

"Merhaba gençler," diyor.

"Merhaba amca," diyorum.

Oturup hâl hatır soruyor. Nerden geldiğimizi soruyor. Tanışıyoruz.

"Ben Panos," diye tanıtmaya başlıyor kendini. Panos amca 88 yaşında bir çınar. Konuşmayı sevdiği her halinden belli. Biz sormadan kendisi anlatmaya başlıyor. Önce askerlik anılarından başlıyor. Her Anadolu erkeğinin bir askerlik anısı vardır. Panos amca eksik kalır mı? Askerlik anılarını es geçmesini istiyorum. Başlıyor anlatmaya;

"Ben Panos. 88 yaşımdayım. İsmet İnönü'ye şiir okudum. İsmet İnönü cumhurbaşkanıyken Samandağ'ını ziyaret ediyor. Türkçe öğretmenim bana bir şiir verdi, 'Bu Vatan Kimin?' şiiri. Türkçem çok iyiydi Arap çocuklarına göre. On günde şiiri ezberledim. Çok büyük alkış aldım."

Kooperatif koluyla kadınlar hem evlerinin hem de köyün ihtiyaçlarını karşılıyorlar

Demokrasinin neden çoğalmadığını sordu

Yine askerlik anılarına geçiyor Panos amca. Hiç izin kullanmadan askerliği bitirmekle övünüyor. Tekrar başlıyor anlatmaya;

"Türk sanat müziğini severim. 3-4 tane enstrüman çalarım. Zurna, Çingene zurnası, kamış argı, ney ve dilli flüt. Şimdi sadece dilli flüt çalarım. Yöre Ermenicesi konuşurdum. Kırk günde Ermenice okumayı yazmayı ve konuşmayı öğrendim. Dört dili iyi konuşurum. Kürtçe ve Fransızca biraz, Ermenice, Arapça ve Türkçeyi çok iyi konuşurum. Gözüm zayıfladı, çok kitap okuyamıyorum artık."

Lafa giriyorum. Ama konuşturmuyor beni. Tekrar başlıyor anlatmaya. Ama bu sefer bana sorular soruyor. Sofie'nin Dünyası kitabını okumuş, bana da tavsiye etti. Demokrasinin neden çoğalmadığını sordu, "Bu demokrasinin annesi babası kısır mı?" dedi.

Buna bir cevap bulamadım elbette. Fethiye Çetin'in 'Anneannem' kitabını mutlaka okumamı istedi. Gözlüğünün altından bakarak sürekli de süzmeye çalışıyordu. Sanki bana bir şey diyecek de uygun anı bir türlü bulamıyor gibiydi. Sonunda bastonuna dayanarak, ağzında gülümsemeyle ayağa kalktı. Hadi bir de fotoğraf çekinelim dedi. Fotoğraf çekinip masaya döndüm. Kadınların toplantısı da bitmişti. Kadınlarla konuşmak istedim. Lora'nın acelesi vardı. Eda Kısa buyur etti masaya.

Eda kısa kendini tanıtıp 15-20 dakika zamanının olduğunu söyledi. Çünkü halk eğitim kursunda elişi eğitmeni ve dersi başlamak üzereydi. Önce köyü biraz anlatmasını istedim.

"Köyümüz 135 kişi ile 35 hane ile kendi kültürünü yaşayan yani Ermeni Ortodoks Kültürünü yaşayan yaşatan Anadolu'daki tek Ermeni toplumu. İstanbul'da Ermeni okulları, kiliseleri vs. çok var ama Anadolu'da bu kültürü yaşatan bizden başka bir

Köyde geleneksel yöntemlerle organik tarım yapılıyor

topluluk kalmadı. Bizler de 1939'a kadar 7 köyle 5 bin nüfusla burada bulunuyormuşuz. Ama Hatay'ın Türkiye'ye katılmasıyla birlikte diğer köylerin hepsi Halep'e, Şam'a göç ettiler. Bir tek bizim dedelerimiz, biz bir yere gitmiyoruz demişler. 200-250 kişi burada kalmış, biz onların torunlarıyız. Tabii nüfusumuz gittikçe azalmış, git gide azalmış, bu kesinlikle siyasi değildir. Tamamen ekonomik sebeplerle nüfusumuz azalmıştır. Çünkü üniversite okumaya giden gençler oralarda kalıp evlenmişler. Ama bizim dedelerimizin bize bıraktığı kültürel mirası her şekilde ileriye taşıma gayreti içindeyiz."

Vakıflı Köyü Kooperatifi

Eda Kısa, bir köylü kadını gibi değil. Eda ablası değildir köyünün Eda hocası olsa gerek. Kültür ve ekonomiyle ilgili zihin açıcı açıklamalar yapıyor. Sorduğum her soruya çok net cevaplar veriyor. Kadın Kollarını soruyorum. Eda Kısa şöyle devam ediyor;

"2000 yılına kadar köyün tek geliri narenciyeydi. 2000 yılından sonra ekonomik olarak sıkışmaya başladık. Bu sefer bütün köy toplanıp çareler aramaya başladık. Neler yapabiliriz diye birçok fikir çıktı ve en sonunda kooperatif kurmaya karar verdik. Kooperatif aynı zamanda yeni bir ışık açtı kafamızda, o ışık neydi? Organik tarım. Çünkü bilincindeydik, köyümüz yüksek bir ortamda, diğer köylerle bitişik nizam değildi, organik tarıma çok müsaitti. Sonunda kooperatif kuruldu, kooperatifçilik konusunda bilgilendirmeler yapıldı. Hepimiz birlikte öğrendik. 2004'e kadar devam edildi ama çok fazla zorluklar yaşadık.

"Çünkü zirai tarımdan organik tarıma geçince ağaçlar bir durgunluk ve şaşkınlık yaşadı. Ürün vermedi. Zaten satılmayan ürün bizi daha da zor duruma düşürdü. Ama bekledik sabrettik. 2004'te Avrupa'ya ürün gönderdik. Mal ihraç ettik narenciye üzerine. Bu tarihte İstanbul'da ihracatçılar birliğinden ürün aldık. Bu çok önemli bir şeydi ama biz organik tarıma daha fazla devam edemedik. Niye devam edemedik; çünkü Avrupa gerçekten geldi, gerçekten bizden ürün aldı ama en iyisini aldı orta ve sıfırı bize bıraktı. Bu da bizi koskoca bir yükün altına gömdü. Kalkamadık işin altından, iç piyasa ürünlerimize değer vermedi, veremedi. Sınıfta kaldık, iki yanlış bir doğruyu götürdü. Ama biz pes etmedik. İyi tarıma devam ettik. Çok fazla zirai ilaç kullanmadan, ağaçlara tuzaklar muzaklar kurarak, doğal gübre kullanarak iyi tarıma devam ettik. Ama ne oldu? Bu ticaret ve köyün farklı kültürel kimliği dolayısıyla köyümüz daha bir tanındı ve turist gelmeye başladı. Bu da iyi niyete cevaptı bence."

Bırakılıp gidilen boş taş evler hızla onarılıp pansiyona çevirildiğinden söz ediyor.

"Ama bu sefer de paramız gittikçe eriyordu. Para lazım oluyordu. Biz kadınlar yine oturup düşündük, ne yapalım diye? Kermes yapmaya karar verdik. Ama ne satalım diye düşünürken, İstanbul'dan gelin gelen arkadaşımız; 'Ya arkadaşlar siz aslında evinizde o kadar güzel şeyler üretiyorsunuz ki farkında değilsiniz, zenginlik evinizde kullandıklarınızda. İnsanların aradığı sizin ürettiğiniz, zeytinyağı, nar eşkisi, defne sabunu,' dedi. Bu durum bizi heyecanlandırdı hemen hazırlıklara başladık ve kermesi yaptık. Çok beğenildi çok fazla talep oldu ürünlerimize, biz de kilisenin hemen yanında küçük bir dükkanda iki raf çaktırılıp oradan siparişler almaya başladık. Ama siparişlere yetişemiyorduk. Ertesi yıl 30 kişiyle kadınlar kolunu kurduk ve evde daha çok ürün üretmeye başladık. Sırayla her evden onar ürün alıp satılıyor ve ayın sonunda ödemeler yapılmaya başlanıyor. Ve şu anda kazandığımız para ile 30 öğrenciye burs veriyoruz."

Portakala, nara, zeytine inanılmayan zamanlar...

Eda Kısa mutlu ve umutlu bir tablo çiziyor çizmesine de lakin köyde hiç genç nüfus yok. 20 yıl sonra ya da 50 yıl sonra köyde yaşayacak insan bulunur mu bilemeyiz. Görünen o ki okumaya giden bir daha köye geri dönmüyor. Toprakta gelecek görülmeyen zamanlardayız. Portakala, nara, zeytine inanılmayan zamanlar...

Köy yüzyıllarca Ermenilerin ana yurdu olmuş

Eda Hanımın el işi atölyesini ziyaret etmek istiyoruz ancak yarım saat sonra açabileceğini söyleyince birazcık köyü dolaşalım diyoruz. Önce kiliseye gidiyoruz ancak kilise kapalı, köydeki herkes kermes hazırlığında. Anlıyoruz ki şansız bir zamanda gelmişiz köye. Kapısını çalabileceğimiz kimseyi bulamıyoruz. Herkes işinde gücünde. Bahçelere dalıyoruz. Portakal kokusu, limon kokusu, mandalina kokusu ve elbette defne kokusu. Eğer metropolde doğup büyümüşseniz bu kokular sizi sarhoş edebilir. Sizi hiç tanımadığınız duygulara sevk edebilir. Sizi aşık edebilir…

Patrik Mesrob II. Kültür Merkezi'ne çıkıyoruz. Kocaman bir bina. Toplantı salonları, pansiyon, kooperatifin üretim odaları vb. birçok alandan oluşuyor. Bina taştan yapılmış ama modern bir mimari. Kültür merkezinin terasından bakınca olağanüstü bir manzara sizi karşılıyor. Turuncu ile yeşilin karşımı bütün Musa Dağı'nı sarıp sarmalamış. Fantastik gerçekliğin tablosu gibi…

Her ne kadar Vakıflı Türkiye'deki son Ermeni köyü olsa da Musa Dağı olarak bilinen çevredeki yedi köy 1939'a kadar Ermeni köyüydü. Göçüp gittiler bir bilinmeze. Bir tek Vakıflı kaldı. Diğer köylerde de Ermeni kültürünün izlerine rastlamak mümkün. Hıdırbey Köyü bunlardan birisi. Hıdırbey Köyü aynı zamanda bir efsaneye de ev sahipliği yapıyor. Musa Ağacı. Musa Ağacı; rivayet göre, Hazreti Hızır ile Hazreti Musa Samandağ'da buluşmuşlar. Daha sonra Hıdırbey Köyünden geçerken, Musa, elindeki asayı yere saplıyor ve aşağıdaki sudan içiyor. Geri döndüğünde asanın yeşerdiğini görüyor. Bu nedenle ağacın adı, halk arasında, Musa Ağacı olarak biliniyor.

İnanışa göre asa, abı hayat suyunda can bulmuştur. Ağaç, binlerce yılda bugünkü haline gelmiş. Ağacın yanındaki levhada, ağacın gövde çapı 7.50, çevresi 21, yüksekliği ise 7 metre olarak tarif edilmiş. Aynı levhada, ağacın dallarının yaklaşık 1000 metrelik

alanı kapsadığı ifade ediliyor. Bu devasa ve görkemli ağacın elbette bir efsanesi olmalıydı.
Hıdırbey Köyü bu efsane sayesinde çokça turist ağırlıyor. Köyün bir çarşısı da var. Yerel ürünler ve hediyelik eşyaların satıldığı mütevazi bir çarşı. Gelen turistler abı hayat çeşmesinden su içiyor, Musa Ağacı ile fotoğraf çekip dilek diliyorlar. Efsane bu ya, abı hayat kupkuru bir kalbi de yeşertebilir belki.

Köy kahvehanesinin önüne geliyoruz

Hıdırbey'den dönerken yanımızda bir araç duruyor, nereye gittiğimizi soruyor. Vakıflı Köyü'ne gideceğimizi söyleyince, nerede olduğunu bilmediğini ama eğer yakınından geçiliyorsa bizi bırakabileceğini söylüyor. Vakıflı'nın bir Ermeni köyü olduğunu söyleyince şaşırıyor ve hiç duymadığını söylüyor. Arabaya bindirip bizi Vakıflı'ya kadar getiriyor. Köydeki kiliseyi ve Ermeni mezarlığını görünce hem şaşırıyor hem de utanıyor.
"Burada bir Ermeni köyü olduğunu bilmiyordum. Amerika'da yaşıyorum, eşim Amerikalı, ben de Antakyalıyım. Hep böyle olmaz mı zaten? Bir efsaneyi biliyoruz ama burnumuzun dibindeki gerçeklikten bihaberiz. Halbuki Amerika'da birçok Ermeni arkadaşım da var. Onlara bunu söylemeye utanırım açıkçası." diyor. Ve bizi bırakıp yoluna devam ediyor.
Köye döndük dönmesine de yine in cin top oynuyor. Yine kilise kapısına geliyoruz kimsecikler yok. Kapı duvar. Birkaç işçi mezarlığın duvarını tamir ediyor. Fotoğraf çektiğimizi gören elli yaşlarda bir adam gelip selam veriyor. Sıcak bir selam. Dostça bir selam.
"Merhaba gençler, incir yer misiniz?" diyor. Kim bu teklifi reddeder ki?
"Tabii yeriz, yemez miyiz?" deyince. Başlıyor anlatmaya.
"Benim adım Bedros. Bedros Karton. Bu incirler çok özel incirler. Hiçbir yerde yiyemezsiniz. Benim bahçemin incirleri. Bekleyin biraz daha getireyim..." deyip incir almaya gidiyor. Şimdi Anadolu sıcaklığını iyice hissettiriyor kendin. Ellinde birkaç incirler geri geliyor. Niçin burada olduğumuzu soruyor.
"Köyle ilgili bir yazı yazmak için geldim," deyince.
"Ooo çok güzel. Bak bana da gönder ha yazıyı," diyor
"Tabii ki gönderirim" diyorum. Pek inanmıyor göndereceğime galiba. O yüzden yazının nerden çıkacağını soruyor. Göz Dergisi deyince. Derginin ismini çok beğendiğini söylüyor.
"Bak bekliyorum dergiyi," diyor.
"Mutlaka göndereceğim" diyorum. Ne iş yaptığını soruyorum.
"Emekliyim. Ama mesleğim kuyumculuk. 17 yıl çalıştım, Antakya merkezde ve Samandağ'da. Emekli olduktan sonra gelip burada bahçe işleriyle uğraşıyorum. Diyor Bedros Amca.
Fotoğrafını çekmemde bir sakınca olup olmadığını soruyorum. Hemen poz veriyor gülümseyerek. Şak şak çekiyorum. Sıcak bir merhaba ile ayrılıyoruz Bedros amcadan. Verdiği incirlerin tadında bir merhaba ile...Tekrar Eda hanımın el işi atölyesine geçiyoruz. Kadınlarla konuşmaya çalışıyoruz ama kimse konuşmak istemiyor. Hatta fotoğraf çekmemizi de istemiyorlar. Yüzlerini çekmeyeceğimizi söyleyince izin veriyorlar. Eda hanım yapacak bir şey yok siz de beni çekersiniz diyor. Yaptıklarını soruyorum. Kermese hazırlık için süsleme ve şişeleri giydirmek için bir şeyler yaptıklarını söylüyor Eda Hanım. Biraz birkaç fotoğraf çekip daha fazla rahatsızlık vermemek adına ayrılıyoruz. Kimse konuşmuyor. Herkes susuyor. Kimselerin vakti yok...
Artık köyden ayrılma vakti. Son minibüs kalkacak. Tekrar köy kahvehanesinin önüne geliyoruz. Sabah geldiğimiz minibüs kahvehanenin önünde duruyor. Biraz sonra kalkacağını söylüyor şoför. Gelmişken birkaç şifa niyetine birkaç şey alıyoruz. Zeytinyağı, defne yağı, defne sabunu, nar ekşisi...
Son bir defa köye bakıyorum. Bir iki kare fotoğraf çekip minibüse atlıyorum. Begonvilli bahçe duvarlarının ardında sessiz bir tarih bırakarak ayrılıyoruz Vakıflı köyünden ve dilimin ucunda usta şair Ahmet Telli'nin dizesi; "Sessizce çekip gidiyorum şimdi, sessiz ve kimliksiz. Belki yine gelirim, sesime ses veren olursa bir gün"

Yazı ● **Ceren Kâhya** (İAHA)
Fotoğraflar ● **Berfin Kahraman** (İAHA)

Hoşgörünün ortak sesi: AGOS GAZETESİ

İSTANBUL'UN KÖKLÜ SEMTLERİNDEN OLAN ŞİŞLİ'DE HRANT DİNK VAKFI'NDA BULUNUYOR AGOS GAZETESİ. 1996 YILINDAN GÜNÜMÜZE KADAR YAYIM HAYATINI SÜRDÜREN, TÜRKİYE'DEKİ ERMENİ TOPLUMUNUN TÜRKÇE AĞIRLIKLI İLK GAZETESİ.

Agos, Ermenice "tohum atmak veya fidan dikmek için açılan oyuk" anlamına geliyor. Tıpkı anlamı gibi Agos, özgür gazeteciliğin tohumlarını atarak onu yirmi dört yıldır büyütüyor.

"Gelin önce birbirimizi anlayalım. Gelin önce birbirimizin acılarına saygı gösterelim. Gelin önce birbirimizi yaşatalım," diyen Hrant Dink'in kurucusu olduğu Agos Gazetesi'ndeyiz. Gazeteyi tanımak için Agos Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Yetvart Danzikyan ile konuşuyoruz.

Gazete binasına girdiğimizde bizleri cam korkuluklu bir merdiven karşılıyor. Duvarlarda da "H" harfi. Sonradan öğrendik ki, Hrant Dink Vakfı eskiden bir Ermeni okuluymuş. Öğrencisi kalmadığı için boş kalmış. Vakfın faaliyetleri artınca da bu binaya geçmişler. Tabii çok büyük bir restorasyon gerçekleştirilmiş. Bu restorasyon da camda isimleri yazılan kişilerin bağışlarıyla yapılmış. Her bir bağış için de Hrant Dink'in baş harfini koymuşlar.

Agos, özgür gazeteciliğin tohumlarını atarak onu yirmi dört yıldır büyütüyor

Yetvart Danzikyan da bizlere gazetelerinin son sayısını verirken, Gazetenin kuruluş öyküsünü anlatıyor.

"Agos Gazetesi, 1996 yılının Nisan ayında Hrant Dink, ağırlıklı olarak Ermeni gazeteciler ve birkaç iş adamı tarafından ortak bir çabayla kuruldu. Hrant Dink tabii çok önemli bir faktördü. Hem gazetenin hayata geçmesinde hem de sürdürülmesinde. Çok önemliydi ve onun da çabalarıyla Agos yoluna koyuldu, devam da etti. Agos'un hayatını ikiye ayırmak mümkün. 2007'ye kadar ve sonrası. 2007'ye kadar biz düşündüklerimizi yapmaya çalıştık. Kuruluş aşamasında Hrant'a yardım eden bir ekip vardı ve ben de içerisindeydim. Biz başka illere çalışıyorduk ama haftanın bir iki akşamı işten çıkıp Agos'un ofisine gelip Hrant'a ve orada çalışanlara elimizden geldiği kadar yardım ediyorduk. Hrant tek başına değildi. Gazeteyi hayata geçirmek üzere bahsettiğim ekip vardı. 2007'ye kadar devam etti fakat 2007'de milliyetçi bir saldırıyla Hrant'ı aramızdan aldılar. 2007'den sonra biz Hrant'ı ve kuruluş aşamasındaki prensipleri devam ettirmeye çalıştık. Yeni bir de konumuz oldu. Hrant Dink cinayeti. Türkiye'de bu cinayete yol açan ırkçılık ve milliyetçilik. Ermeni düşmanlığı. Bu konularla da ilgilenmeye başladık. Dolayısıyla zaman içerisinde çizgimiz, başta kurduğumuz felsefe, bütün cinayete yol açan siyasi söylemler, nefret söylemleri, ırkçılık, milliyetçilik, Ermeni düşmanlığı gibi konular ve sadece Ermenilere de değil Yahudilere, Süryanilere, Kürtlere, son zamanlarda Suriyelilere yönelik bütün bu ayrımcılıklarla uğraşmaya çalışmak oldu."

"Türkiye'de insan hakları ve demokratikleşmeler bizim de gündemimizde"

Agos ağırlıklı olarak Türkçe yayım yapıyor.

"Gazete baştan sona Türkçe değil hem Türkçe hem Ermenice. İlk zamanlar sekiz sayfası Türkçe, iki sayfası Ermeniceydi. Şimdi ise on altı sayfası Türkçe, dört sayfası Ermenice. Ermenice sayfaları da genişlettik. Gazeteyi Türkçe yayımlama kararımız kritik bir karardı. Gazete-

mizi kurarken iki noktada hareket ettik. Birincisi, 1996 yılında milliyetçilik çok güçlenmişti. Türkiye'de Ermeniler sürekli karalamaların haksızlıkların odağındaydılar. Dolayısıyla Ermeniler sıkışmış hissediyordu ve Ermeniler olarak sesimizi duyurmalı, toplumda bir diyalog içinde olmalıyız diye düşündük. İkincisi de 1915 yılından sonra Anadolu'dan Ermenilerin büyük bir kısmının göç etmesiyle birçok kişi Ermenice bilmiyordu. Dolayısıyla Ermeni basınıyla gönül bağı kuramıyorlardı. Hem onların da okuyabileceği bir gazete olsun ama Ermenice dilimizi de koruyalım istedik. Geleneksel 1960-1980'lerin Ermeni Gazetelerine kıyasla biraz daha siyasi pozisyon alabilen bir gazete olsun diye düşündük. Çünkü bahsettiğimiz bu milliyetçi atmosfere hem karşı çıkmalı hem de Ermenilerin başına gelenleri anlatmalıydık."

"Türkçe ve Ermeniceyi dengede götürmeye çalışıyoruz"

Agos gazetesi 3 bölümden oluşuyor. Birinci bölümde güncel olaylar ele alınıyor.

"Türkiye'de insan hakları ve demokratikleşmeler bizim de gündemimizde. Dolayısıyla güncel bölümümüzde Türkiye'de olup biten demokratikleşme, insan hakları ihlalleri gibi konuları işliyoruz. Ermenistan'la ilgili bir sayfamız var. Ermenistan'da neler olup bitiyor şeklinde. Ermeni toplumunun kültür sanat faaliyetleri, seçimler, Ermeni toplumunun günlük faaliyetleri, konserler, tiyatro oyunları vs. Ayda bir kere de yayımladığımız bir kitap ekimiz var. Kitap ekimizde de Türkçe ve Ermenice yazılar yer alıyor. Dolayısıyla Türkçe ve Ermeniceyi dengede götürmeye çalışıyoruz.

Gazetenin basım ve dağıtım sürecini merak ediyoruz. Yetvart Danzikyan anlatıyor.

"Agos haftalık bir gazete. Günlük bir gazete açıkçası biraz boyumuzu aşacaktı. Hem haftalık gazetede daha fazla içerik üretme şansımız vardı. Çarşamba geceleri baskıya gider dolayısıyla en yoğun günümüz Çarşamba'dır. Hafta boyunca her gün toplantı yaparız. Hangi konuları işleyeceğimizi, Türkiye siyasetini, Ermeni konularında neleri öne çıkaracağımızı, hafta boyunca konuşur, görev dağılımı yaparız, etkinliklere bakarız, röportajları toplar gelenleri ayarlarız. Bazı konuları uzatmak gerekiyor, bazılarını kısaltmak. Manşet ne olacaktır gibi her şeyi konuşuruz ve ayarlarız. Anadolu'da çok fazla Agos talep eden yok. Ankara'ya gönderiyoruz. İzmir'den de birkaç kitabevi. Agos'un dağıtımını biz kendimiz yapıyoruz. Çünkü dağıtım için çok büyük bir sayı istiyorlar ve komisyon alıyorlar. Dolayısıyla bizim gibi küçük bir gazetenin başa çıkabileceği bir şey değil. Biz gazeteyi bastıktan sonra Ermenilerin yoğun olarak yaşadığı semtlere dağıtıyoruz. Bir de bazı merkezi noktalar var, mesela Karaköy İskelesi ve Kadıköy İskelesi gibi. Remzi kitabevleri gibi. Böyle bıraktığımız yerler var ama Anadolu'da bulamazsınız. Abone olanlara da ayrıca ga-

Agos Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Yetvart Danzikyan

Agos ağırlıklı olarak Türkçe yayım yapıyor

zetemizi göndermekteyiz."
Gazetede sadece Ermeniler'in değil, Türkler ve Kürtler'in de çalıştığını da vurguluyor Danzikyan.
"Herkese kapımız açık ama çalışmak isteyenden tabii Ermeni dünyasına aşina olmasını bekliyoruz. Sonuçta gazetenin büyük bir bölümü Ermeni meselesi. Aşina değilse bile genel olarak bir azınlık dünyasına yakın birisi olmasını tercih ediyoruz. Yoksa ayrım yapmıyoruz. Ama bu dünyayı anlayan, Agos'a yakın olan insanlar daha çok yer buluyor. Muhabirlerimiz ağırlıklı olarak Ermeni toplumunun gelişmelerini, toplantılarını takip ediyorlar. Davaları duruşmaları da izliyoruz. Bir dava varsa ve eğer muhabirimiz de uygunsa kalkıp gidiyor. Daha çok eşitlikten yana, demokrasiden ve insan haklarından yana olan davalara gidiyoruz."

"İnsanların sesleri olmaya çalışıyoruz"

"Haber yaparken kısıtlandığınızı hissettiğiniz oluyor mu?" diye soruyoruz.
"Bu konularda çok zorlandığımızı söyleyemeyiz ama Türkiye'yi toplu olarak zorlayan konular da bizi zorlamıyor değil. Ama mümkün mertebe kendi sözümüzü söylemeye çalışıyoruz. Kendi gündemimizi öncelikli tutuyoruz ama insan hakları sorunları gibi konuları mutlaka işliyoruz. Türkiye basınından farkımız, Ermeni sorunlarına, milliyetçiliye, demokrasi meselesine, halkın sorunlarına değinmeye çalışanan ve insanların sesleri olmaya çalışan bir basın olmamız. Ermenilerden ayırmıyoruz. Türkiye'de bunu yapan gazete maalesef çok yok. Bazı muhalif gazeteler dışında kendi dünyalarındaki insan haklarına ve sorunlarına baskılar oluyor. Onlar zaten onu yapıyor, biz ise Ermeni toplumu başta olmak üzere azınlıkların sesi olmaya çalışıyoruz."
Yetvart Danzikyan bize bir yandan gazeteyi gezdirirken söz dönüp dolaşıp yine Hrant'a geliyor. Hrantsız ilk iki yılın tehditlerle dolu zor günlerinden söz ediyor. "Gazetenin kapatılacağı düşünüldü mü hiç?" diye sormadan edemiyoruz.
"Hayır, asla.. Zaten gazetenin devam ettirilmesi lazım denildi. O karar sayesinde devam ettiriyoruz. Ama tabii o dönemin sıkıntısını Hrant çekti. Onun hiç düşünmediği bir şeydi bu gazeteyi kapatmak ama maalesef sonucu kötü oldu."
Gazete turumuzu yine başladığımız yerde Yetvart Danzikyan'nın masasında tamamlıyoruz. Masanın hemen arkasında asılı olan Ermeni alfabesi dikkatimizi çekiyor. Yetvart Danzikyan da hikayesini anlatıyor.
"Ermeni alfabesi 38 harften oluşuyor. Her harfini bir çocuk işledi ayrı ayrı. Kenarda da isimleri bulunuyor. Daha sonra ayrı ayrı işlenen tüm harfleri bir araya getirmişler ve bunu Hrant Dink'in ölümünden sonra eşi Rakel Dink'e hediye etmişler. Biz de arkamızda tutuyoruz."

Fotoğraflar: ● **Behlül Çetinkaya**

Sessiz Sedasız İstanbul

COVID-19 PANDEMİSİ TÜM DÜNYAYI ETKİSİ ALTINA ALIRKEN İSTANBUL'DA SALGINLA MÜCADELE KAPSAMINDA SOKAĞA ÇIKMA YASAĞI İLAN EDİLDİ. ŞEHİRDE HER GÜN MİLYONLARCA İNSANA EV SAHİPLİĞİ YAPAN CADDELER, SOKAKLAR, KÖPRÜLER, TARİHİ MEKANLAR BİR ANDA SESSİZLİĞE BÜRÜNDÜ. İSTANBUL'DA KORONAVİRÜS SESSİZLİĞİ FOTOĞRAFÇILARIN OBJEKTİFLERİNE DE YANSIDI.

Yasağın etkileri ana yollar, sokaklar, caddeler, sahiller, işlek meydanlar ve parklar gibi İstanbul'un tüm noktalarında hissedildi

Sahil yolları, meydanlar, köprüler gün boyu bomboştu

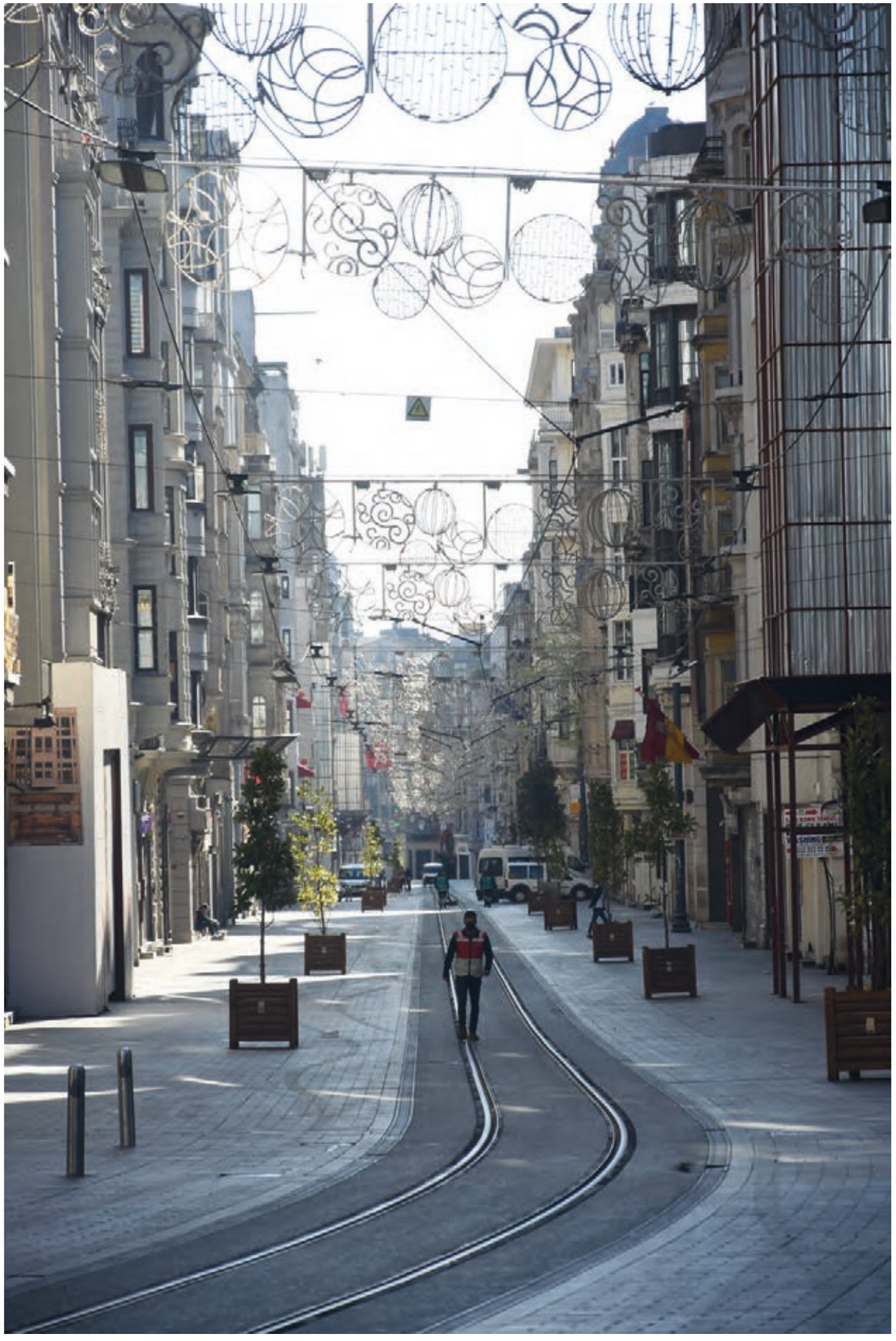

Taksim Meydanı,
Beşiktaş Meydanı,
Barbaros Bulvarı
boş kaldı

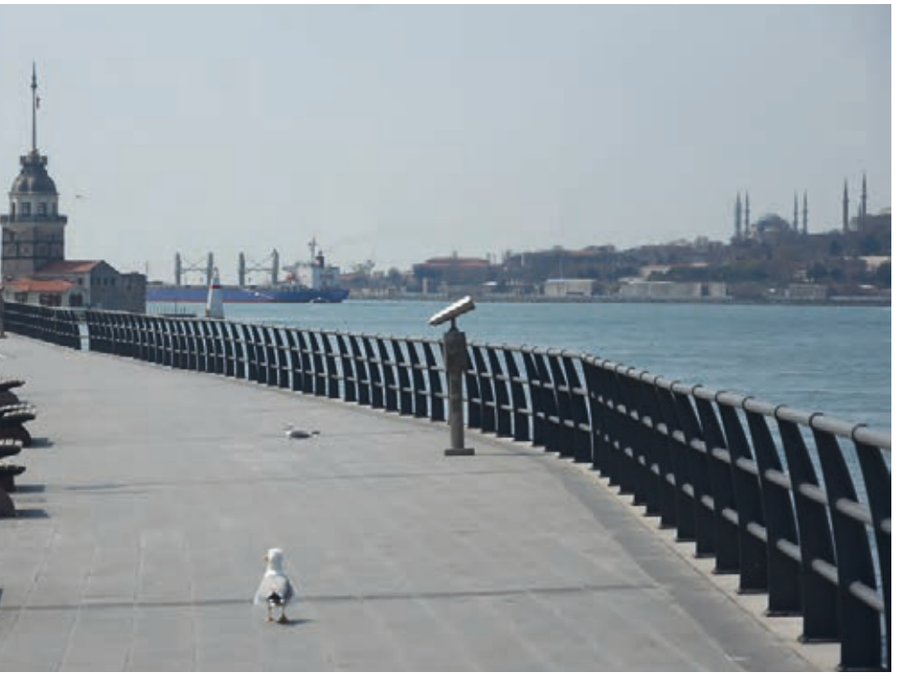

Anadolu yakasında Üsküdar, Kadıköy ve Maltepe ilçelerinin en işlek cadde ve meydanları da boş kalırken Üsküdar Meydanı ve Salacak sahili martı ve güvercinlere kaldı

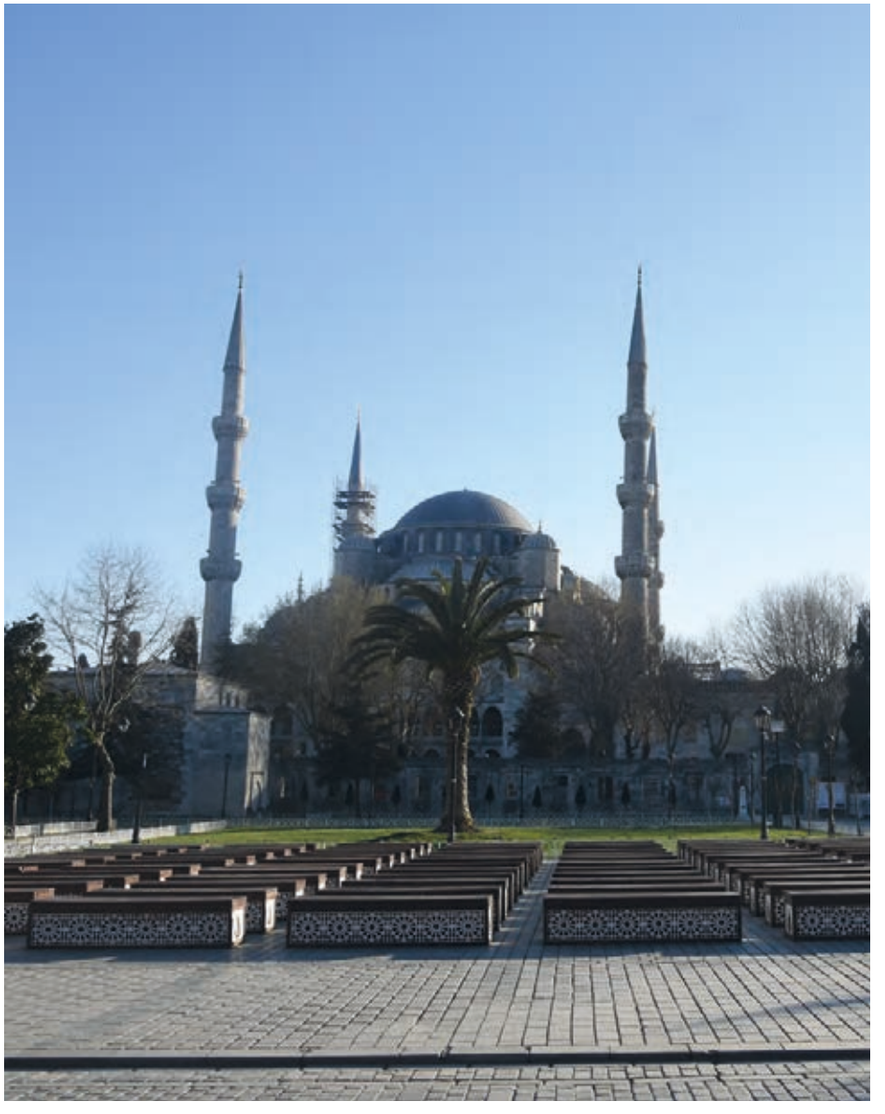

Sokağa çıkma kısıtlamasının başladığı saatten itibaren de İstanbul "Sessiz Şehir" haline döndü

Mega kentin sokakları kedi ve köpeklere kaldı

Corona virüsü tedbirleri kapsamında toplu ibadete kapatılan camilerde maske ve mesafeye büyük özen gösterildi

Corona virüsü sebebiyle 65 yaş üstündeki vatandaşlar kısıtlı olarak sokağa çıkabildiler

Yazı ● **Birgül Göker Perdisa** (Bologna)

KORONAVİRÜS KISKACINDAKİ İTALYA

HER YENİ YILA GİRERKEN OLDUĞU GİBİ BU SEFER DE UMUTLANMIŞ, 2020'NIN BARIŞ, SEVGİ VE GÜZELLİKLER YILI OLMASI İÇİN DİLEKLERDE BULUNMUŞTUK. RAKAMLARININ BİR ARAYA GELİŞİNDEKİ HOŞLUKTAN MIDIR NEDİR, BU KEZ KESİNLİKLE DOĞRU YILA GİRDİK, İŞLER YOLUNA GİRECEK HİSSİ DOĞMUŞTU PEK ÇOĞUMUZDA... OYSA Kİ YANILDIĞIMIZ KISA ZAMANDA ORTAYA ÇIKTI. DAHA BAŞLARKEN BİTSİN DİYE DUA ETTİĞİMİZ YIL OLDU. FELAKET FELAKET ÜZERİNE...

Ocak ayı Avustralya'daki orman yangınlarıyla başladı. Aylarca sürdü... Avustralya gibi zengin ve güçlü bir ülkenin yangınları söndürememesini televizyonlardan çaresizlik içinde izledik. Bu yangında sadece Avustralya değil tüm insanlık olarak, 8 milyon hektarlık orman ve yeşil alanımızı kaybettik. Ölen insanların acısı bir yana, koalası kangurusuyla 1,25 milyar hayvan telef oldu.

Maden ocakları açmak ya da inşaat yapmak için ormanların insan eliyle yakılması sadece Avustralya'nın sorunu değil tabii. Dünyanın akciğerleri sayılan Amazon ormanları ile Türkiye, Amerika Birleşik Devletleri ve Romanya gibi pekçok ülkedeki yeşil alanlar da belli çıkarlar için insanlar tarafından yakılıyor.

Yanan ormanlara üzülüp, ahlayıp vahladığımız o günlerde bir anda tüm dünya halkları olarak Çin'e kilitlendik. Çin hükümeti insanları ölüme sürükleyen bir virüs salgınının başgösterdiğini duyurmuştu. Televizyon kanalları Avustralya ile Çin arasında mekik dokuyor, yangın ve virüs haberleri

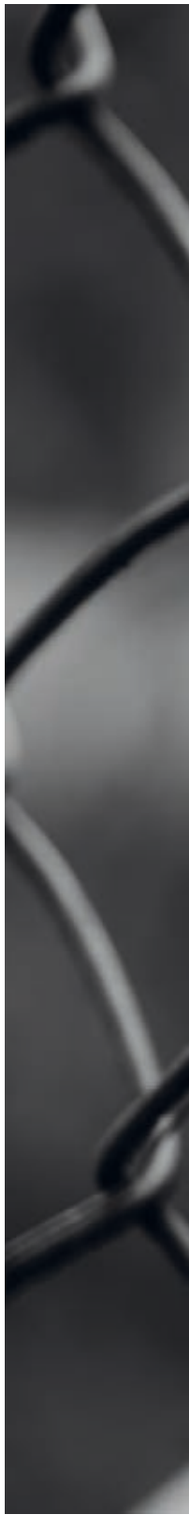

vermek için birbirleriyle yarışıyorlardı.
Derken... ABD İranlı general Kasım Süleymani'yi düzenlediği suikastle öldürdü, dünya tehlikeli bir savaşın eşiğine geldi. İran Ukrayna Hava Yolları'na ait uçağı "yanlışlıkla" düşürdü. Endonezya'yı sel vurdu, Van'ı çığ... ABD'de beyaz polislerce öldürülen siyahi George Floyd için Amerikalılar meydanlara inip günlerce süren protestolar düzenlediler. Akdeniz ve Ege'de batan kaçak göçmen tekneleri... Ağustos başında 2 bin 750 ton amonyum nitratın limandaki bir depoda patlamasıyla Lübnan'ın güzelim başkenti Beyrut'un bir anda küle dönmesi... Neye uğradığımızı şaşırdık!
Bu arada, bir de baktık ki virüs Çin'de kalmayıp Asya'dan Avrupa'ya sıçrayarak İtalya'da Milano'ya kadar gelmiş.

Çizme'de koronavirüslü günler

21'inci yüzyıl savaşlar ve özellikle de virüsler yüzyılıdır dersek yeridir. Yeni yüzyıl, ilk yirmi yılına Sars virüsüyle başlayıp, kuş gribi (H5N1 virüsü), domuz gribi (H1N1 virüsü), Mers, Ebola ve Zika virüsleriyle devam etti. Şimdi de koronavirüs (Covid-19)...
İddialar koronavirüsünün Çin'in 11 milyon nüfuslu Wuhan kentinde ilk olarak aralık 2019'da görüldüğü yolunda. Virüs nedeniyle ilk ölümlü vaka 11 ocak 2020'de yine Wuhan'da yaşanıyor, Çin dışında ilk ölüm ise 13 ocakta Tayland'da. Wuhan'da binlerce kişiye bulaşan virüs, kısa sürede Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri'ne de sıçrayarak küresel salgın boyutunu alınca Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), 30 Ocakta "küresel acil durum", 11 martta ise "küresel salgın" ilan etti. DSÖ virüse SARS-Cov-2 adını vererek, kısaca COVID-19 (Corona'nın "Co", virüs'ün "Vi", disease'in "D", 2019 yılının "19"u) olarak isimlendirdi.
Hakkında Wuhan'daki hayvan pazarından yayıldığı ya da laboratuvarda üretilip dünyaya özellikle salındığı yönünde kesinlik kazanmamış iddialar

Koronavirüs, Avrupa'da ilk kez İtalya'da görüldü

dolaşan koronavirüs, Avrupa'da ilk kez İtalya'da görüldü. Düşmeyen ateş, öksürük ve nefes darlığı belirtileri gösteren hastalığa, 21 şubatta İtalya'nın Codogno kasabasında rastlandı ve birkaç saat zarfında 14 kişinin daha virüse yakalanmış olduğu anlaşıldı. Bunun üzerine, Başbakan Giuseppe Conte, 23 şubatta Lombardia, Piemonte, Veneto, Emilia-Romagna, Liguria ve Friuli-Giulia olmak üzere 6 bölgede okulların kapatılması kararını aldı. Virüs diğer bölgelere de sıçrayınca, 4 martta tüm İtalya genelinde okullar ve üniversiteler kapatıldı. Okulların kapatılmasıyla virüsün yayılmasının engellenemediği anlaşılınca, 9 martta ülke bütünüyle karantinaya alınıp, tüm aktiviteler durduruldu. Güvenlik tedbirleri gereğince ekonomik faaliyetler önce bir süreliğine yavaşlatıldı, sonrasında ise tamamen durduruldu.

Milyonlarca insan sokağa çıkma kısıtlamaları ve karantina uygulamaları nedeniyle mart başından itibaren evlerine kapandı. Güvenlik tedbirlerine neredeyse harfiyen uyuldu: Evden sadece acil ihtiyaçlar için çıkılacak, markete mümkünse haftada bir gidilecek, kalabalık gruplar oluşturulmayacak, en fazla iki kişi sosyal mesafeyi koruyarak yan yana gelebilecek, maske takılacak, eller sık sık yıkanacak...

Virüsün birkaç haftaya kalmaz Çizme'yi terk edeceğini düşünen İtalyanlar önceleri pek rahattı. Günlerini dinlenerek, balkonlarda şarkılar söyleyip, komşulara müzik ziyafeti vererek, çiçeklendirip türlü renk ve biçimde diktikleri maskeleri takarak geçirdiler. Okullar kapalı olduğu için çocuklara internet aracılığıyla uzaktan eğitim hizmeti veriliyordu. Çoğu kimse evinden çalışıyor, akıllı cep telefonları ya da bilgisayarlar aracılığıyla smart working yapıyordu. Hükümet çalışamayıp evde oturmak zorunda kalanlara mütevazi sayılabilecek bir ekonomik yardım sözü de vermişti. Daha ne olsun?...

Özellikle nisan ayında, durmaz dediğimiz dünya durmuş, sınırlar kapatılmış, tüm uçuşlar durdurulmuştu. İtalya da bir süreliğine duracaktı elbet.

Koronavirüste ikinci perde

Ancak mart geçip, nisan gelip, mayıs kapıya dayanınca bu virüs salgınından kolay kolay kurtulamayacaklarını anlamıştı artık İtalyanlar. Çalışamadığı için ekonomik krize giren aileler, evde bunalan hareketsizlikten "obezite" sorunu yaşayan çocuklar, sürekli kapalı olmaktan sağlık sorunları artan ihtiyarlar... Bir de televizyondan sürekli şu kadar kişi solunum cihazına bağlı, bu kadar kişi öldü diye bas

Virüsün birkaç haftaya kalmaz ülkeyi terk edeceğini düşünen İtalyanlar önceleri pek rahattı

bas haber yapan, tepeden tırnağa kapanmış uzaylı kılıklı sağlık çalışanlarını hastaların başında gösteren korku ve panik yayıcı televizyon kanalları...

Özellikle mayıs ayında halktaki huzursuzluk elle tutulur bir hal almaya başlamıştı. Sorular, eleştiriler yüksek sesle dillendiriliyor, yazılıp çiziliyor, insanlar özellikle de okulların açılması için meydanlarda hükümet karşıtı protestolar yapıyorlardı. Koronavirüs İtalya'nın kuzey bölgelerinde etkiliydi. Ölümlü vakaların 3'te 2'si, Milano'nun başkenti olduğu Lombardia bölgesinde meydana geldi. Öyleyse tüm İtalya niye karantinaya sokuldu? Tüm okullar niye kapatıldı?... Anayasa tarafından güvence altına alınan haklar, özgürlükler neden askıya alınıyor? Hastaneler niye yetersiz?

Hükümet bu eleştirileri, tüm diğer ülkeler gibi salgına habersiz yakalandıklarını belirterek göğüslemiş, salgın kısıtlamalarını mayıstan itibaren bitirerek hayatı normalleştirme dönemini başlatmıştı. Ekonomik ve sosyal kısıtlamalar hafiflemiş, yurt içi ve yurt dışı dolaşımı yeniden açılmıştı.

Bahar aylarını evlerinde zorunlu karantinada geçiren İtalyanlar, yazı sorunsuz geçirdi diyebiliriz. Sonbaharda artık hükümetin hazırlıksız olması kabul edilemezdi. Özetle, "hizmet yoksa vergi de yok" mantığı!... Salgın dönemi, yaz ayları derken altı-yedi aylık bir süre geçmişti. Bu süre içinde hükümetin gerekli hazırlığı yapmamış olması kabul edilemez.

Çizme'de sağlık ve eğitim tamamıyla devlet kont-

rolünde. İtalya'da özel hastane, özel okul neredeyse hiç yok. Sayıları bir elin parmaklarını geçmez. Kış aylarında patlak verebilecek yeni bir korona salgını olasılığı nedeniyle devlet hastaneleri mekan ve personel olarak kapasitelerini arttırdı, okullar eylülün 14'ünde sınıflarda yüzyüze eğitime başladı. Sürekli maske takmanın en az koronavirüse yakalanmak kadar sağlık için tehlikeli olduğu bilinciyle, çocuklar okullara girerken ve çıkarken maske takarken, sınıflarda birer metre mesafeyle düzenlenmiş tek kişilik banklarda maskesiz oturuyorlar. Maske takma zorunluluğu market alışverişlerinde, otobüs tren gibi ulaşım araçlarında yolculuk yaparken zorunlu. İş yerleri, ofisler ve fabrikalar ise sosyal mesafeli çalışmaya imkan verecek şekilde düzenlendi.

Dünya genelinde koronovirüs salgınında ikinci dalga beklenirken, Eylül 2020 itibariyle İtalya daha sakin, daha hazırlıklı... Dileğimiz İtalya gibi diğer ülkelerin de bu salgını en az zararla atlatmaları!

Ancak mart geçip,
nisan gelip, mayıs
kapıya dayanınca
bu virüs salgınından
kolay kolay
kurtulamayacaklarını
anlamıştı artık
İtalyanlar

Fotoğraflar ● **Sinan Daşpınar** (İAHA)

COVID-19 ve BİZ

"PORTRE FOTOĞRAFI KAPALI BİR KUVVETLER ALANIDIR. BURADA DÖRT GÖRÜNTÜ REPERTUVARI KESİŞİR, BİRBİRİNE KARŞI KOYAR, BİRBİRİNİ ÇARPITIR. MERCEK ÖNÜNDEKİ BEN, AYNI ANDA: OLDUĞUMU SANDIĞIM, BAŞKALARININ OLDUĞUMU SANMALARINI İSTEDİĞİM, FOTOĞRAFÇININ OLDUĞUMU SANDIĞI VE FOTOĞRAFÇININ SANATINI GÖSTERMEK İÇİN KULLANDIĞIYIMDIR."

ROLAND BARTHES "CAMERA LUCIDA"

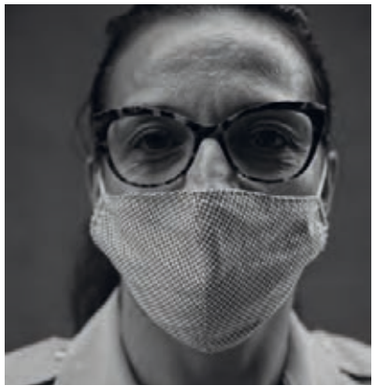

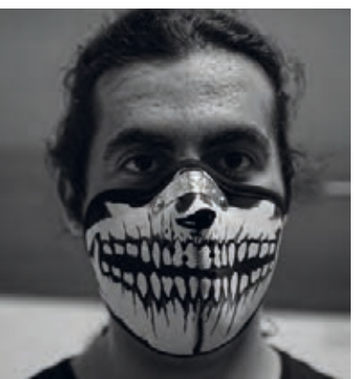

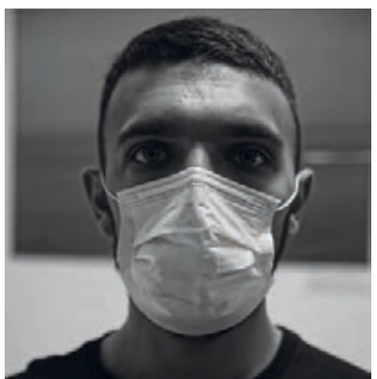

Söyleşi ● **Gülcan Çelikkıran** (İAHA)
● **Enes Yazıcı** (İAHA)

“Medyada kadın cinayetlerinin veriliş şekli, kadına yönelik suç teşkil edici davranışları normalleştirmekte”

SON YILLARDA KADIN VE ŞİDDET SÖZCÜKLERİ MEDYADA SIKÇA YAN YANA GELMEYE BAŞLADI. İSTATİSTİKLERE BAKTIĞIMIZDA 2019 YILINDA 299 KADIN ÖLDÜRÜLDÜ. TÜRK KAMUOYU KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN NASIL AZALTILACAĞINI TARTIŞMAYA DEVAM EDİYOR, HATTA İDAM CEZASININ DA GELMESİNİ İSTİYOR. BİZ DE KONUYU CEZA HUKUKU ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FATİH SELAMİ MAHMUTOĞLU VE AVUKAT ZEYNEP MAHMUTOĞLU İLE GÖRÜŞTÜK.

TÜRK CEZA KANUNU
Türk Ceza Hukuku
CEZA MUHAKEMESİ HUKUKU
Hüseyin Hatemi'ye Armağan
Panel ve Seminer Notları

"Cinsel saldırı, cinsel taciz, cebir, şiddet gibi suçların mağdurunun yüksek oranda kadınlar olduğu görülmektedir"

Uzmanlık alanınızın ceza hukuku olması nedeniyle ele aldığımız bu konu açısından mevzuatımızdaki düzenlemelere genel olarak değinebilir misiniz?

Kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetleri esas itibariyle hukuki bir sorun olmakla birlikte psikolojik ve sosyolojik açıdan da konunun ele alınmasını zorunlu kılar. Kendi alanımızın ceza hukuku olması nedeniyle önce kadına yönelik suçlar açısından ve özel olarak kadınların korunduğu düzenlemeler bakımından bir değerlendirme yapmak, devamında ise bu tür suç teşkil eden davranışların nedenleri üzerinde durmak kanımızca daha isabetli olur. Bu kapsamda mevzuatımıza baktığımızda ilk planda Türk Ceza Kanunu'ndaki düzenlemelerden söz etmek ve ilgili yerlerde İstanbul Sözleşmesi ile 6284 sayılı Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunu'na değinmek metodolojik olarak daha uygun olacaktır. Öncelikle belirtmeliyiz ki, ceza yasalarında yer alan suçların tüm mağdurları kanun koyucu bakımından dikkate alınır ve eşitlik kuralı gereğince ilkesel olarak mağdurlar arasında fark gözetilmez. Ancak bazı düzenlemelerde çocuk, beden ve ruhsal olarak kendine yetemeyecek durumda olanlar, kadınlar özel olarak suç tipinin nitelikli halleri içerisinde yer alırlar ve fail ya da failler açısından daha ağır yaptırımlar öngörülür. Mesela kasten öldürmenin "çocuğa ya da beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı" (TCK m. 82/1-e), kasten yaralama (TCK m. 86/3-b), veya cinsel saldırı (TCK m. 102/3-a) suçunun "beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı" işlenmesi halleri.

Özel olarak kadına yönelik şiddet içeren suçlar bakımından hemen akla gelenler ise kasten öldürmenin gebe kadına karşı işlenmesi (TCK m. 82/1-f), kasten yaralamanın gebe kadına karşı işlenmesi sonucunda çocuğunun vaktinden önce doğmasına (TCK m. 87/1-e) veya düşmesine sebep olma (TCK m. 87/2-e), gebe kadına karşı işkence (TCK m. 94/2-a), gebe kadına karşı eziyet(TCK m.96/2-a), çocuk düşürtme(TCK m.99) ve aile hukukundan kaynaklı yükümlülüğün ihlali (TCK madde 233/2).

Şüphesiz herkese yönelik işlenebilen suçlar içerisinde mağdur kadın olarak da karşımıza çıkabilir buna ilişkin sınırsız örnek vermek mümkünse de buna ge-

rek yoktur. Sadece hatırlatmak isteriz ki, cinsel saldırı, cinsel taciz, cebir, şiddet gibi suçların mağdurunun yüksek oranda kadınlar olduğu görülmektedir.

Bu genel girişten sonra kadına yönelik işlenen suçlar arasında en ağır mağduriyete neden olan insan öldürme suçu bakımından Türk Ceza Kanunu'nu hangi düzenlemeleri içermektedir?

Türk Ceza Kanunu'nda hayata karşı suçlar bölümünde yer alan kasten öldürme suçu 81.maddede yer almaktadır. Suçun basit şekli bir insanın kasten öldürülmesine ilişkin tarif ve yaptırımı içermektedir. Buradaki yaptırım bizim sistemimizde öngörülen en ağır yaptırımlardan bir tanesi müebbet hapis cezasıdır. İlgili Kanunun 82.maddesinde ise nitelikli haller yer almakta ve yaptırım infaz hukuku kapsamında daha ağır sonuçları içeren ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası öngörmektedir. Konumuzun kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetleri olması nedeniyle bu nitelikli hallerin bir kısmına değinmek gerekir: Canavarca hisle veya eziyet çektirerek (TCK m. 82/1-b), gebe olduğu bilinen kadına karşı (TCK m. 82/1-f), kan gütme saikiyle (TCK m. 82/1-j), töre saikiyle (TCK m. 82/1-k). Bu nitelikli hallerin tamamı bu röportaj konusuyla doğrudan bağlantılıdır.

İnsan öldürme suçundaki kan gütme ile töre saikinden ne anlaşılması gerekmektedir?

"Kan gütme saiki" ve mevzuatımızda ilk defa yer alan "töre saiki" kavramları TCK m. 82'de kasten insan öldürme suçunun nitelikli halleri olarak düzenlenmiştir ama kanunda bu kavramların tanımlarına yer verilmediğini görüyoruz. İki ayrı kavram kullanıldığı için kısaca ne anlaşılması gerektiğine değinmek gerekir. Kan gütme saiki, daha önceden yaşanmış ve ölümle sonuçlanmış bir olay sonrasında intikam alma duygusu ve bir görev bilinciyle failin önceki suçun failini veya onun mensubu olduğu grup ya da aileden birisini öldürmesi olarak tanımlanabilir. Yargıtay kararlarına baktığımızda, ilk olay ile ikinci olay arasında ilk suçun doğurduğu elem ve infialin geçmesi bakımından çok kısa olmayan bir sürenin geçmesi, daha sonra geleneklerin etkisi ile bir görevi yerine getirme istek ve bilinciyle hareket edilmiş olmasının arandığını görüyoruz.

Töre saiki ise aile meclisi tarafından alınan bir karara dayanarak deyim yerindeyse namus temizlemek amacıyla insan yaşamına son verilmesi şeklinde anlaşılabilir. Fail bir töreyi yerine getirmek adına hareket eder. Bu kavramlar tartışmalıdır. Ayrıca hatırlatmak isteriz ki, somut olayda bu olgular bir arada bulunabilmektedir. Kamuoyunda kan gütme, töre ve namus cinayetleri zaman zaman farklı zaman zaman aynı anlamda kullanılabilmektedir.

Bu tür düzenlemelerin ceza kanunlarında yer alması birtakım zorluklara neden olmakta mıdır?

Hemen ifade etmeliyim ki, bu türden düzenlemeler daha açık bir ifadeyle sosyolojik kavramların ceza kanunlarında yer alması suçta kanunilik ve bunun hukuki sonuçları arasında yer alan belirlilik ilkesi açısından sorun yaratmaktadır. Bu kanunun hazırlanması sırasında zaman zaman katıldığımız toplantılarda ve TBMM'de bu konudaki fikirlerimizi söylemiştik. Ancak ülkemizde töre esaslı ve yine belirli toplulukların kolektif iradesi ile işlenen değim yerindeyse aile ya da daha geniş çerçevede aşiret gibi toplulukların iradesiyle kan gütme saiki gözetilerek işlenen cinayetler kanun koyucuyu bu tür düzenlemeler yapmaya mecbur bırakmıştır.

Bu tür cinayetlerde sanıkların genel olarak ortaya koymaya çalıştıkları bir savunma modeli ile karşı karşıya kalınıyor. Daha açık bir deyişle "namusun temizlenmesi", "onurun korunması" gibi, bu savunmalar bir ceza indirimine sebep olabilir mi?

Bu son derece güzel bir sorudur. Önce ceza kanunumuzdaki haksız tahrik hükmüne kısaca değinmek gerekir. Türk Ceza Kanunu m. 29'da bir fiilin meydana getirdiği hiddet veya şiddetli elemin etkisi altında suç işlenmesi durumunda ceza sorumluluğunu azaltan bir düzenlemeye yer verilmiştir. Meydana gelen

"İstanbul Sözleşmesi kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddet ile mücadele bakımından oldukça kapsayıcı ve ileridir"

hiddet veya şiddetli elemin "haksız bir fiil" sonucu ortaya çıkması gerekmektedir. Haksız fiil terimi ise bir davranışın hukuk düzenince tasvip edilmediği anlamını taşımaktadır. Bu noktada bir prensibi hatırlatmakta fayda var. Yasa koyucu bir olguyu cezanın artırılması hali olarak öngördüyse, buradan hareketle aynı durum bir indirim nedeni olarak kabul edilemez ve sanıklar bu indirimden yararlanamaz. Kasten insan öldürme suçuna baktığımızda kan gütme saiki (TCK m. 82/1/k) ile töre saikinin (TCK m. 82/1/j) nitelikli haller arasında sayıldığı görülmektedir. Dolayısıyla, cezanın artırılması hali olarak öngörülen kan gütme saiki veya töre saikiyle bir insanın yaşamına son verilmesi halinde haksız tahrik hükümleri uygulanmaz.

Kaldı ki, kan gütme ve töre saiki dışında da bu tür eylemler söz konusu olabilir. Sözgelimi yaş küçüklüğü nedeniyle bir kız çocuğunun bir başkasıyla ilişkisi hukuken çocuğun mağdur olması anlamına gelmektedir, böyle bir durumda mağdur olan kız çocuğuna yönelik insan öldürme suçunda, failde ortaya çıkan öfke yine haksız tahrik için yeterli bir gerekçe değildir. Bu husus önemlidir. Daha dramatik bir örnek vermek gerekirse, kız çocuk ya da kadın fuhuş suçuna yönlendiriliyorsa bu suçun mağduru yine bu kişilerdir. Özetle, failler haksız tahrik hükümlerinden faydalanamazlar, bizler tarafından bilinen bu durumun tekrarlanmasında fayda görmekteyim.

Kamuoyunda da sıkça dile getirilen ve yukarıda değindiğiniz İstanbul Sözleşmesi'ne ana hatları ile değinir misiniz? Uygulamada karşılaşılan sorunlar var mıdır? Özellikle de namus cinayetleri bakımından bir düzenleme içermekte midir?

Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) 11 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul'da imzalanmış, yürürlük maddesi gereğince 10 ülkenin onaylaması sonrasında 01 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Sözleşme kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddet ile mücadele bakımından oldukça kapsayıcı ve ileridir.

İstanbul Sözleşmesi kapsamında kadına yönelik şiddet konusunda önleme, koruma, kovuşturma

ve şiddeti ortadan kaldırma hususlarında taraflara gerekli yasal tedbirleri alma hususunda çeşitli yükümlülükler getirilmiştir. Sözleşme öncesinde Türkiye'de kadına yönelik şiddete yönelik çalışmalar yapılmış, Türkiye'de aile içi şiddetin bir sorun olduğunun kabulü olarak 4320 sayılı Kanun yürürlüğe girmiş olsa da çeşitli sebeplerden amacına ulaşamamış, eleştirilmiştir. İstanbul Sözleşmesi ve kadına yönelik şiddetin ortadan kaldırılması konusunda artan hassasiyet sonucunda ise ilgili mevzuatta yenilikler yapılması gündeme gelmiştir. 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun da İstanbul Sözleşmesi ve diğer kanuni düzenlemeler göz önünde bulundurularak, var olan eksiklikleri gidermek amacıyla kaleme alınmıştır. 2012 senesinde yürürlüğe giren 6284 sayılı Kanun'a baktığımızda daha önce bu yönde düzenlenmiş olanlardan daha ileride ve amaca uygun olduğu söylenebilir ancak eksik kısımları olduğunu da belirtmeliyiz.

Bilindiği üzere, Anayasa'nın 90. Maddesi uyarınca usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası antlaşmalar kanun hükmündedir ve ulusal kanunlar ile milletlerarası antlaşmaların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda, milletlerarası antlaşma hükümleri esas alınacaktır. Dolayısıyla, artık bir yasal düzenleme haline gelen İstanbul Sözleşmesi'nde yer alan kadına karşı ve ev içi şiddeti önlemeye yönelik yükümlülüklerin gereği gibi yerine getirilerek, kadına yönelik şiddet ve şiddetin muhtemel sonuçlarının önüne geçilmesi, şiddete maruz kalan kişiler bakımından ise onarıcı, destekleyici düzenlemeler esas alınmalıdır.

Konumuza dönecek olursak, Sözleşme sözde namus adı altında işlenen şiddet suçları bakımından bir düzenlemeye yer vermektedir. Sözleşmenin 42.maddesinin ilk fıkrası taraflara, söz konusu eylemlerden sonra başlatılan ceza davalarında kültür, töre, din, gelenek veya "sözde namus" un gerekçe olarak öne sürülmesinin önlenmesi; ikinci fıkra ise taraflara "... herhangi bir şahsın bir çocuğu söz konusu eylemi gerçekleştirmeye kışkırtmasının, yapılan eylemlerle ilgili olarak söz konusu şahsın cezai sorumluluğunu ortadan kaldırmasının önlenmesini temin etmek üzere gerekli yasal veya diğer tedbirleri" alma yükümlülüğü getirmiştir. Az önce de açıklandığı üzere, Türk Ceza Kanunu kan gütme veya töre saiki ile kasten insan öldürme suçunun işlenmesi durumlarında daha ağır yaptırımlar öngörmektedir. Bu sebeple Sözleşme ile paralel olarak, kasten insan öldürme suçunun "sözde namus" adı altında işlenmesini bir gerekçe olarak kabul etmemiş, aksine cezayı ağırlaştırıcı bir sebep olarak düzenlenmiştir.

Kadın cinayetleri söz konusu olduğunda sizce Türk Ceza Kanunu'nda yer alan yaptırımlar yeterli midir? Kamuoyunda dillendirilen idam cezası daha caydırıcı bir rol oynayabilir mi?

Bence yaptırımlar yeterlidir. İdam cezasının ilave bir katkısı olacağını düşünmemekteyim. Kaldı ki, idam cezasına karşı bir insan olarak bu öneriyi doğru bulmadım. İdam cezasının yürürlükte olduğu dönemlerde ne terör eylemleri önlenebilmiştir ne de diğer suçlar. Zaten ceza kanunları toplumun sorunlarını çözmekte bir araç olarak görmek sorun ve sorunlarımızı anlamamak demektir. Öncelikle bu suçların işlenmesinin altında yatan sosyolojik, kültürel, ahlaki sorunlara odaklanılması, bunlar üzerinden kadına yönelik gerçekleşen şiddet eylemlerini önlemeye yönelik tedbirlere başvurulması gerekir. Eğer suçun oluşumu engellenememiş ise halihazırda var olan yaptırımların gereği gibi uygulanması, sonrasında ise söz konusu kişilerin gözetim ve denetim altında tutulması, bu suçları tekrar işlememeleri açısından topluma yeniden kazandırılmaları gerekir.

O zaman sizce sorun nedir?

Sadece ülkemize özgü olduğunu düşünmemekle birlikte özel olarak gözlemlediğim birkaç husus üzerinde durmak isterim. Bunlardan ilki şiddet kültürüne iliş-

kindir. Şu anda size garip gelebilir, Türkiye'de 50 yaş üzeri insanlar geçmişe yönelik anıları arasında gariptir ama biraz da tebessümle maruz kaldıkları şiddeti anlatırlar. Örneğin, ilkokul, ortaokul ve lise yıllarında öğretmenler tarafından uygulanan şiddet sohbet konusudur. Karakollarda kişilere uygulanan şiddet ve işkence resmi kayıtlara geçmiştir. Aile içerisinde anne ve baba tarafından uygulanan şiddet bilinmektedir. Erkeklerin askerlik anıları içerisinde komutanları tarafından atılan dayaklar maalesef gülerek anlatılır. Bu husus daha ciddi ele alınarak psikolojik ve sosyolojik açılardan ele alınarak tartışılmalıdır.

Diğer husus kadın-erkek eşitliği ya da eşitsizliği üzerinedir. Nedenleri herkese göre nispi olmakla birlikte yasalar önündeki eşitlik kuralı fiilen geçerli değildir. Daha açık ifadeyle, kadınlar aleyhine bir eşitsizlik söz konusudur. Cumhuriyetimizin kurulması ile birlikte kadınlarımızın eğitim ve öğrenim hayatına katılması, dolayısıyla meslek sahibi olmaları, para kazanmaları bu fiili durumu kısmen azaltmışsa da yeterli olamamıştır.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin geldiği noktada erkek dünyasında kadının adeta mülkiyet konusu yapılması en derin problemi oluşturmaktadır. Eğitimli veya eğitimsiz fark etmez, bu kültürel kodlar çoğu insanda vardır. Adeta sosyal ve genetik diyebileceğimiz aktarımlarla varlığını sürdürmektedir. Dolayısıyla, öncelikle eşitsizliğin varlığını oluşturan ve devam ettiren bu değerlerin ve toplumsal zihniyetin değişmesi zaruridir. Bu konuda başta Devlet olmak üzere herkesin üzerine düşen yükümlülükler vardır. Konumuz kadınlar tarafından -az sayıda da olsa- uygulanan şiddet veya cinayet olmadığından erkekler üzerine yaptığımız bu tespitler kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetlerinin temelini oluşturmaktadır.

Çözüm önerileriniz var mıdır?
Varsa bunlar nelerdir?

Tabii ki her yurttaş gibi benim de bir bilinen önerilerim vardır: Eğitim, öğretim, birey olma, özgürleşme gibi ancak bizim toplumumuzda gördüğüm en büyük sıkıntı sorunları gizlemek ya da gereği gibi ortaya koymadan yüzeysel tartışmaktır ve ne yazık ki, çoğu zaman bu tartışmaların kadınların olmadığı platformlarda yapılmasıdır. Toplumsal bir sorun olduğu aşikar olan kadına karşı şiddetin altında yatan sebepleri anlamaya uğraşmaksızın çözüm getirmeye çalışmak kalıcı ve yapıcı olmayacaktır.

Öncelikle toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizliğin varlığının, bunun toplumsal bir sorun olduğunun kabulü gerekir. Bu sorunu çözmeye yönelik çalışmalar yürütülmeksizin kadına karşı kadın olmasından ötürü işlenen suçların azalması veya sona ermesi söz konusu olmayacaktır. Eşitsizlikle mücadele edilirken de şiddet mağdurlarının kendilerini güvende hissedebilecekleri maddi, manevi ve hukuki güvenceler sağlanması şarttır. Ayrıca verilecek destek ile hizmetlerin de adil, eşitliğe uygun, etkili ve süratli olması gerekir. Bu iki mücadele beraber yürütülmediği sürece kadına karşı şiddet ve kadın cinayetlerinin azalması beklenemez.

Bununla birlikte, hukuki anlamda söylemiyorum, sosyolojik anlamda tüm sorunlarımızın çözümünde itiraf ya da etkin pişmanlık sürecinin başlatılması gerektiğine inanırım. Kişilerin suç işlemelerindeki amaç, onları bu eylemlere sürükleyen her türlü sebep dikkate alınarak yapılacak çalışmaların suç işleme oranlarına etki edeceğini düşünüyorum.

Medyanın kadına yönelik eylemler konusundaki tutumu hakkında ne düşünüyorsunuz?

Kitle iletişim araçları üzerinden bu ve benzeri olayları kamuoyuyla tabii ki paylaşılmalı, kullanılan dile dikkat edilmelidir. Ancak çoğu zaman kadına karşı şiddet olayları ve kadın cinayetleri söz konusu olduğunda haber kanallarının, gazetelerin ve sosyal medya üzerinden yapılan haber içerikli yayınların veriliş şeklinin ve kullanılan dilin hatalı olduğunu görüyoruz. Özellikle yer, zaman ve kadının kıyafeti üzerinden yapılan yorumlar neredeyse bu türden

şiddet eylemlerini deyim yerindeyse mazur gösterme anlamına gelebilmektedir. Bu tür yayınlardan kesinlikle kaçınılmalıdır. Unutulmamalıdır ki, bu bakış açısı kadına yönelik başta cinsel saldırılar olmak üzere diğer suç teşkil edici davranışları da neredeyse normalleştirmekte sanki kadının bunu hak ettiği yargısını oluşturmaktadır.

Bununla birlikte, yargılama süreçlerine etki etmemeye özen gösterilmesi, kişilerin masumiyet karinelerine dikkat edilmesi gerekir. Yargı kararlarının takip edilmesi, ortaya çıktıktan sonra eleştirilmesi son derece doğaldır. Kısacası haber verme ve konunun takipçisi olma, hukuki hatalar ortaya çıktığında eleştiri hakkını kullanma gereklidir. Bazı haber başlıklarında ise yargılama sona ermeden çok kuvvetli vurgularla ve kınamak suretiyle bu olayların konu edildiğini görüyoruz. Kanaatimce bu tarz haberlerin temel sebebi adalete olan güvenin azalmış olması ve yargılama süreçlerinin kamuoyu baskısı olmaksızın yürümeyeceği düşüncesidir. Tekrar vurgulamam gerekirse, hangi gerekçe olursa olsun kitle iletişim araçları ile yapılan yayınlarda şüpheli ve sanık hakları gözetilmelidir.

Şüphesiz bu yayınlarda mağdur haklarına özel olarak riayet edilmelidir. Haberlerde kimliğin açık olarak verilmesi, yoğun olarak tekrarlanması, fotoğrafların kullanılması başkaca mahsurlara neden olabilmektedir. Mağduru göz etmeye yönelik yasaların öngördüğü düzenlemelere uygun davranmanın yanı sıra bir otokontrolün mevcudiyetinde de büyük fayda vardır.

Ceza Muhakemesi Kanunu'nda şiddet mağduru veya şiddet mağduru olma tehdidi altında olan kadınları korumaya, desteklemeye yönelik özel düzenlemeler var mıdır?

Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 234. maddesinde soruşturma ve kovuşturma evresindeki mağdur hakları ayrı ayrı sayılmış, çocukların mağdur olduğu durumlara ilişkin özel düzenlemelere yer verilmiştir. Kanaatimce 2005 yılında mevzuatımıza giren bu düzenleme son derece isabetlidir. Konumuz ile ilgisi bakımından örnek vermek gerekirse, soruşturmada veya kovuşturmada cinsel saldırı suçu mağdurunun vekili bulunmaması halinde, baro tarafından kendisine avukat görevlendirilmesini isteme hakkı vardır. [CMK m. 234/1-a(3), 2-b(5)] Yine Ekim 2019'da yapılan değişiklik ile mağdurların korunması bakımından ilave koruyucu düzenlemeler getirilmiştir, özellikle de çocuklar açısından getirilen kurallar yerinde olmuştur. Ancak ülkemizdeki bazı sorunların yasalardan kaynaklanmadığını da hatırlatmak isterim. Kurumlarımızın gereği gibi işletilememesi yasalardaki koruyucu hükümlerin kağıt üzerinde kalmasına neden olabilmektedir. Bizzat takip ettiğim bir dos-

Prof. Dr. Fatih Selami Mahmutoğlu ve Avukat Zeynep Mahmutoğlu

yada cinsel istismara uğradığı iddia edilen bir küçük gerek ceza yargılaması süreci gerekse boşanma davası kapsamında yedi kez uzman kişilerin ya da heyetlerin huzuruna çıkarılmış böylelikle süreç tamamlanmadan küçük neredeyse işlemeyen bu sistemin başka bir istismarına maruz kalarak 4 yıl içerisinde kurduğu cümlelerle yetişkin hale getirilmiştir.

Her ne kadar CMK' de yargılama öncesinde ve sırasında belli başlı düzenlemelere yer verilmiş ise de yargılama sonunda mağdurlara yönelik herhangi bir koruyucu, tedavi edici veya destekleyici düzenlemeye rastlanılmamaktadır. Bu bağlamda Çocuk Koruma Kanunu'na kısaca değinmek isterim. 03/07/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu hem suça sürüklenen hem de mağdur çocukları dikkate alarak birtakım koruyucu ve destekleyici tedbirlere yer vermiştir. Şayet şiddete maruz kalan bir kız çocuğu varsa anılan kanunun 5.maddesindeki koruyucu ve destekleyici tedbirlerden yararlanabilecektir.

Peki, 6284 Sayılı Kanun şiddet mağdurlarını koruyucu ve şiddeti önlemeye yönelik düzenlemeler içermekte midir?

İlgili Kanunda koruyucu ve önleyici tedbirler 3.madde ve devamında ayrıntılı olarak sayılmıştır. Buna göre 6284 Sayılı Kanun ile mülki amirler tarafından barınma yeri sağlanması, geçici maddi yardım yapılması, psikolojik, mesleki, hukuki ve sosyal bakımdan rehberlik ve danışmanlık hizmeti verilmesi, hayati tehlikenin söz konusu olduğu hallerde geçici koruma altına alınması, belli şartlar altında korunan kişinin çalışma yaşamına katılımını desteklemek amacıyla varsa çocuklarına kreş imkânı sağlanması gibi koruyucu tedbir kararları alınabilecektir. Delil ve belge aranmaksızın bu koruyucu tedbirlere karar verilebilmesi önemlidir. Diğer önemli nokta ise gecikmesinde sakınca bulunan hallerde madde içerisinde belirtilen bazı tedbir kararlarının kolluk amirlerince de alınabilecek olmasıdır. Ancak kolluk amiri evrakı en geç kararın alındığı tarihi takip eden ilk işgünü içinde mülki amirin onayına sunacak, 48 saat içinde onaylanmayan tedbirler kendiliğinden kalkacaktır.

Benzer şekilde hakim tarafından gerekli hallerde korunan kişiler ile ilgili olarak işyeri değişikliği, kişinin evli olması halinde müşterek yerleşim yerinden ayrı yerleşim yeri belirlenmesi, şartlar sağlandığı

takdirde Türk Medeni Kanunu uyarınca tapu kütüğüne aile konutu şerhi konulması, korunan kişi bakımından hayati tehlikenin bulunması ve bu tehlikenin önlenmesi için diğer tedbirlerin yeterli olmayacağının anlaşılması halinde ve ilgilinin aydınlatılmış rızasına dayalı olarak Tanık Koruma Kanunu hükümlerine göre kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerinin değiştirilmesi yönünde koruyucu tedbir kararları verilebilecektir.

Şiddet uygulayanlarla ilgili olarak ise Hakim tarafından 5.maddede sayılan önleyici tedbirlerden birine veya birkaçına ya da uygun görülen benzer tedbirlere karar verilebilecektir. Söz konusu bu tedbirler şiddet mağduruna yönelik olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmaması, müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhâl uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesi, korunan kişilere, bu kişilerin bulundukları konuta, okula ve işyerine yaklaşmaması, çocuklarla ilgili daha önce verilmiş bir kişisel ilişki kurma kararı varsa, kişisel ilişkinin refakatçi eşliğinde yapılması, kişisel ilişkinin sınırlanması ya da tümüyle kaldırılması, gerekli görülmesi hâlinde korunan kişinin, şiddete uğramamış olsa bile yakınlarına, tanıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hâller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmaması, korunan kişinin şahsi eşyalarına ve ev eşyalarına zarar vermemesi, korunan kişiyi iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesi, bulundurulması veya taşınmasına kanunen izin verilen silahları kolluğa teslim etmesi, silah taşıması zorunlu olan bir kamu görevi ifa etse bile bu görevi nedeniyle zimmetinde bulunan silahı kurumuna teslim etmesi, korunan kişilerin bulundukları yerlerde alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmaması ya da bu maddelerin etkisinde iken korunan kişilere ve bunların bulundukları yerlere yaklaşmaması, bağımlılığının olması hâlinde, hastaneye yatmak dâhil, muayene ve tedavisinin sağlanması, bir sağlık kuruluşuna muayene veya tedavi için başvurması ve tedavisinin sağlanması şeklinde sıralanmıştır. Yine gecikmesinde sakınca bulunan hallerde madde içerisinde belirtilen bazı tedbir kararları kolluk amirlerince alınabilecek ancak kolluk amiri söz konusu evrakı en geç kararın alındığı tarihi takip eden ilk işgünü içinde hâkim onayına sunacaktır. 24 saat içinde hâkim tarafından onaylanmayan tedbirler kendiliğinden kalkacaktır.

Ayrıca şiddet uygulayan kişi ailenin geçimini sağlayan veya katkıda bulunan kişi ise 4721 sayılı Kanun hükümlerine göre nafakaya hükmedilmemiş ise hâkim tarafından, şiddet mağdurunun yaşam düzeyini göz önünde bulundurularak talep edilmese dahi tedbir nafakasına hükmedilebilecektir.

6284 sayılı Kanun ile şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik destek ve izleme hizmetlerinin verildiği, çalışmalarını yedi gün yirmi dört saat esasına göre yürüten şiddet önleme ve izleme merkezlerinin kurulması da öngörülmüştür. Bu merkezlerin verecekleri destek hizmetleri de korunan kişiye barınma, geçici maddi yardım, sağlık, adli yardım hizmeti gibi, ilgili Kanunun 15.maddesinde ayrıca sayılmıştır.

Son olarak ne söylemek istersiniz?

Hem ülkemiz açısından hem de tüm insanlar açısından barış ve huzur içinde bir yaşam diliyorum. Aslında bu soruyu sorduğunuzda vermiş olduğum bu klasik cevabı herkes özü itibariyle aynı ama farklı cümlelerle ifade edebilmektedir. Bu nedenle yöneltmiş olduğunuz soruya karşı ben de sizlere ve tüm okuyuculara şu soruları yöneltiyorum: Neden savaşlar hiç ara verilmeksizin sürdürülmekte? Neden buna bağlı olarak silahlanma devam etmekte? Neden bitmez tükenmez mülkiyet kavgaları hüküm sürmektedir? Bu genel tablonun nedeni ve sonuçları üzerinde düşünmek ve bireylerin tatmin edilmez egemenlik kurma, mülkiyetini arttırma, sınırsız isteklerini kontrol edememe gibi vasıflarının sorgulanmasında ve dürüstçe cevaplandırılmasında yarar görmekteyim.

Yazı-Fotoğraflar: ● **Merve Gürbüz**

Türkiye 3.6 milyondan fazla kayıtlı Suriyeliye ev sahipliği yapıyor

“Bir Çocuk Hatırlayacak”

KUCAKLARINDA ÇOCUKLARI, ELLERİNDE POŞETLERİ VE ÇANTALARI SÜREKLİ BİR YERDEN BİR YERE SÜRÜKLENEN İNSANLAR. BİZ ASLINDA BU COĞRAFYADA BU GÖRÜNTÜLERE AŞINAYIZ, IRAK SAVAŞI’NDAN, AFGANİSTAN SAVAŞI’NDAN EN SON SURİYE SAVAŞI’NDAN... ŞİMDİ İSE GENÇ BİR GAZETECİ ADAYI OLARAK ELİMDE FOTOĞRAF MAKİNEM PAZARKULE SINIR KAPISI’NDA BİNLERCE SIĞINMACININ SINIRI GEÇİP AVRUPA’YA ULAŞMA HAYALİNE TANIKLIK EDİYORUM.

Çocuklar “en günahsızlar” diye betimlenirler hep. Fakat en çok da onlar çeker dünya yükünü... 28 Şubat 2020’de çıkan “Türkiye sınır kapılarını açtı” haberi Türkiye’de yaşayan sığınmacıları heyecanlandırdı. Haber duyulur duyulmaz İstanbul başta olmak üzere Anadolu’nun çeşitli bölgelerinden binlerce genç, yaşlı, kadın erkek, çocuk sığınmacı Edirne’ye doğru yollara düştü. Suriyeliler, Afganlar, Iraklılar hatta Afrika kökenli binlerce insan sel olup aktı Edirne’ye. Hepsinin bir hayali vardı Avrupa’ya gitmek ve daha iyi şartlarda çalışıp iyi bir hayat sürdürmek.

Bizler ise televizyon başlarında inanılmaz görüntülere şahitlik ediyorduk o günlerde. Genci yaşlısı binlerce insan kucaklarında kollarında onlarca çocuk akın akın sınıra doğru yol alıyorlardı. Tarihi günlerden geçiyorduk ve 21’inci yüzyıla yakışmayan hayatta kalma mücadelesine tanıklık ediyorduk. Bir iletişim öğrencisi olarak bu görüntülere daha fazla seyirci kalamayacaktım ve sırtımda çanta boynumda fotoğraf makinem, ben de Edirne’ye doğru yola koyuldum.
Yol boyunca kafamda cevaplayamadığım ve muhtemelen de asla cevaplayamayacağım onlarca soru...

Çocuklar hatta bebekler nasıl bir durumun içinde olduklarının farkında bile değiller

Göçmelerin en yoğun toplandığı yer Pazarkule Sınır Kapısı

Günlerdir soğukta sınır kapısında bekleyiş sürüyordu. Çocuklar hatta bebekler nasıl bir durumun içinde olduklarının farkında bile değillerdi. Anneleri, babaları ellerinden tutmuş sürüklemişlerdi onları bir maceranın içine. Bir yandan pür dikkat sosyal medyaya düşen görüntüleri takip ederken bir yandan da Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın Çocuk ve Allah isimli şiir kitabını karıştırıyorum. Şöyle diyor şair bir şiirinde:

"İnsan gözlerini yumsa bile
Mesela bir çocuk seyredebilir"

Edirne otogarına vardığımızda karşılaştığımız manzara karşısında deyim yerindeyse tüylerim diken diken oldu. Yaşadıklarından habersiz yüzlerce çocuk ellerine tutuşturulmuş oyuncaklara aldanmışlardı. Kimisi saklambaç oynuyor, kimisi oradan oraya koşturuyor… Erkeklerin ellerinde telefon, gelecek bir habere pür dikkat kesilmiş, kadınlar ise olan biteni şaşkınlıkla izleyen çocukları koruyup kolluyordu bu mahşeri kalabalık içerisinde. Kime röportaj için mikrofon uzatsam kucaklarına çocuklarını alarak konuşuyordu.
Birçok çocukla muhabbet ettim. Hayallerini, ne olmak istediklerini sordum. Sorarken çekindim, utandım… biri çıkıp dese "bize bu fırsatı veriyor mu bu dünya?" hiçbir cevap veremezdim. Öyle olmadı. Her şeye rağmen umut doluydular… Her biri parlayan gözlerle heyecanla anlattılar hayallerini. Kimi doktor olmak istiyordu, kimi öğretmen… Biri vardı ki aralarında, benim gibi eline mikrofon alacağını söyledi…
Uzun uzun sohbet ettim bu çocuklarla, aralarından biri bana "bize ne olacak abla?" diye sordu… Boğazım düğümlendi, cevap veremedim. Bu öyle bir soru değildi… Tek başıma üstesinden gelemiyorum bu sorunun, cevaplayamıyordum …
Gülümseyen çocukların fotoğrafını çekmek en kolayıydı benim için. Onlar olan bitenden habersiz, şekilden şekile girerken kameranın arkasında küçük bir tebessüm oluşuyordu bende de. Ama bazıları vardı ki; yaşadıkları haksızlık yüzlerinden okunan, bakışları yüreğe dokunan… İşte o anlarda tutulup kalıyordum kamera arkasında.
Orada geçirdiğimiz iki gündü sadece. Otogarda onlarla birlikteydik. Arabada uyuyor olmama rağmen dışarıdaki manzara karşısında üşüyorum demeye utandım. Bu bir hayat dersiydi benim için. Aklımın bir yarısını Edirne'de bırakarak İstanbul'a doğru yola çıktım. Elimde yine Fazıl Hüsnü Dağlarca… Devam ediyordu şair:
"İstenir, oyuncaklar birleşip
İnsanı geceleri uzaklara götürsünler.
O küçük elbiseler ki şeffaf ve ılık
Geçer içlerinden adı bilinmeyen günler."

Söyleşi ● **Kayıhan Güven** (İAHA)
Yazı ● **Esra Yıldız** (İAHA)
Fotoğraflar ● **Sinan Daşpınar, Berfin Kahraman** (İAHA)

NAİM BABÜROĞLU

Bir TV yıldızı üniversite hocası

NAİM BABÜROĞLU BİR TELEVİZYON YILDIZI. HEMEN HEMEN HER GÜN ÇIKTIĞI CANLI YAYINLARDA DÜNYADA OLAN BİTENİ YORUMLUYOR BİZLERE. AYNI ZAMANDA BİR ÜNİVERSİTE HOCASI. ÖĞRENCİLERİNE VE YENİ YETİŞEN GENÇLİĞE SIKLIKLA ŞU ÖNERİDE BULUNUYOR: "BİLGİ GÜÇTÜR VE BİLGİNİN ÖNÜNE HİÇBİR GÜÇ GEÇEMEZ. BU BİLGİYİ KİTAPLARDAN ALACAĞIZ. OKUMADAN, BİLGİ SAHİBİ OLMADAN FİKİR SAHİBİ OLUNAMAZ." BABÜROĞLU İLE DÜNYA VE TÜRKİYE'NİN İÇİNDE BULUNDUĞU SİYASAL İKLİMİ KONUŞTUK.

"Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olduğumu ve devlete karşı olan vefa borcumu anımsayarak değerlendirmeler yaparım"

Ben gençliğimi hatırlıyorum, dünyayı hatırlıyorum. Avrupa Birliği (o zaman Avrupa Ekonomik Topluluğu denirdi), Amerika Birleşik Devletleri ve Japonya. Üç büyük güç vardı ve bu sonradan değişti. Çin birdenbire devreye girdi. Pasifik devletleri, Kore ortaya çıktı. Sovyetler dağıldı, Berlin Duvarı çöktü ve dünya değişmeye başladı. Şu anda dünya nereye gidiyor sizce?

Biliyorsunuz İkinci Dünya Savaşı sonunda Batı Bloku bir savunma ittifakı kurdu ve bu ittifaka Kuzey Atlantik Antlaşması denildi. 4 Nisan 1949'da NATO dediğimiz Kuzey Atlantik İttifakı kuruldu. NATO, Sovyetler Birliği'nin yükselişini durdurmak ve onun tehdidine karşı koymak için oluşturuldu. Bu arada Sovyetler Birliği de Varşova Paktı'nı kurdu. Bu iki paktla soğuk savaş dönemine girildi. Yani bir tarafta Batı Bloku NATO, öte tarafta Varşova Paktı dediğimiz iki kutuplu bir düzen oluştu ve böylelikle ülkeler rahat etti. Çünkü artık düşman belliydi ve tablo açıktı. Soğuk savaş dönemi, nükleer silahlar üzerinden 1990'lara kadar sürdü.

1989'lara geldiğimizde ise dünyada hiç beklenmedik bir şey oldu ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği dağıldı. Öyle bir dağıldı ki, kısa sürede yerle bir oldu. Bu dağılmanın ayak sesleri ya da işaret fişeği önceden hissediliyordu aslında. Örneğin, Sovyetler Birliği 1979'da Afganistan'ı tanklarıyla işgal etti ve orada stratejik bir hata yaptı. Bu hata aslında Hitler'in Stalingrad seferinde (Rusya Seferi) yaptığı hatanın benzeriydi. Ya da Napolyon'un Moskova seferinin benzeri. O zaman Hitler, "Gene-

ral Çamur" denilen çamura battı ve orası çöküşünün başlangıcı oldu.

Sovyetlerin 1979 Afganistan işgali aslında teşvik edilen bir hareketti. Çünkü ABD Vietnam'ı yaşamıştı ve devam eden bir Vietnam Sendromu süregeliyor. Vietnam'da yaklaşık elli bin ölüsünü bıraktı ABD.

ABD Sovyetlerin de böyle bir felaket yaşamasını sürekli istiyordu. CIA bu senaryoyu hazırladı, teşvik etti ve Sovyetler Birliği bu oyuna geldi. 1979 Afganistan işgalinde, o zamanın ulusal güvenlik danışmanı, dönemin ABD Başkanını, sabaha karşı yataktan uyandırıp telefonda şunu dedi: "İşgale başladılar, Sovyetler kendi Vietnamlarını yaşayacaklar."

Gerçekten de 1989'a gelindiğinde, Sovyetler yaklaşık yine elli bin ölüyü ve altmış milyar doları gömdü oraya. Tanklarıyla beraber Afganistan'dan çıktığında artık Sovyetlerin çöküş sesleri geliyordu ve bir yıl sonra Sovyetler dağıldı. Bunları söyleyerek, dağılma sürecine uzanan yolculuğu anlatmaya çalıştım.

Tabi Berlin Duvarı yıkılıp Sovyetler de dağılınca NATO'nun kendisine tehdit olarak gördüğü bir savunma ittifakı olan Varşova Paktı da yok oldu. Dolayısıyla tek kutuplu bir dünyaya geçildi. Tek kutuplu dünyada hiç kimsenin düşünemediği bir gerçek ortaya çıktı. Nedir bu gerçek? Varşova Paktından çözülen ülkelerin hemen hepsi NATO üyesi oldu.

Çok ilginç ama 1999'da Macaristan, Polonya ve Çek Cumhuriyeti, yani Varşova'dan ayrılanlar NATO'ya üye oldular. Ardından Estonya, Litvanya, Letonya, Romanya, Bulgaristan ve diğer ülkeler NATO üyesi oldu. Şimdi ise 30 üyeye sahip bir NATO var.

Böyle tek kutuplu bir dünya Berlin Duvarının yıkılışından yani 1990'lardan 2015'lere kadar geldi. Sonra Rusya Putin'i gördü. Eski KGB Ajanı ve devlet mürekkebi yalamış biri Putin. Rusya'yı dipten aldı, çıtasını yükseltti ve Orta Doğu'da ABD ile baş edebilecek bir düzeye ulaştırdı. Putin'in bu hamleleri sonucunda, 2015'ten itibaren tekrar iki kutuplu dünyaya girdik.

Putin'in devlet adamlığı ortaya çıkıyor. Stratejide kuvvet, zaman, mekân dediğimiz veya kuvvet, zaman, yer dediğimiz faktörleri yerinde kullanmayı bildi. Amaç-araç dengesinin uyumunu çok iyi sağladı. Elindeki güce göre hedeflerini belirledi. Hayalperest değil, ihtiras ve maceraperest değildi. Çünkü bunlar asla bir strateji olamadı savaş tarihinde, şimdi de olamaz. Boşu boşuna ülkeye enerji kaybettirirsiniz. Putin bunları başardı ve Rusya'yı bu hale getirdi.

Demek ki zaman zaman siyasi tarihi yazanlar, tarihe damgasını vuranlar bazen olumsuz bazen olumlu. Sovyetler gücüne erişecek, Çar Petro dönemini çağrıştıracak o gücü hayal eden bir Rusya, Putin'in sayesinde başarılı adımlar atmaya başladı.

Çin faktörüne gelecek olursak. NATO 68 yıllık tarihinde, 2019 Londra Zirvesinde ilk kez Çin'i tehdit olarak gördü. Bu çok önemli. Çünkü Çin gerçekten yükselen bir güç ve ABD'nin haliyle de NATO'nun buna tahammülü olamaz. Biliyorsunuz ki ABD şu an Çin'e ekonomik ve dolaylı yaptırımlar uyguluyor. Bu da NATO'ya yansıyor. Bu şu demek; Çin'e karşı daha güçlü olmak için NATO'nun kuvvet havuzu ve savunma harcamaları Türkiye dâhil artacak. F-16 ve F-35 savaş uçakları sayısı ikiye katlanacak.

Çin yükselen bir güçtür ama şunu unutmayalım, Çin'in savunma harcaması 220 milyar dolar iken ABD'nin savunma harcaması yaklaşık 730 milyar dolardır. Yani 3 katından fazlası. Rusya'nın savunma harcaması yaklaşık 80 milyar dolar. ABD'nin savunma harcaması Rusya'nın yaklaşık 9 katı. Dolayısıyla evet Çin yükselen bir güçtür, Rusya önemli bir askeri güçtür ama ABD ve NATO ile baş edebilecek düzeye gelememişlerdir. Bu düzeye kısa dönemde gelebilecekleri de söz konusu değil.

Türkiye ne yapıyor bu arada?

Türkiye coğrafi konum itibarıyla önemli mevkiye

sahip bir ülkedir. Asya ile Avrupa arasında bir köprüdür. Jeopolitik ve coğrafi açıdan dev olan bu ülke uygulanan politikalar nedeniyle bazen siyasi yönden aynı derecede olmayabilir.

Türkiye tehdit üreten bir coğrafyanın neredeyse ortasında kaldı. Suriye'yi ele alalım. 2011 yılına kadar Türkiye'nin Suriye'deki komşuları Türkiye'den güçsüz bir ülke olan Suriye Arap Cumhuriyeti'ydi. Dolayısıyla Türkiye'nin bir inisiyatifi, bir ağırlığı vardı.

Şimdi geldiğimiz noktada, 911 kilometrelik sınırda Türkiye'nin Suriye Arap Cumhuriyeti ile değil; küresel güç olan Rusya ve ABD ile bir komşu. Bu ülkelerle mücadele etmek pek kolay değil. Birbirlerini düşman gören iki ülkeyle siz komşusunuz artık. Bir vaka bu. ABD ve Rusya birbirlerini düşman görüyor. Rusya'ya biraz ağırlık verdiğinizde, ABD tepki gösteriyor. ABD'ye biraz ağırlık verdiğinizde, Rusya tepki gösteriyor.

O halde Türkiye'nin burada önemli bir denge politikası uygulaması lazım. Yani Rusya'dan S-400 almakla tam bağımsız olunamayacağı gibi, ABD'den füze sistemi almakla da bağımsız olunmuyor.

Bağımsızlık demek Atatürk'ün çizdiği yol demek. Atatürk özetle; akıl, bilim, tam bağımsızlık, antiemperyalist ve umut demektir. Atatürk 1934'te Rus Şahı'na, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nde üretilen bir uçak hediye etmiştir. Atatürk'ün Ulusal Savunma Politikası 1950'den itibaren terk edilmeseydi, biz kendi kendine yeterli bir ülke durumuna gelecektik fakat bu gün ne yazık ki başka ülkelere muhtaç duruma geldik.

Suriye'de terör üreten bir coğrafya var. Dört milyon kadar Suriyeli sığınmacı var, bunun yüzde 47'si 18 yaş altı ve bunların geri dönme olasılığı çok zayıftır. ABD, Suriye'de PYD, PKK terör örgütlerine destek vererek; Doğu Akdeniz'de ise Yunanistan ve Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'yle beraber hareket ederek Türkiye'nin karşısındadır. Haliyle, Doğu Akdeniz de Türkiye için bir tehdittir. Ne yazık ki Türkiye, Suriye ve Doğu Akdeniz'de yalnızlığa terk edilmiştir. Cumhuriyet tarihinde ilk defa bu kadar yalnızlık yaşamaktadır.

Bütün bu nedenlerden dolayı Türkiye, Atatürk'ün çizdiği "Yurtta Barış, Dünya'da Barış." Politikasını izlemelidir. Komşularıyla iş birliği yaparak kendi coğrafyasını ve komşularının coğrafyasını bir barış gölü haline getirmeyi başarabilmelidir. Atatürk bunu Sadabat Paktı ve Balkan Paktıyla 1934-1937'de başarmıştır.

Hocam siz televizyonlara sıkça çıkıyorsunuz ve Türk kamuoyu sizi izliyor. Düşüncelerinizi biliyor. Bir de üniversitedesiniz, ders veriyorsunuz. Sizi gördüğüm zaman benim merak ettiğim konu gündemi nasıl izliyorsunuz? Amerika'da bir sürü kitap yayınlanıyor nasıl zaman ayırıyorsunuz? Türkiye ile ilgili bu söz ettiklerinizle ilgili, siyaset bilimi veren bir hoca profilini çizebilir misiniz?

Ben Cumhuriyet Tarihi Bilim Dalı'nda doktora yapmış bir öğretim üyesiyim. Bununla beraber Harp Akademileri'nde Ulusal Güvenlik ve Uluslararası İlişkiler konularında, ayrıca yurt dışında Oklahoma Üniversitesi'nde Büyük Organizasyonlarda İnsan Yönetimi ve Verim Alma konusunda yüksek lisans yaptım. Ayrıca NATO'da da BM'de de görev yaptım. Güney Doğuda subay olarak görev yaptım. PKK bölücü terör örgütüne karşı mücadele bölgesinde görev yaptım. Irak'ta Kuveyt'te bulundum. Kıbrıs'ta görev yaptım. Bu açıdan bakılırsa benim sahada önemli bir tecrübem var.

Gündemi yakalamak için özellikle İngilizce ve Arapça yayınları izliyorum. ABD'nin, Suriye'nin, İngiltere'nin, Almanya'nın, AB'nin ya da NATO'nun o andaki durumunu, gün gün takip ettiğim için halkaları ekleyerek zincir oluşturuyorum. Eğer bir iki gün o halkalardan birini terk edersem, hiçbir zincir en zayıf halkasının kuvveti değildir prensibiyle zincir ortadan kopuyor. Onun için cumartesi pazar dâhil, gündemi sürekli izliyorum.

Bir akademisyen olarak, televizyonlara çıktığımda

Dr. Öğr. Üyesi Naim Babüroğlu

“Bilgi güçtür ve bilginin önüne hiçbir güç geçemez”

Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olduğumu ve devlete karşı olan vefa borcumu anımsayarak değerlendirmeler yaparım.
Ben Güney'de Antakya'da fakir, yolu, okulu olmayan bir köyden çıkıp General oldum. Dolayısıyla Cumhuriyet Rejimini şöyle tanımlıyorum: "Aziz Sancar'ı Mardin'in yoksul bir köyünden Nobel Bilim Ödülüne taşıyan, Süleyman Demirel'i Isparta'nın fakir bir köyünden Cumhurbaşkanlığı makamına oturtan rejimin adıdır Cumhuriyet."
Benim devlete vefa borcum var. Bana devletin verdiği bu imkânları, deneyimleri, coğrafyadaki kazanımları, bir akademisyen olarak objektif sunma vicdanı ve zorunluluğunu taşıyorum.

Atatürk ve Cumhuriyet ile ilgili programlara konuk oluyorsunuz, sizinle röportajlar yapılıyor. Peki, size yöneltilen soruları nasıl buluyorsunuz?
Çağırdıklarında biz sadece genel konuyu öğreniyoruz. Fakat soracakları soruyu bilemiyoruz. Bazen soru sorduklarında keşke bu soruyu da sorsa diyorum içimden. Çünkü benim orada kritik noktayı tarif etmem için o soruya ihtiyacım var. O soru sorulmadığında, ben de süreyi iyi kullanmak açısından bazen önemli konuya dönemiyorum. Dolayısıyla bence, konuşandan çok konuşturanın konumu önemli.

Hangi kitapları okuyorsunuz?
Ben ortaokulu bitirdiğimde klasik kitapların çoğunu bitirmiştim. 14 yaşında Kuleli Askeri Lisesi serüvenine katıldım. Bizi yetiştiren kuşak köy enstitülerinin damarından gelen ideal bir kuşaktı. Türkçeyi iyi biliyorlardı. Şimdi geldiğimiz aşamada, çok açık ve içten söylüyorum; okuma yazma bilmeyen, çeyrek eğitimli, diplomalı bir kuşak var.
Hoca demek sadece sınıfa sıkışmış bir öğretim robotu demek değildir. İster fizik ister coğrafya olsun derste gördüğü hataları noktasına virgülüne kadar düzeltmeli hoca. Dili düzgün kullanmalı ve öğretmeli. Çünkü dil demek, birlik beraberlik demek, vatanın bütünlüğü demek. Dil elden kaybolursa vatan elden gider. Bilgi sahibi olmadan fikir sahibi olan insanlar çoğaldı. Herkes her şeyde uzman ama çoğu kimse bilgisiz. Bundan kurtulmamız lazım.

Mustafa Kemal Paşa her gittiği muharebede cephane sandıklarına kitaplar koyarmış. Büyük Taarruzda kan gövdeyi götürüyor, telaş ortamında, 21-22 Ağustos gecesi yeni çıkan Reşat Nuri Güntekin'in Çalıkuşu romanını okuyor. Mustafa Kemal'in, günlük alınıp geri verilenler hariç yaklaşık beş bin kadar kitap okuduğu biliniyor.
Mustafa Kemal Paşa Cumhurbaşkanı olduktan sonra artık sağlığı da bozulmaya başlayınca, onu sevenler diyor ki: Paşam sabaha kadar kitap okumayı bırakın gözleriniz şişiyor. O da diyor ki: "Çocuk çocuk, ben küçükken fakirdim. Elime geçen iki kuruştan birini kitaplara vermeseydim, şu anda başardıklarımın hiçbirini yapamazdım."
Onun için bizim öğrencilerimize ve yeni yetişen gençliğe önereceğimiz şudur: Bilgi güçtür ve bilginin önüne hiçbir güç geçemez. Bu bilgiyi kitaplardan alacağız. Okumadan, bilgi sahibi olmadan fikir sahibi olunamaz. Olunursa gülünç duruma düşülür.

Haber-Fotoğraf ● **Gamze Polat-Büşra Özbakan** (İAHA)

İstanbul'un saklı bir modern sanat müzesi: İMÇ

BEDRİ RAHMİ EYÜBOĞLU'NDAN KUZGUN ACAR'A, FÜREYA KORAL'DAN SADİ DİREN'E DÜNYACA ÜNLÜ TÜRK SANATÇILARININ İSTANBUL'U VE TİCARETİ SİMGELEDİKLERİ ESERLERİNİN SERGİLENDİĞİ İMÇ AYNI ZAMANDA İSTANBUL'UN SAKLI BİR MODERN SANAT MÜZESİ.

FORSA

İ.M.Ç.
ÇARŞISI
1. BLOK
• DÖŞEMELİK KUMAŞ
• TÜL - PERDE VE MEFRUŞAT
• TENTE - BRANDA - ÇADIR
• HALI ve YER DÖŞEMESİ
• İŞ ELBİSELERİ ve TIBBİ CİHAZLAR

HALKBANK
İ.M.Ç.
ÇARŞISI
2. BLOK
• SANAYİ DİKİŞ MAKİNALARI
• TÜL - PERDE VE MEFRUŞAT
• İŞ ELBİSELERİ - DÖŞEMELİK KUMAŞ
• HALI - YER DÖŞEMELERİ - DUVAR KAĞIDI

Soyut Kompozisyon, Bedri Rahmi Eyüboğlu, 1965, Mozaik pano

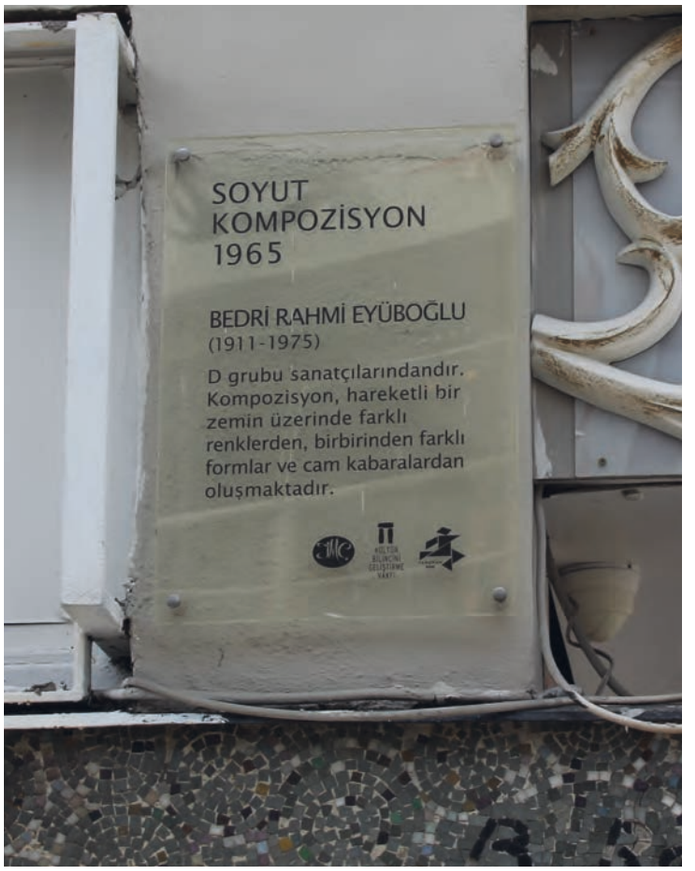

Unkapanı'ndan Taksim yönüne seyahat eden İstanbulluların hemen hemen her gün önünden geçtikleri bir yapıdır İstanbul Manifaturacılar Çarşısı. Boğdoğan Kemeri'nden geçerek Haliç'in üstündeki Atatürk Köprüsü'ne inerken sağınıza düşer. Çarşıda perde, ev tekstili, döşemelik eşya, müzik aletleri satan dükkanlar yan yana dizilidir. Çarşının 5'inci ve 6'ıncı Blok'unda ise müzik yapımcıları, perakendeciler toplanmıştır. 1980-1990'lı yıllarda parlak günlerini yaşayan İMÇ'nin 5'inci ve 6'ıncı Blok'u, artık eski günlerdeki şatafatlı dönemini ise hasretle arıyor.

Cumhuriyet sonrasının ilk büyük alışveriş merkezi

Çağdaş Türk sanatının önemli eserlerine ev sahipliği yapan İMÇ'nin tarihi, 1960'lı yılların başında bölgenin imarı ve çarşı binalarının inşası için düzenlenen bir yarışmayla başlar. Çarşının inşasıyla Sultanhamam ve onun etrafın-

Kuşlar, Kuzgun Acar, 1967, Heykel

R VE KUMAŞÇILAR ÇARŞIS

KUŞLAR /Soyut Kompozisyon, 1967
KUZGUN ACAR (1928-1976)
Sanatçı, demir, çivi, tel ve ahşap gibi malzemeler kullandığı yapıtları ile tanınır. Kaynakla birbirine tutturulan demir çubuklarla hazırlanan eser, İstanbul Manifaturacılar Çarşısı'nın amblemi olarak tasarlanmıştır.

daki manifatura ve kumaş toptancılarının yer ihtiyacını karşılamak amaçlanmaktadır. Yarışmaya toplam 11 büro katılır. İçlerinden mühendis mimar Doğan Tekeli, yüksek mühendis mimar Sami Sisa ve yüksek mühendis mimar Metin Hepgüler'in büro projesi birinciliğe hak kazanır. Döneminin en önemli kentsel dönüşüm uygulaması ve Cumhuriyet sonrasının ilk büyük alışveriş merkezi İMÇ, dönemin başbakanı Süleyman Demirel tarafından 1969'da açılır.

1980'li ve 90'lı yıllarda ise müzik yapımcıları ve perakendeciler toplanır çarşının 5'inci ve 6'ıncı Blok'unda. Dönemin en ünlü arabesk ve pop sanatçılarının afişleriyle süslü çarşı Anadolu'nun dört bir yanından ünlü

Soyut Kompozisyon, Füreya Koral, 1965, Seramik pano

Kompozisyon, Eren Eyüboğlu, 1965, Mozaik pano

KOMPOZİSYON
1965
EREN EYÜBOĞLU
(1907-1988)
Sanatçı, Bedri Rahmi
Eyüboğlu ile evlenerek
Türkiye'ye gelmiştir.
Geleneksel Anadolu yaşamını
yansıttığı resimleri ile tanınır.
Mozaik panoda Anadolu
gezilerindeki izlenimlerini
aktarmıştır.

İstanbul Soyut Kompozisyon, Bedri Rahmi Eyüboğlu, 1965, Mozaik pano

olma umuduyla gelen binlerce insanı ağırlar. Fakat yeni teknoloji, çarşıda bulunun 150-200 müzik üreticisinin iflas etmesine neden olur.

Modern sanat müzesi

Bugün ise çarşı binaları Cumhuriyet dönemi Türk mimarlık tarihinin önemli yapıtlarından olmasının yanı sıra, aynı zamanda 8 çağdaş Türk sanatçısının eserlerini barındıran birer açık hava müzesi olma özelliği taşıyor. Binanın mimarlarından Doğan Tekeli, o dönem dünyadaki büyük yapılara sanat eserleri yerleştirme trendinden etkilenir ve çarşının belirli yerlerine İstanbul'u ve ticareti simgeleyen panolar, heykeller yerleştirilmesini önerir. Yine düzenlenen bir yarışma sonucunda dönemin ünlü sanatçıları Kuzgun Acar, Ali Teoman Germaner, Sadi Diren, Yavuz Görey, Füreya Koral, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Eren Eyüboğlu ve Nedim Günsur'un eserleri çarşının çeşitli yerlerine yerleştirilmek için seçilirler. Ünlü sanatçıların İMÇ'ye o yıllarda yerleştirilen değerli eserleri, maalesef çarşıyla aynı kaderi paylaşır ve zamanla

Soyut Kompozisyon, Ali Teoman Germaner, Doğal Taştan duvar rölyefi

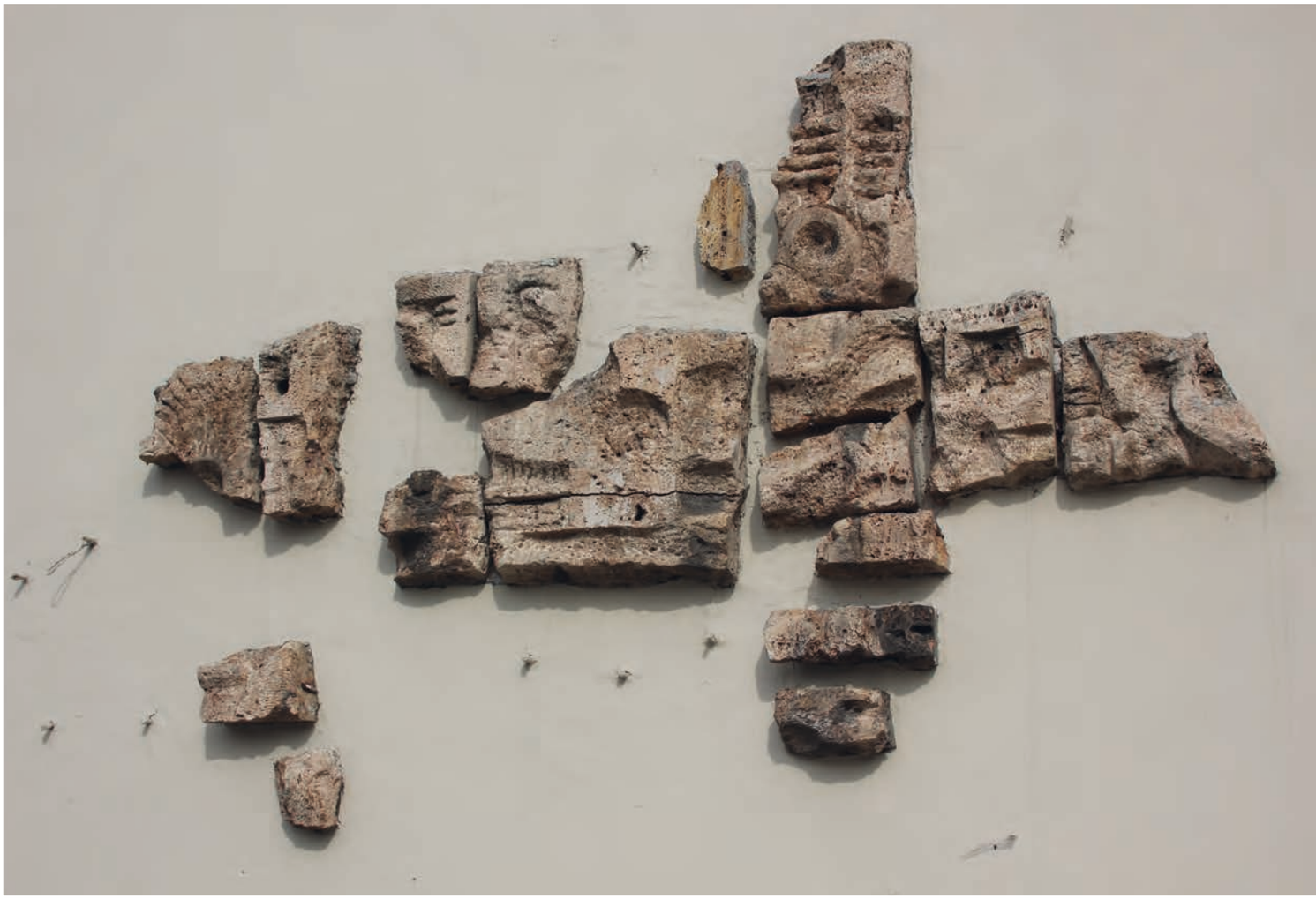

PİLAVCI

SOYUT
KOMPOZİSYON
ALİ TEOMAN
GERMANER
(1934 -)
Sanatçının, kireçtaşı
bloklardan, alçak kabartma
olarak hazırladığı eser
duvara degişik gruplar
halinde aplike edilmiştir.

unutularak bakımsızlığa terk edilir.

Bugün gerek İstanbullunun gerekse çarşı esnafının haberdar olmadığı bu eserleri çarşı içerisinde fark edebilmek için özel bir çaba sarf etmek gerekiyor. 6'ncı bloktan başlayıp 1'inci bloğa kadar yürüyerek eserleri ticari tabelaları altında, kumaş bobinleri arkasında, karton kutular arasında birer birer fotoğraflıyoruz. İMÇ esnafına göre hepsi birbirine benzeyen bu "resimli panolar" bazı sanatseverlerin özel çabalarıyla 2008 yılında küçük bir restorasyon geçirir ve bu restorasyon sonrasında eserlerin kimlere ait olduğunu açıklayan birer bilgi levhaları konulur.

İMÇ 1'inci bloktan başlayıp 6'ncı bloğa kadar binanın dış cephelerine de yayılan bu eserler hakkında bilgi almak için esnafların kapısını çaldık. 30 yıllık İMÇ esnafı adını vermek istemiyor "Buradaki insanların o eserleri gördüğünü sanmıyorum" diyerek ayak üstü geçiştiriyor sorumuzu. Bir başka esnafa soruyoruz. Yıllardır kumaşçılık yaptığını anlatıyor çarşıda. Bedri Rahmi'nin otobüs duraklarının hemen arkasında bulunan mozaik İstanbul panosunu gösterip şimdiye kadar fark edip etmediğini merak ediyoruz. Kendisinin de her gün bu resmi gördüğünü ve bakmadığını baksa da anlamadığını ekliyor. Adı çarşıyla özdeşleşen Unkapanı Pilavcısının tabelasının hemen altında Füreya Koral'ın seramik panosu yer alıyor. Pilavcı'da çalışanlar da şimdiye kadar bu esere dikkat etmediklerini ve ne olduğunu bilmediklerini anlatıyorlar.

Soyut Kompozisyon,
Sadi Diren,
Seramik pano

Prof. Dr. Uğur Tanyeli, "İmeceden İMÇ'ye: İstanbul Manifaturacılar ve Kumaşçılar Çarşısı" isimli kitabında şöyle diyor: "İMÇ, içinde dönemin güncel sanat yapıtlarına yer verişi açısından, Türkiye'de hâlâ aşılmamış bir doruktur. O yılların tüm önemli sanatçılarının iki veya üç boyutlu yapıtlarından onlarcasını içerir. Bir tür modern sanat açıkhava müzesi gibidir. Aynı çapta bir ikincisi yapılmadı. Hatta kabaca İMÇ'deki sanat yapıtlarının metrekare olarak toplam yüzölçümü İstanbul Modern Sanat Müzesi'ndekilerden fazladır."

Atlar,
Nedim Günsur,
1967, Mozaik
pano

Yazı ● **Semra Dursun** (İAHA)
Fotoğraflar ● **Sinan Daşpınar** (İAHA)

Hacı Bekir tadıyla hâlâ duruyor yerli yerinde

ESKİ İSTANBUL'UN İZLERİ HIZLA SİLİNİP GİDERKEN, BİZE O ESKİ İSTANBUL'U YAŞATAN BİRKAÇ DEĞERLİ LEZZETTEN BİRİ ALİ MUHİDDİN HACI BEKİR. SAKIZLI LOKUMU, TARÇINLI AKİDESİYLE İKİ ASIRDIR ESKİ İSTANBUL, EN AZINDAN HACI BEKİR TADIYLA HALA DURUYOR YERLİ YERİNDE.

Nesilden nesile küçük bir sarsıntı geçirmemiş Türkiye'nin en eski şirketlerinden olan Hacı Bekir'in hikayesi 1777 senesinde başlar. Kastamonu Araç ilçesinden İstanbul'a gelerek o zamanlar şekercilerin semti diye bilinen Bahçekapı'da çırak olarak başlar Bekir Efendi, şekercilik işine. Henüz çocuk denecek yaşta, tahsil için gönderildiği İstanbul'da, eskiden beri şekercilikle uğraşan Araçlı hemşerilerinin dükkanlarında öğrenir şekerciliği.

Bekir Efendi'nin bundan sonraki hikâyesi yazar Ayşe Kulin'in deyimiyle bir "Yürü Ya Kulum" hikâyesidir. Kulin, dünya ölçüsünde bir şöhretin öyküsünü şöyle anlatır:

"Bilinen odur ki, Osmanlı'da en güzel akideler yüzyıllardır saray mutfaklarında üretilmekteymiş. Çünkü Topkapı Sarayı avlusunda toplanan yeniçerilere aylıkları dağıtıldıktan hemen sonra, devletin ileri gelenlerine de tepsilerde akide şekerlerinin sunulması adet olunmuşmuş. Para şeklindeki akidelerin ikramı, yeniçerilerin hallerinden memnun olduklarının işaret, şeker törenleri ise şehirdeki huzurun simgesiymiş adeta. Hacı Bekir, akidelerine kattığı tarçın, gül, portakal, limon ve sakız tatlarıyla ünlenince, Saraylıların dikkatini çekmiş. Yerleşmiş geleneğe rağmen Saray artık bütün şekerlemelerini Bekir Efendi'den alır olmuş. Bir müddet sonra da kısa kesilmiş fıstıklı, fındıklı lokumları ona 'Saray'ın Şekercibaşısı' unvanını kazandırmış."

Hacı Bekir lokumlarının lezzetini tüm dünya duymuş

Hacı Bekir'in tarihi yeniçerilere uzanan renk renk akideleri, görüntüsü hiç değişmeyen vitrinini süsleyen sade, fıstıklı, fındıklı güllü lokumları yüzyıl-

Osmanlı'dan günümüze dek uzanan ve lezzeti hiç değişmeyen dünyanın en iyi şekeri, Hacı Bekir

Bahçekapı'daki şekerci dükkânı Hacı Bekir ailesince beş nesildir kullanılmaktadır

Türkiye'nin en eski özel işletmesi Ali Muhiddin Hacı Bekir dünyanın ise en eski 100 işletmesi arasında

lardır İstanbullunun ağzını tatlandırıyor. Nesilden nesile küçük bir sarsıntı geçirmemiş, bir zerre toz konmamış işletmenin bugün Bahçekapı'daki dükkânı kendine özgü kokusunu hiç yitirmemiş. Bekir Efendi'nin torunlarının aktardığına göre o devirde de şekeri ucuza mal edip fazla kazanca tamah edenler varmış. Ancak Bekir Efendi bir gün olsun işine hile karıştırmamış ve yıllarca şekerlerini bizzat kendi eliyle yaptığı için kısa zamanda öyle bir rağbet görmüş ki, müşteriye yetişemez olmuş. Hatta torununu Ali Muhiddin Hacı Bekir'in anlattığı bir anekdota göre İngiltere kralı Edward Atatürk'ün misafiri olarak İstanbul'a geldiği zaman sarayda ikram edilen lokumları hele de gül reçelini pek beğenmiş. İngiltere kraliyet ailesinden daha pek çok isim bu reçelin belli başlı müşterilerindenmiş. Alman imparatoru Wilhelm de Berlin'de seve seve yediği şekerin nerede yapıldığını görmek merakıyla ziyaret etmiş Hacı Bekir'i. Ürdün Kralı Abdullah da İstanbul'a her gelişinde beğenerek yediği Hacı Bekir lokumlardan almayı İhmal etmezmiş.
Türkiye'nin en eski özel işletmesi Ali Muhiddin Hacı Bekir dünyanın ise en eski 100 işletmesi arasında. Şekerci Hacı Bekir Efendi'nin evlatları, torunları,

"Şekerci Hacı Bekir" döneminden kalma kemerli ocak ve çatıdaki baca aynen muhafaza edilmektedir

müesseseyi bugüne kadar getirmişler. Şu anda beşinci kuşak tarafından yönetiliyor. Hacı Bekir Efendi'nin torunları Bahçekapı'da 241 yıldır korunan dükkân ve lokumla ilgili "Dünya değişti, tatlar, rejimler değişti; biz değişmedik" diyorlar.

Hacı Bekir'in dünyaca tanınmasına vesile olan öykü de bir hayli ilginç. Bir İngiliz turist, memleketine Hacı Bekir'den kutu kutu alıp götürdüğü lokumları kendi taktığı "Turkish Delight" adıyla eşine dostuna dağıtmış. Tatlıya düşkün olan İngilizler bu lokumlara bayılmışlar. Rivayet odur ki, Kraliçe Victoria'dan Napoleon'a, Kraliçe II. Elizabeth'ten Churchill'e, Picasso'dan Rita Hayworth'a kadar değişik çağlarda pek çok ünlü ve önemli kişi Türk lokumlarını ya tatmış ya da tatmak istemişler. Böylece Hacı Bekir lokumlarının lezzeti tüm dünyada duyulmuş.

Dünyanın her yerine lokum gönderiyorlar

Bugün İstanbul'da toplam beş Hacı Bekir şubesi var. Dünyanın her yerine lokum gönderiyorlar. Hacı Bekir'in en ünlü ürünü lokum, ama şeker, fındık ezmesi, helva, bisküvi, kek ve börek de üretiliyor. En çok satılan ürünleri fıstıklı ve güllü lokummuş. Ama naneli, tarçınlı, limonlu, narlı, reçelli, hatta çikolatalı lokumları da var.

Hacı Bekir Paris'in ünlü Louvre müzesine de girmiş

Hacı Bekir sadece dünyaya nam salmakla kalmamış, İstanbul mahallelerinin ünlü ressamı Amadeo Preziosi'nin, Hacı Bekir'in şahsını ve dükkanını tasvir eden şekerci tablosuyla, Paris'in ünlü Louvre müzesine de girmiş.

Babıali'nin Cesur Yürekli Son Süvarisi: Ergin Konuksever

ERGİN KONUKSEVER... O, GÖZÜNÜ BUDAKTAN ESİRGEMEYEN, OLAYLARIN İÇİNE CESARETLE DALAN GERÇEK BİR BASIN EMEKÇİSİ. ERGİN KONUKSEVER'İN ÇEKTİĞİ FOTOĞRAFLAR, YAPTIĞI RÖPORTAJLAR AYNI ZAMANDA TÜRKİYE'NİN 50-55 YILLIK TARİHİDİR... SÜLEYMAN DEMİREL'DEN "ÇOBAN SÜLÜ"YÜ YARATAN ODUR... ÖĞRENCİ OLAYLARI, İŞÇİ HAREKETLERİ, "KANLI PAZAR", "1 MAYIS", KIBRIS BARIŞ HAREKÂTI VE DARBELER... HEPSİNİN İÇİNDE OLMUŞ, FOTOĞRAFLARIYLA TARİHE BELGELER BIRAKMIŞTIR... KIBRIS GAZİSİ OLAN ERGİN KONUKSEVER, BABIALİ'NİN CESUR YÜREKLİ "SON SÜVARİ"SİDİR...

Nerede bir olay varsa o makinasıyla oradaydı. 50 yılı aşan meslek yaşantısında öne çıkan hikâyelerin kahramanı ve "Son Süvari Ergin Konuksever"e konuk olduk.

Göz Dergisi: Çektiğiniz fotoğraflar ve yaptığınız röportajlarla Türkiye'nin yakın tarihine ışık tuttunuz.

Peki, Ergin Konuksever mesleğe nasıl başladı?

Ergin Konuksever: Nişantaşı'ndaki Şişli Terakki Lisesi son sınıfta beklemeli kaldım, bir sene... O zaman böyle değildi, bitirme sınavları vardı. Babamın arkadaşları vardı, onlardan bir tanesi sonradan da benim ustam oldu meşhur şair Orhan Veli'nin kardeşi Adnan Veli'ydi. Adnan Abi bir gün bize gelmişti, "Ne yapıyorsun Ergin" dedi, "Hiç abi, bekliyorum" dedim. "Böyle zaman geçmez. Yarın Orhan Abi'nin (Veli) anma töreni var Atlas Sineması'nda, oraya seninle beraber gideceğiz ama yazıyı sen yazacaksın" dedi. Yazdım ama beğenmedi. "Orhan Veli bugün anıldı" diye başlık atmıştım. "Bugün diye yazmayacaksın, dün anıldı diye başlık atacaksın, çünkü bu haber yarın çıkacak" dedi. Böylece gazeteciliğe Ahmet Emin Yalman, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Naim Tirali, Ali Gevgili gibi ünlü edebiyatçıların ortak olduğu Vatan Gazetesi'nde başladık, sene 1956...

GÖZ Dergisi: Ergin Konuksever'in fotoğrafla tanışması nasıl oldu?

Ergin Konuksever: Yeni Sabah Gazetesi'nde çalışıyorum. Müdürlerimiz bizi sağa sola yolluyorlar,

PhotoMaraton İSTANBUL
www.photomaraton.com
OLYMPUS
PhotoMaraton 20
İstanbul Ankara İzmir
raton.com

yanımızda da foto muhabiri oluyordu. Benim istediğim gibi fotoğraflar olmuyordu. "Şöyle çek" falan diyordum, oradaki arkadaş da "bize mi öğretiyorsun, biz bilmiyor muyuz?" diyorlardı. Baktım olacak gibi değil. Zaten bir Rolleiflex'im vardı o dönemde... "Bundan sonra kendi fotoğrafı kendim çekmek istiyorum" dedim. "İyi, çekebiliyorsan çek" dediler. Böylece kendi yazımızın fotoğrafını kendimiz çekmeye başladık. Oradan da Hürriyet'e geçtim. Hürriyet'te tam bir foto muhabiri olarak çalışmaya başladım. Sonra 68'li yıllarda Günaydın'a geçtik. Orada ben hem fotoğraf çekip, hem yazı yazınca, gazetenin patronu Haldun Simavi demiş ki, "herkes Ergin'in yaptığı gibi kendi yazısının fotoğrafını kendi çeksin!". Ondan sonra herkes fotoğrafını kendi çekmeye başladı. Tabii foto muhabirinin kullanılması gereken yerler de vardı. Herkesin fotoğraf çekme becerisine sahip olmasını beklemek doğru olmaz tabii.

GÖZ Dergisi: Türkiye'nin sancılı yıllarında çatışmaların yaşandığı yerlerde olmak nasıldı? Korkmuyor muydunuz?

Ergin Konuksever: Valla ilk önce gözün kesecek. Göze alamayacaksan girme bu işe! 68 kuşağı dediğimiz o zamanki genç arkadaşlar beni çok tutarlardı ve severlerdi. Tabii şimdi niye diyeceksin... Çünkü ben onlara hiçbir zaman ihanet etmedim. Onların arasında gayet rahat, elimi kolumu sallayarak dolaşabilirdim. Onun için öyle geldi, öyle gidiyor.

GÖZ Dergisi: Askeri otoritenin hâkim olduğu dönemde askerlerle ilişkiniz nasıldı?

Ergin Konuksever: Benim askerlerle ilişkim her zaman iyidir. Askerini sevmeyen, ordusunu sevmeyen adam benim için vatansızdır.

GÖZ Dergisi: Ergin Konuksever'in medya patronlarla yıldızı hiç barışmamış; neden?

Ergin Konuksever: Ben hayatım boyunca hep haksızlıkların karşısında oldum. Meslek hayatımda da bu böyle devam etti. Hakkımı hep savundum. Mesela, Ahmet Emin Yalman'ın Vatan Gazetesi bir kuruş hakkımızı yemedi, başladığımız gün sigortamızı, kadromuzu yapmıştır. Yeni Sabah Gazetesi'nin patronu Sefa Kılıçlıoğlu'nu pek sevmezlerdi, despot bulurlardı ama o kanunlara uyardı, günü gününe sigortamızı yapmıştır. Ama Hayat Dergisi'nde ve Günaydın'da durum biraz tatsızdı. Altı ay çalıştığımızı göstermediler Günaydın'da... Ama iyi ki olmuş (gülüşmeler). O sırada bir süper emeklilik çıkmıştı. Onu yaptırmaya gittiğim zaman Günaydın'ın 6 ay sigortamı ödemediği ortaya çıktı. Süper emekliliğe başvuramadım. Ama iyi ki ödememişler, şimdi süper emekliler benden daha az para alıyorlar.

GÖZ Dergisi: Hayat Dergisi ve Kemal Uzan ile kavganız nasıl oldu?

Ergin Konuksever: Uzan Ailesi bir dönemlerin en popüler magazin dergileri olan ve Kazım Taşkent'in çıkardığı Hayat ve Ses dergilerini satın almışlardı. Çalışanlarla toplu sözleşmeyi imzalamadılar. Bu nedenle haklarını aramak isteyen emekçiler uzun süre grevde kaldı. Grev sona erdiğinde Kemal Uzan beni yanına çağırdı. "Sizinle beraber çalışmak istiyorum, ama kadrosuz" dedi. Mümkün değil, dedim. Daha emekliliğim dolmadı, basın kartımın sürekli hale geçmesi lazım, onun için ben çalışmam dedim. Aradan bir zaman geçti yine çağırdı beni... "Ergin Bey gazeteciler, bana hep kazık attılar. O yüzden bir süre kadrosuz çalışalım." Ben hiç taviz vermedim kazık atanların durumu, sizinle onların arasındaki bir sorun, benimle çalışmak istiyorsanız benim şartım bu, benimle mukavele yapacaksınız dedim. "Peki, sen hiç merak etme, senin ile abi kardeşiz zaten, ben şimdi Ankara'ya gidiyorum geleyim mukaveleni yapalım" dedi. Tamam der, demez de bana, "Peki, sen şu İran-Irak Savaşı var, oraya gider misin?" diye sordu. Ben de "giderim, niye gitmeyeyim" dedim. O da "sen git gel mukaveleni de yaparız zaten" dedi. 75 bin lira gibi bir para koydular cebimize... Kalktık 1980'de İran-Irak Savaşı'na

Ünlü Gazeteci Ergin Konuksever, Kıbrıs'a ilk çıkarma gemileriyle gelip Kıbrıs Barış Harekâtı'nı fotoğraflayan sayılı gazetecilerdendir

gittik. Orada ölüm tehlikesi de atlattık rahmetli Savaş Ay'la birlikte. Önümüzdeki arabaya roket geldi. Bir sonraki arabada biz vardık.

GÖZ Dergisi: Irak'a nasıl girdiniz?

Ergin Konuksever: Haşim El Şebip diye Ankara'da Irak sefaretinde çalışan bir adam vardı. Rahmetli Orhan Duru, "Ergin bu akşam bir Iraklıyla yemek yiyeceğim sen de gel" dedi. Gittik, Haşim El Şebip'le tanıştık. Sonra yıllar sonra bu adam İstanbul'a geldi. Çocuğu da benim kızla aynı okulda okuyor. Okulda karşılaştık. Sonra ben Irak'a gittim. Bir baktım omuzunda makinalı tüfeğiyle bu adamı gördüm. Milis kuvvetlerinin başkanıymış. Cepheyi gitmek istediğimi söyledim, o da gideriz dedi. Adam bunu söyler söylemez yanımdaki Türk gazetecilerin tamamı biz de gitmek istiyoruz dediler. Rahmetli Savaş Ay var, Sadettin Teksoy var, Bekir Aydın var, Erhan Akyıldız var, Faruk Arar var, daha birkaç kişi daha var. Bir otobüs geldi, bindik, Abadan'a doğru yaklaşıyoruz, yanan petrol kulelerini görüyoruz. Orada gazeteci arkadaşlardan biri su koyuverdi. "Buradan öteye gitmem" dedi. Adam dedi ki; "mümkün değil, ancak bizi burada otobüsün içinde beklersin", dedi. Bizimki hüngür hüngür ağlamaya başladı. Adam döndü ve dedi ki; "Ben Türkleri çok kahraman bir ulus olarak bilirim, çünkü benim babaannem Türk. Sen ne biçim Türk'sün?" Sonra bana geldi, "dönelim, ben yarın yalnız seni götüreyim" dedi. Savaş Ay'la birlikte sabahın erken saatinde adamla buluştuk. Gittik cepheye...

Ergin Konuksever, Türkiye'nin ilk savaş muhabirleri arasında yer alıyor

Benim bir özelliğim var, savaş ganimeti olarak mermi kovanı toplarım. Bir ara ateş kesildi. Yeraltı koruganındayız. Oradan çıktım ganimet topluyorum. Meğerse beni İranlılar görmüş, yerimizi tespit etmişler. İran helikopterleri geldi, bombardımana başladı. Biz yine korugana girdik. Biraz sonra ateş kesildi. Sonra Iraklı bir subay geldi, bangır bangır bağırıyor. Haşim Bey de tercüme ediyor. "Sana bağırıyor aman bir daha korugandan çıkma" dedi. Dönüşe geçtik, ama İranlılar konvoya da ateş açtı. Önümüzdeki araba ateş aldı. Sekiz asker yandı. Ama biz kurtulduk.

GÖZ Dergisi: Bu arada mukavelenize ne oldu?

Ergin Konuksever: Savaş alanından döndük, geldik İstanbul'a... Yazıları yazdık falan. Ben Kemal Uzan'ın yanına çıktım. Biz geldik dedim. Ardından da sordum; "ne oldu benim mukavelem" diye. Kemal Uzan; "Ergin, ben şimdi Bursa'ya gidiyorum, gidip geleyim yaparız." Beni böyle yapa yapa 8-9 ay salladı... Bir gün bizim Hikmet Andaç vardı genel yayın yönetmeni. "Hikmet Abi git şu adamla konuş, şu mukaveleyi yapacaksa yapsın, yapmayacaksa ona göre hareket

edeyim" dedim. Gitti, geldi... "Ergin çok üzgünüm ama adam 'böyle çalışıyorsa çalışmıyorsa gitsin' diyor" dedi. Kalktım odasına gittim, sekreteri dedi ki, "içeride biriyle görüşüyor". Tamam dedim, kapıya bir tekme, kapı çıktı yerinden... Kalk ulan dedim, mukavele yapmıyormuşsun, "giderse gitsin diye de sövüyormuşsun" ... "Öyle diyorum ne olacak" dedi. Bir güzel cevabını verdim, çıktım odadan... Geldim eşyalarımı topluyorum. O sırada Kemal Uzan'ın kardeşi polis çağırmış. Gazeteye polis geldi. Polislerin arasındayken bir cesaret buldu. Bana saldırdı, ben yine gereken cevabı verdim. Kapının önüne bir geldik, bütün arkadaşlar toplanmış. Ahmet Vardar, Olay Tan, Savaş Ay, Vasfiye Abla, Erhan Akyıldız orada... Nereden haber aldınız, ne çabuk geldiniz, dedim. Meğerse polis telsizi anons geçmiş, "Hayat Mecmuası'nda kavga var" diye... Bunlar da demişler "tamam Ergin Abi Kemal Uzan'ı dövdü!"

GÖZ Dergisi: Ergin Bey sizin bir de Afganistan'a gidişiniz vardı? Oraya ne zaman gittiniz?

Ergin Konuksever: 1976'lı yıllardı. Tercüman Gazetesi'ndeydim. Pakistan'a gittim. Oradan Peşaver'e geçtik. Orada bir kalabalık var. Afganistan'ın işgaliyle ilgili olarak Ziya Ül Hak gelecek aşiret liderleriyle burada görüşecek, dediler. Büyük büyük çadırlar kuruldu. Ziya Ül Hak geldi. Bütün gazetecilerle tanışmak istemiş. Orada da çok kalabalık bir gazeteci grubu var. "Ben Türk gazeteci Ergin Konuksever'im" dedim. Sarıldı bana, "sen şöyle dur" dedi. Biraz sonra emir subayı geldi, "majesteleri sizi görmek istiyor" dedi. "Ne yapmak istiyorsun" dedi. "Afganistan'a gitmek istiyorum" dedim. "Yarın yollayayım seni" dedi. Sabah yine o emir subayı geldi, havaalanına gittik. Bir helikoptere bindik, Hindikuş Dağları'nın üzerinden geçtik. Bir yere indik. Bir gece orada kaldık, ertesi gün yine aynı helikopterle döndük. Bu sefer, majesteleri sizi İslamabad'da bekliyor, dediler. Bir de oraya gittik. Beraber yemek yedik. "Ben Türkleri çok severim, sana bir de Türkçe şarkı söyleyeyim" dedi. "Ilgaz Anadolu'nun sen yüce bir dağısın"ı söyledi. Sonra İstanbul'a geldi.

GÖZ Dergisi: Burada görüştünüz mü?

Ergin Konuksever: 1978'de cumhurbaşkanı olarak İstanbul'a geldi. Topkapı Sarayı'ndaki kutsal emanetleri ziyaret etmek istemiş. Çünkü bunun konuşamayan bir çocuğu var. Sultanahmet Camii'nden çıktılar. Ben de Volkswagen'imle hemen arabasının arkasına girdim. Polisler falan engellemeye çalıştılar. Tam o sırada beni gördü, "arkadaşım beni hatırladın mı?" diyerek sarıldı... Topkapı Sarayı'na gittik beraber. Kutsal emanetleri kızın yüzüne sürdüler.

GÖZ Dergisi: 1 Mayıs 1978 dersek ne anlatırdınız bize?

Ergin Konuksever: 1978'in 1 Mayıs'ı... Sokağa çıkma yasağı vardı. O zaman Milliyet Gazetesi'ndeyim. Benim de bir sualtı komandosu arkadaşım var, Göksel Olcay. Telefon etti, "Ergin, işkampavya ile geldim, Sirkeci'de rıhtıma yanaştım, seni bekliyorum". Bu arada sizler bilmezsiniz, İşkampavya harp gemi-

lerinde personel taşımakta kullanılan motorlu büyük filikaya deniyor. Kalktım gittim. Haliç Köprüsü ile Galata Köprüsü'nü koruyorlar… "Gel devriyeyi beraber yapalım" dedi. O zaman benim stajyer muhabirim Namık Koçak da var yanımda. "Hadi Namık, yürü Göksel Abine gidiyoruz" dedim. Bindik işkampavyaya, gidiyoruz Haliç'in içinde... Balıkhanenin önüne geldik. Üç-beş tane balıkçı var. Bizi görünce kaçmaya başladılar. Askerler sardı balıkçıların etrafını, sonra balıkçıların reisleri geldi. Göksel Olcay; "niye kaçıyorsunuz?" diye çıkışınca, reis "komutanım ben sizi polis zannettim" dedi. "Ne olacak polis olsak?" deyince de reis; "Komutanım bildiğin gibi değil, sabahtan beri gidip gelip Kuzey Deniz Saha Komutanı Sabahattin Ergin Paşa balık istiyor diye 25 sandık balığımızı aldılar" dedi. Göksel Olcay hemen telsizle paşayı aradı. Paşa olaydan habersiz tabii. "Gidin o polisleri bulun" diye emir verdi. Biz gittik ama iki kasa balık kalmış. Balığı alan gitmiş... Polisleri aldılar Kuzey Deniz Saha Komutanlığı'na götürdüler, biz de iki kasa balığı balıkhaneye götürdük. Reis de "yok komutan, biz onları istemiyoruz. Siz benim haysiyetimi korudunuz. Ben size balık vermeyeceğim de kime vereceğim" dedi. Otuz sandık kalkan verdiler bize. Koyduk sandıkları işkampavyaya geldik Kuzey Deniz Saha'ya... İki asker aldım, kalkanları parçaladık. Erler, astsubaylar, subaylar, hepsi yedi. Geriye de bir sürü kalkan kaldı.

GÖZ Dergisi: Cumhuriyet tarihinin darbe ve muhtıralarla dolu kanadı kırık demokrasi yolculuğunda her askeri girişim amacına ulaştı; biri hariç! Talat Aydemir'in hazırladığı ihtilal girişimi. Siz, ihtilalleri de yakından izlediniz, fotoğrafladınız... Fethi Gürcan'ı da yakından tanırdınız.

Ergin Konuksever: Evet, Fethi Gürcan'ı yakından tanırdım. Ben askerdeyken grup komutanımdı. Kendisi başarılı bir biniciydi. Madalya üstüne madalya alıyordu. Binicilik Milli Takımı'mızın en başarılı sporcularından biriydi. O, sonra 22 Şubat hareketine katıldı, onu emekliye sevk ettiler. Ayazağa'da süvari okulunda akşamları toplanırdık, o da gelirdi. Yine bir örgütlenme faaliyeti var. 21 Mayıs daha olmamış, Fethi abinin etrafında toplanılıyor, o da anlatıyor. Ben de ona dedim ki; "Fethi Abi sen 22 Şubat akşamı Başbakan İsmet İnönü'yü kuşattın, kabine üyeleriyle birlikte esir aldın. Sonra da bıraktınız. Şimdi de yeniden bir hazırlık içindesiniz. İnönü de siz onu bırakınca, gidip Hava Kuvvetleri'ne sığındı. Hava Kuvvetleri de 22 Şubatçıların aleyhine döndü ve siz harekâtı kaybettiniz. Emekli oldunuz rütbeleriniz de gitti. Bir kuşatma olsa onları esir alsan gene onları bırakır mısın" dedim. "Ne yapsaydım" dedi bana. "Valla binbaşım ihtilalin gereği neyse onu yapmalıydın" dedim. Tam kapıdan çıkıyordu, Fethi Abi "hâlâ aynı fikirde misin deyince" döndü bana "amma kalın kafalı olmuşsun. Tarihe İnönü'yü öldüren adam olarak mı geçseydim" dedi. "Yoo, öldürmen şart değildi ama bir şeyler yapsaydın" dedim. "Ama sen hâlâ bu kafada olduğuna göre İnönü, Fethi Gürcan'ı astıran adam olarak tarihi geçer" dedim. Sonra içeri düştüler. Askerdeyken yüzbaşım olan Sabri Sarıyer de düştü içeri... Sabri Abinin karısı Leman Ablayı alıp Ankara'ya Sabri Abinin ziyaretine gittik. Çocukları Ahmet ve Alev'i de yanımıza aldık. Giderken de 6-7 fotoğraf aldım yanıma. Talat Aydemir'in, Fethi Gürcan'ın da fotoğrafları var. Gömleğimin içine koydum hepsini... Mamak Cezaevi'ne gittik. Biz Sabri Abiyi beklerken, Fethi Abinin hanımını gördüm. Fethi Abi de gelince hemen fırladım yerimden gömleğimin içinden resmini çıkardım, "Fethi Abi şunu bana imzalasana" dedim. Yüzüme baktı, hiç unutmam, "Ulan Ergin, sen şimdi haklı çıktın. Bunlar beni asacaklar, sen de hatıra diye bu resmi duvara asacaksın değil mi?" dedi. O resmi, onun lafı yüzünden hiçbir yere asamadım, saklıyorum yukarı katta... Bir tek Talat Aydemir'in anıları kitabında kullandık.

ERGİN KONUKSEVER KİMDİR?

Ergin Konuksever 1937'de doğdu. Öğrenimini İstanbul Üniversitesi Gazetecilik Enstitüsü'nde tamamladı. 1956 yılında Ahmet Emin Yalman'ın çıkarttığı 'Vatan Gazetesi'nde başladığı gazetecilik yaşamını, 'Yeni Sabah, Hürriyet, Akşam, Günaydın, Cumhuriyet, Milliyet gazetelerinde sürdürdü. 1974 yılında Kıbrıs'a çıkarma yapan deniz piyade birlikleriyle Kıbrıs Adası'na ilk ayak basanlardandır. Kıbrıs'ta "İkinci Harekât"ın birinci günü ağır yaralanarak Rumların eline düştü. Yanında bulunan arkadaşı Adem Yavuz tedaviye getirildiği Hastanenin bahçesinde askerler tarafından karnından vurularak şehit edildi. 27 Mayıs Hareketi, 22 Şubat ve 21 Mayıs olaylarının içinde yedek subay olarak bulundu. Bu arada gelişen olayların içinde Kurmay Albay Talât Aydemir'in basın sözcülüğünü yaptı.

Yazı ve Fotoğraflar ● **Suna Aktaş (Londra)**

BRUGGE:

"Hem romantik hem de rüya gibi"

YOK KUZEYİN VENEDİK'İ, YOK EL DEĞMEMİŞ GÜZELLİK, YOK ÇİKOLATA, YOK ROMANTİZM, YOK PATATES, BİRA... HERKES BİR TEKRARIN PEŞİNE DÜŞMÜŞ. İKİ KANAL OLMAYA GÖRSÜN HER YER VENEDİK. BU KLİŞE CÜMLEYİ İLK YAZAN PATENTİNİ ALSAYMIŞ, ZENGİN OLURMUŞ. BRUGGE KENDİ GİBİ BİR YER, AKLINIZDA OLSUN ŞEHRE AYAK BASAR BASMAZ ROMANTİZM DAĞITMIYORLAR, KESİN BİLGİ.

Havanın her halinin yakıştığı bir şehir. Haşa "el değmemiş bir güzellik" de ne demek!

Brugge taştan, tuğladan, renkten örülmüş. Merdiven çatılı evleri, Arnavut kaldırımlı sokakları ile burada her yere el değmiş, emek harcanmış, dikkatlice ölçülüp, biçilmiş, dikilmiş bir yer.

Ortaçağ'dan kalma olduğu doğrudur, ama kendisi en çok bu yüzyıla yakışıyor. Görsel anlamda altın çağını yaşıyor. Herkes ben de geldim, gördüm, buradayım demenin ilanlarını, tecrübelerini sosyal medyadan paylaşmak istiyor. Eskiden tişörtlerin, şapkaların üstüne yazılırdı. Fotojenik yerler önceden tespit edilmiş, bütün noktalar tutulmuş, her an bir canlı yayın. Herkes kendine yakışan bir arka fon bulmanın coşkusuyla yarışıyor. Fotoğraflar, videolar, selfiler, "story" ler için sıraya girmeniz gerekiyor aklınızda olsun.

En güzeli şehirde turist turist dolaşmak. Burası insan kalabalığına doymuş bir şehir. Bütün turistik yerlerin gözdesi pizza ve pasta haricinde, deniz mahsulleri tüketiliyor. Brugge'a ikinci gelişimizde havanın tepesi atmış hep yağmur yağmıştı. Kıyıda köşede bir restorandan içeri girdik. Kadın garson "Niye geldiniz!" der gibi sert sert bakınca, "Açık mı-

Brugge taştan, tuğladan, renkten örülmüş

Brugge orta çağdan kalma bir şehir

sınız?" diye sormak durumunda kaldık. Yarım ağız bizi içeri davet etti, pencere kenarına küçücük bir masaya oturttu. Menüyü bıraktı, bir iki dakika geçmeden geri geldi, acelesi olduğunu hiç gizlemeden siparişlerimizi istedi. "Midye haşlama" dedim, heyecanımı kaybetmeden ikinci defa yiyeceğimi ekledim. İsteksiz isteksiz "bugün ikinci mi?" diye sordu. "Yok hayatımda bu ikinci olacak!" deyince yüzüme ilk kez baktı. Şaşkındı. İnanmamış bir tavırla siparişleri yazdı gitti.

Çok beklemedik, siparişler geldi. Garson elindeki tencereyi önüme bıraktı. Tencereyle bakıştık. Ne yapacağını bilmezlerin bir gülüşü vardır, sadece ağzın bir kenarı güler gibi, diğer yanı ne olacak şimdi ciddiyetiyle bekler. İşte o hali görünce inandı, şefkatle sordu, "Nasıl yenileceğini biliyor musun?" "Hiçbir fikrim yok" dedim sesim biraz ince biraz mahcup çıktı. Atmosfere tatlı anlayışlı bir gülüş yayıldı. Yüze yayı-

Brugge insan kalabalığına doymuş bir şehir

Brugge için "hem romantik hem de rüya gibi" bir yer diyorlar

lan gülümsemenin tadı gibisi yoktur, nasıl yenileceğini bana gösterdi. Zor değildi, refakati altında bir iki deneme yaptım, öğrencisinden memnun başka masalara gitti. Çok geçmedi geri geldi, "Bu midye kabuklarından kule yapabilirsin!"

Sokaklarda kaybolalım istedik

Bir iki deneme yaptım, çabam yetmiyordu pratiğe ihtiyacım vardı, baktık olmuyor, "Daha yenisin, takma!" dedi. Yağmur durdu, Kerevizli midye haşlamasından karnım doymasa da yeni şeyler öğrenmiş olmanın heyecanı, bir şey kaçırdık mı acabanın telaşıyla fotoğraf makinelerimizi almak üzere otele geri döndük. Resepsiyondaki görevli, masasının demirbaşı deste deste basılmış haritadan bir sayfa koparıp otelin yerini ezbere işaretledi, bu işi gözü kapalı yapacak kadar ustalaşmıştı.

Brugge da gezilecek görülecek yerler haritada za-

Yiyecek, içecek, alışveriş dükkanları şehrin kalbi

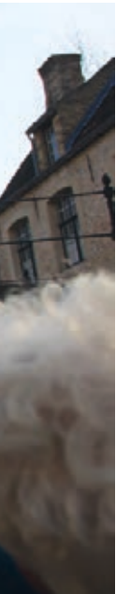

Çikolata ve hediyelik eşya satan dükkanlar

ten belirtilmiş, süprize çok da yer kalmamış.
Arama motorları ve sosyal medyalar Brugge için "hem romantik hem de rüya gibi" bir yer diyorlar. Herkes hep aynı yerden, benzer açılardan hep aynı rüyaya talim ediyor. Sokaklarda kaybolalım istedik. Zaten gezilecek görülecek yerler yürüme mesafesinde ve birbirine komşu.

Her renkten, her dinden ve her dilden insan

UNESCO Dünya Miras Listesi'nde yer alan şehri kanallar boyu yürüdük, sayıları 80'den fazla köprülerinde turladık, ama hiç kaybolmadık. Meydana açılan sokaklardan en işlek olanında ki kafeye daldık. Yorgunduk ayakta waffle yiyecek halimiz kalmamıştı. 'Take-away' cilerin aksine waffleları üç kat pahalı satan kafenin sahibi, güler yüzüyle bütün masaları selamlayıp hal hatır sordu. Turist kalabalığından kaçar gibi uzaklaşan insanlar arasında birkaç

Gezilecek görülecek yerler yürüme mesafesinde ve birbirine komşu

Herkes kendine yakışan bir arka fon bulmanın coşkusuyla yarışıyor

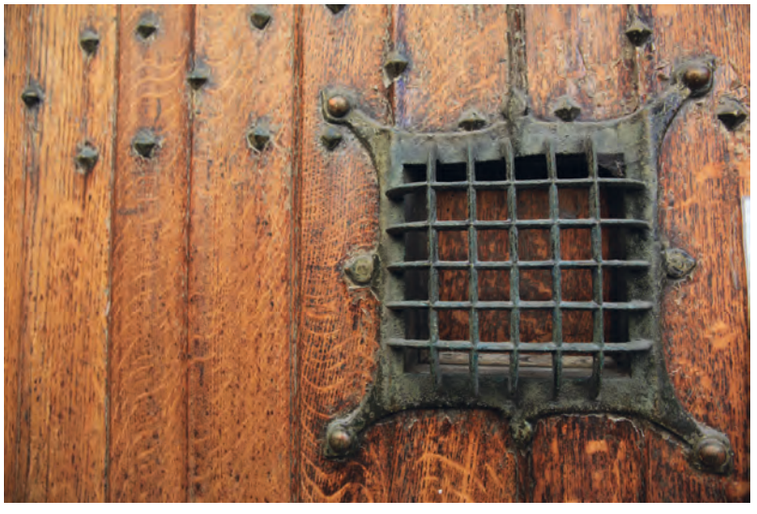

Belfry meydanın en gözde mekânı

Brugge görsel anlamda altın çağını yaşıyor

Brugge UNESCO Dünya Miras Listesi'nde yer alıyor

saat geçirince, misafirperver biriyle karşılaşmak, ne heyecan verici. Gerçekten lezzetli Belçika bitter çikolata ve dondurma soslu waffle'larımızı yedik, üstüne bir kahve daha içtik.

Sonrası mı? Danteller, magnetler, çikolata ve hediyelik eşya satan dükkanlara göz attık. Ayaklarını yormak istemeyen keyifçileri taşıyan faytonların atları, yanımızdan bıkkın ve ilgisiz geçti. İnsan işte bir türlü anlamıyor. Markt, kalabalığın cazibe merkezi. Yiyecek, içecek, alışveriş dükkanlarıyla şehrin kalbi, ana meydanı. 13. yüzyıldan kalma 83 metre, 366 basamaklı Belfry meydanın en gözde mekânı. Bot turu ve turist minibüsüyle şehri 45 dakika, bir saatte turlayabilirsiniz. Holly Blood Bazilikasında dünyanın her yerinden, her renkten, her dinden ve her dilden insan Hz. İsa'ya ait olduğuna inanılan kanla lekelenmiş kutsal kabul edilen parçayı görmek için. Bu aynı zamanda 718 yıldır süregelen bir gelenek. 18. yüzyıldan kalma değirmen. Adını ressam Jan van Eykplein, alan anıt.

Yazı ve Fotoğraflar ● **Muammer Yanmaz**

40 İSTASYON

"40 İSTASYON" ADI ÜSTÜNDE BİR YOL PROJESİ... DAHA GİDECEĞİ YEPYENİ ŞEHİRLER, KARŞILAŞACAĞI BAMBAŞKA DURAKLAR OLDUĞU AŞİKÂR; AMA PROJENİN BAŞLANGICINI YAPTIĞI BU ÜÇ DURAĞIN AYRI BİR ÖNEMİ VAR. FOTOĞRAFLANAN 120 KİŞİNİN HEPSİ, GENÇ YAŞLI DEMEDEN, TÜRKİYE TARİHİNE VE İÇİNE DOĞDUKLARI 20. YÜZYILA DAİR İZLER BARINDIRIYOR.

İlhan Mimaroğlu – New York

"Aradan yıllar geçti. Fakat projenin anıları hala canlı ve her an hayatımızda. Bu proje sadece Türkiye dışında yaşayan 120 Türkiyeli insanı belgelemedi. Fotoğrafçı ve araştırmacı penceresinden bakınca 40 İstasyon projeyi gerçekleştiren bizlerin hayatına, 120 hayatlık bir deneyim kattı, bizi zenginleştirdi. Paris, New York, Londra... Dünyanın üç önemli metropolünde yaşam mücadelesi veren, bu şehirlerde üreten, birbirinden derin ve hoş 120 insanı hayatımıza soktu. Biz, onlar için, Türkiye'den gelen, bir dost selamı getiren misafirleri olduk. Burhan Doğançay'ın Soho'da ünlü Singer Building'deki stüdyosuna girdiğimizde, Doğançay masanın üzerinde porselen çay fincanlarına kadar her şey hazır; kekler ve pastalar bizi bekliyordu. O insanların evlerine, atölyelerine gittik. Şehirdeki en onlara ait köşelerinde sabah kahvelerini paylaştık. Günlük alışverişlerine eşlik ettik. Uzun gecelerde derin muhabbetlere daldık. Hayatı konuştuk ve ardından tüm bu duyguları, gurbeti, özlemi, koskoca şehri, şehrin kattığı alışkanlıkları ve yaşanmışlığı bir siyah-beyaz film karesine sığdırmaya çalıştık. Bu 120 değerli insan, tekrarı bir daha mümkün olmayacak bu projeyi gerçekleştirmemiz için bize büyük bir destek ve ilham verdiler. Şükran ile hepsinin önünde eğiliyoruz..."

Tülay German
- Paris

Selen ve Muammer, 12 sene fark ile İstanbul Saint-Michel Fransız Lisesi'nden mezun oldu. İkili 2001 yılının sonunda Yanmaz'ın lise ile ilgili gerçekleştirmek istediği bir fotoğraf projesini konuşmak için Muammer'in Beyoğlu'ndaki stüdyosunda bir araya geldi. Selen'in değişim programı ile Sciences-Po Paris'e gidiyor olmasından dolayı lise projesi başka bir bahara ertelendi. Fakat Selen'in yolculuğu Muammer'in Paris'te bir proje yapması için yerinde bir fırsat anlamına geliyordu. Selen'in Paris'e gitmesinden sonra ikili e-posta aracılığıyla iletişimde kaldı ve ikinci görüşmelerini 1 Mayıs 2002 günü Paris'in güneşli bir kahvesinde yaptılar. Proje fikrini geçen süreçte belirlemişlerdi: Paris'te yaşayan ve üreten 40 Türk'ü metro istasyonlarında fotoğraflamak. Metro bu noktadan sonra şehirler değişse de projenin ortak dekoru olacaktı. Projenin Muammer ile Selen dışında 3 önemli aktörü daha vardı: Mesut, Bahtiyar ve Mamut. Yakışıklı, Alman, Rolleiflex manüel kameralar. 50'li yaşlarını geride bırakmış bu üç dost, Muammer'i proje boyunca yarı yolda bırakmadılar. Dostlarımızın ışık ölçüm sistemi olmadığından, Yanmaz çekimlerde el pozometresi kullandı. İsminden türemiş roll filmler 12 kareden oluşuyordu. Yanmaz riske girmemek adına da her insanı iki farklı makine ile 24 kare fotoğrafladı. Üstün Carl Zeiss objektifleri ve eşsiz tasarımları ile az ışıklı metro istasyonlarında görevlerini üstün başarı ile yerine getirdiler ve projeye çok yakıştılar.

Paris projesinde ilk iletişime geçilen isim Nil Yalter oldu ve Yalter'in Alev Ebüziyya'nın telefonunu

Ayşe Bircan –
Londra

Gökşin Sipahioğlu –
Paris

vermesiyle proje tamamen gün ışığına çıktı. Alev Ebüzziya Selen'i dizinin dibine oturtup Paris'te kim var kim yoksa herkesi teker teker sayıp, hepsinin telefonlarını ve adreslerini Selen'e teslim etti. Projenin ilk etabında, içinde Güzin Dino, Kenize Mourad, Nilüfer Göle, Komet gibi isimlerin yer aldığı 16 isim Paris metronun kendine has kokulu, floresan aydınlatmalı labirent koridorlarında fotoğraflandı. Çekim öncesi ise ikili Paris kafelerinde dinledikleri hikayelerin etkisiyle hayal dünyalarına daldı. Oturdukları kafenin üst dairesinde hala sanki Nazım, Münevver ve oğlu oturuyordu. Önlerinden geçen arabada Yaşar Kemal ile Abidin Dino mu vardı?

Paris fotoğraflarının ilk olarak Geniş Açı Dergisi'nde portfolyo olarak yayınlaması ile birlikte proje Türk basınında büyük bir yankı yaptı. Basında çıkan haberlerin ardından gelen telefon Fransız Kültür'ün müdürü Alain Bourdon'dandı; Fransız Kültür projenin kalanını desteklemek istiyordu. 2003 yılının Şubat ayında dondurucu soğuklar ve Afganistan Savaşı'nın arifesinde Muammer ile Selen kendilerini bir kez daha Paris'te buldular. Muammer için artık ortam tanıdıktı, kendi dediği gibi, hedefi belirleyip metro istasyonunda aniden fotoğraf makinesini çıkartıp fotoğrafları çekip, doğal bir şekilde yoluna devam ediyordu. Muammer, ne kadar çevik davransa da Komet'in utangaçlığına takılmıştı. Ellerini yüzüne kapatan Komet'i çekmek için deklanşöre basan Muammer ve ona eşlik eden Selen, 30 saniye sonra metro merdivenlerinden koşarak sokağa kaçan Komet'in peşine "Komet Bey ama daha bitmedi" çığlıkları içinde düşmüşlerdi.

Komet – Paris

Paris projesi sıra ile İstanbul, Bursa, İzmir, Paris ve Stuttgart'ta sergilendi. Farkında olmasalar da serginin akabininde Muammer ile Selen'i yeni bir yolculuk bekliyordu. Fransız Kültür'deki Paris sergisinin açılış günü Selen, Muammer'e 6 aylığına New York'a gideceğini söylemekteydi. Muammer ise Selen'e başvuluna 40 İstasyon dosyasını da atmasını sıkı sıkı tembih etti. Muammer haklıydı. Selen gittikten bir ay sonra New York'ta faaliyet gösteren Moon and Stars Project isimli sivil oluşumla görüşmelere başlamıştı. Moon and Stars'dan Nur Emirgil ve Attila Durak'ın değerli katkılarıyla New York projesi için gerekli her şey temin edilmişti. Muammer Yanmaz 2 Şubat 2004 günü Selen tarafından bu sefer JFK'de karşılandı. İkili, aşina oldukları metro istasyonlarına okyanusun diğer ucunda geri dönmüşlerdi. Yeni Dünya'da onları yine birbirinden enteresan isimler bekliyordu. New York sokaklarında çekim öncesi Arif Mardin'in Bond çantasını taşıyacakları, İlhan Mimaroğlu'nun metroda kaçak sigara içişine tanıklık edecekleri, Şirin Devrim'in Fahrünnisa Zeid tarafından yapılan ünlü portresini seyre dalacakları yeni bir macera kapıdaydı. Dünyanın en hızlı akan şehrine yakışır bir şekilde, New York'ta 40 ismi çekmek için 1 ay süreleri vardı. Mehmet Öz çekimi sabah yapalım, ben zaten hastaneye erken giderim dediğinde, New York için erkenin 5:30 olduğunu öğreneceklerdi. Projede fotoğraflanan son isim, İlhan Erşahin, İstanbul uçağının kalkmasına sadece 5 saat kala çekildi. Ama ne çekim, polisin de müdahalesiyle. Filmler, riske atılmamak adına Muammer tarafından otel odasının banyosunda yıkanmış, ayakkabı dolabında kurutulmuştu. New York sergisi tıpkı büyük kardeşi gibi basından çok ilgi gördü. Kimsenin nerelerde olduğunu bilmediği nam-ı değer "bülbül sesli" sanatçı Neşe Karaböcek'in Penn Station'da verdiği poz Hürriyet cumartesi ekinin manşetinde yerini bulmuştu. New York fotoğrafları Moon and Stars Project'in yanı sıra Mavi Jeans ve The Marmara gibi kurumların değerli katkıları ile İstanbul ve New York'ta sergilendi. Paris ve New York sonrası ikilinin öncelikli hedefi, Londra ile üçlemeyi tamamlamak oldu. Rüştünü ispat etmiş bir projede üçüncü istasyonu gerçekleştirmek çok da zor olmadı. British Council'ın cömert desteği ile Yanmaz ve Akçalı, bu sefer Londra yollarına düştüler. Londra projesi, Ağustos ve Ekim 2006 olmak üzere iki ayaklı olarak gerçekleşti. Yanmaz, bir fotoğrafçı gözü ile Paris metrolarını oval, New York'u köşeli, Londra'yı da tam ikisinin ortası olarak tanımlıyordu. Şehirlerdeki bu farklılıklar adeta insanların karakterine de sinmişti. İstanbul'un yaz sıcağından çıkan ikiliyi Londra'nın serin ve puslu havası karşılamıştı. Emre Aracı ile Londra'nın ünlü 5 çayı ritüelini deneyimlerken, Rıfat Özbek ve Hüseyin Çağlayan ile yoğun tempolarının arasında bir kahve molasında sıcak bir sohbete daldılar. Londra projesinin diğer projelerden farkı, British Council tarafından seçilen İngiliz fotoğrafçı Annabel Elston'ın de Türkiye'de yaşayan İngilizleri metro istasyonları, vapur iskeleleri, bazen de otobüs duraklarında fotoğraflaması oldu ve sonuçta İngiliz fotoğrafçının da fotoğrafları ile beraber toplam 80 fotoğraf Londra, İstanbul ve Ankara'da meraklıları ile buluştu.

"40 İstasyon" adı üstünde bir yol projesi... Daha gideceği yepyeni şehirler, karşılaşacağı bambaşka duraklar olduğu aşikâr; ama projenin başlangıcını yaptığı bu üç durağın ayrı bir önemi var. Fotoğraflanan 120 kişinin hepsi, genç yaşlı demeden, Türkiye tarihine ve içine doğdukları 20. yüzyıla dair izler barındırıyor. Bu izler bazen Cumhuriyet'in ilk yıllarında devlet bursu ile Batı'ya gönderilen "Türk Prometheleri"nin devamını oluşturan "harika çocuklar"ın, bazen de Türkiye'de Osmanlı'nın son zamanları itibariyle iyice etkisini hissettiren Amerikan okullarının sonucu... Bazen de o şehirlerde yaşamayı seçmiş insanların tebdil-i mekân olarak gördükleri o coğrafyalarda bir yaşam ve özgürlük alanı ve nefes arayışları... Ezcümle, fotoğraflanan 120 kişinin hepsi toplum içindeki duruşları, mücadeleleri, yaratıcılıkları, sanatları, fikriyatları ve çeşitlilikleri ile yaşadıkları şehre müthiş bir zenginlik katıyorlar.

Gülsin Onay –
Londra

Yazı ve Fotoğraflar ● **İuliia POKIDOVA** (İAHA)

1943'den beri değişmeyen lezzetler Rus Lokantası'nda

İSTANBUL TAKSİM'DEKİ AYASPAŞA RUS LOKANTASI 1943 YILINDAN BERİ HİZMET VERMEYE DEVAM EDİYOR. LOKANTA BEYOĞLU'NUN EN ESKİ RUS LOKANTALARINDAN BİRİSİ VE YILLARDIR RUS YEMEK GELENEĞİNİ SÜRDÜRÜYOR.

Ayaspaşa Rus Lokantası 1943 yılında Macar göçmen Judith Krischanovski ve eşi Beyaz Rus Boris Krischanovski tarafından açılmış. Karı koca Rusya'dan 1917 Bolşevik İhtilali'nden sonra kaçarak yeni bir hayat kurmak zorunda kalmışlar. Karadeniz üzerinden İstanbul'a ulaşmışlar ve küçük bir lokanta açmışlar. Madam Judith'in kendi elleriyle pişirdiği yemekler o kadar lezzetli olmuş ki lokantanın ünü yayılmış.

Lokantayı 1979 da Cemal Ok devralmış ve hala işlerin başında o duruyor. Cemal Bey'in oğlu Serkan Ok Rusya'da 8 yıl yaşadıktan sonra İstanbul'a dönmüş ve babasıyla çalışmaya başlamış.

Lokanta kapısında Cemal Ok ile karşılaşıyorum. Cemal Bey hem müşterilerle ilgileniyor hem mutfağa giriyor. Lokantanın orijinal dekoru hiç değiştirilmemiş; Bu yüzden lokantaya girince kendimi sanki eski bir Rus evinde hissettim.

Yarım yüzyılı aşan ömrü ile Ayazpaşa Rus Lokatası

Beyoğlu'nun kalabalık ritminden sıyrılanlar için nefes alma noktası

Lokantanın olmazsa olmazı geleneksel Rus Borscht Çorbasıdır

Soruyorum. “Lokantacılığa nasıl başladınız?”
“1964’de 24 yaşındayken garson olarak çalışmaya başladım. Çok çalıştım, çok çaba harcadım. Lokantanın kurucularından Madam Judith’e çok saygı duyuyordum bana lezzetli yemeklerinin sırlarını öğretmeye çalıştı. 1979’da maddi ve manevi hazır olduğumu hissedince lokantayı devraldım. Burayı çok seviyorum, hiç ayrılmak istemiyorum, o yüzden haftada birkaç gün müşterilerle ilgileniyorum. Evet, hayatımın yaklaşık 60 yılı böyle güzel geçti.”

“Lokantada çalışan, garsonlar Rus mu? Türk mü?”
“Rus lokantası olduğumuz için aşçılarımız, garsonlarımız Rus ama elbette Türkçe biliyorlar. Rus yemeklerini doğru ve tariflerine göre yapmak için Rus aşçılara ihtiyacımız var. Bu bizim için çok önemli.”
Mönüyü görünce aralığın çok geniş olduğunu anlıyorum. Borş çorbası ve patatesli börek seçmeye karar veriyorum. Yemekler çok lezzetli. Mönüye bir göz gezdiriyorum, beef stroganoff, piliç kiyevski, Rus bifteği, schtnizel ve birçok Rus yemeği var. Yemek sırasında Rus müziğinin tadını çıkarabilirsiniz. Cuma, cumartesi günü lokantada canlı müzik de yapılıyor.

Lokanta yıllardır değişmeyen tat ve kaliteyi anlayan müşterilere sahip

Ben lokantadan çıkarken Cemal Bey yanıma gelerek bir soru soruyor, "1946 yılında bu lokantada ne oldu biliyor musun?"
"Hayır" dedim.
"1946 da Bülent Ecevit Rahşan Hanım'a evlenme teklif etmiş."
Vladivostok'lu bir Rus kızı olarak Ayaspaşa Rus Lokantası beni doğrusu şaşırttı. Rus yemeklerini denemek istiyorsanız bu lokantayı tavsiye ediyorum. Lokantayı işleten Cemal Ok yemeklerin lezzetinin 1943'den bugüne hiç değişmediğini söyledi.

Rus yemekleri ağırlıklı olmak üzere Avusturya ve Macar yemeklerini de bulabilirsiniz

Derleyen ● **Kayıhan Güven** (İAHA)

LE ROSEY

131e année scolaire du Rosey

Dünyanın en pahalı yatılı okulu

İSVİÇRE'DEKİ LE ROSEY YATILI OKULU DÜNYANIN EN PAHALI OKULU OLARAK BİLİNİYOR. ÖĞRENCİLERİ PRENSLERİN YA DA BAŞKANLARIN ÇOCUKLARINDAN OLUŞUYOR. BURADA SİLİK KIŞ GÜNEŞİ ALTINDA KIRK FUTBOL SAHASINA DENK DÜŞEN BİR OLUŞUM YATIYOR, ÇEVRESİ İKİ METRE BOYUNDAKİ BİR ÇİTLE SARILMIŞ, GÖZLEYİCİ KAMERALAR EKSİK DEĞİL. TAM ORTADA 14. YÜZYILDAN KALMA BEYAZA BOYALI BİR SARAY YAVRUSU YATIYOR.

İsviçre'deki Institut Le Rosey dünyanın en pahalı okulu olarak kabul ediliyor.

Basın sözcüsü 25 yaşındaki Felipe Laurent akıcı bir İngilizce ve Fransızca konuşabiliyor, ama ana dili İspanyolca ve kendisi Kolombiyalı. Ziyaretçilerin okulu pek fazla ziyaret etmedikleri söyleniyor, gazetecilerin de. Gazeteciler ziyaret etseler bile yanlarında fotoğrafçıların bulunması istenmiyor.

Öğrencilerin anne babaları yıllık 100 bin Frank ödemek zorundalar. Etrafta kimse görünmüyor, ama bahçenin bakımıyla ilgili olanlar göze çarpıyor. Öğrencilerin yarısı kız yarısı erkek. Bu okul normal ölçülerle değerlendirilmiyor, her şey normalin dışında ne yapılırsa yapılsın.

Okul 1880 yılında kurulmuş ve bugüne kadar dünyanın en pahalı okulu olarak nitelendiriliyor. Verilen eğitim bu kadar değerli mi, anne baba verdikleri paranın karşılığını alabiliyorlar mı? Okul yöneticileri yüksek düzeyde bir eğitim yaptıklarını söylüyorlar. Eğitim İngilizce ve Fransızca dillerinde yapıldığı gibi 25 ana dilde de gerçekleştiriliyor. Bu okulun öğrencilerinin 70 farklı ülkeden geldiğini unutmamak gerekiyor. Okulun verdiği diplomalar bütün dünyada tanınıyor. Mezunların çoğu ABD'nin tanınmış üniversitelerinin ya da Oxford, Cambridge'in yolunu tutuyorlar. Basın sözcüsü Laurent, zamanın son icaplarına göre düzenlenmiş sınıfları da göstermeden edemiyor. Sınıflar doğallıkla verilen derslere göre ve dillere göre düzenlenmiş.

"Biz en iyisiyiz"

Lauren, okul binasını terk ederek 2014 yılında hizmete giren 900 kişilik konser salonunu gezdiriyor; binanın çatısı yeni konmuş bir uzay gemisini andırıyor. Salonun dilinin söylemek istediği bir şey var sanki, "biz en iyisiyiz".

Laurent şimdi tenis, futbol ve voleybol sahalarını gösteriyor, yakında kızların kampusu yer alıyor. Okul uzun yıllar boyunca yalnızca erkekleri kabul etmiş. 1967 yılından beri dersleri birlikte dinliyorlar ama yine ayrı bir alanda yaşıyorlar. Kızların yemek salonları, saunaları, hamamları, yoga ve dans salonları erkeklerinken ayrı yerlerde bulunuyor.
Burada kimsenin şımartılmadığını anlatıyor basın sözcüsü ve bizi öğrencilerin kaldığı evlere yöneltiyor ve bir kapıyı aralıyor. Odanın içinde iki yatak, iki masa ve iki iskemle göze çarpıyor, lüksle bir ilgileri yok. Koridorun sonundaki dolaba öğrenciler geceleyin telefonlarını bırakmak zorundalar. Basın sözcüsü anne babaların çocukların odalarını gördükleri zaman şaşırdıklarını ifade ediyor ve ama buranın bir okul olduğunu, okulda öğrencilerin disiplin içinde yaşamaları gerektiğini, okulun 5 yıldızlı bir otel olmadığının ısrarla altını çiziyor.

Yatılı okulda okuyanların çoğu kapalı kapılar ardında gizli bir şekilde yaşamış çocuklardan oluşuyor. Okulda küçük odalarda yaşamaya başlayan öğrenciler yüksek duvarların ardından, görünmeyen ev içlerinden geliyorlar. İçlerinden neredeyse hiçbirisi özgür alanlarda bulunmamış, top koşturmamışlar. Şimdi okulda farklı bir dünyanın üyesi oluyorlar, hepsi bu kurala uymak zorundalar. Katı kurallar bunlar. 16 sayfalık bir kural listesi doldurmuyorlar. Uyuşturucu kullananlar, sigara içenler, kampusu akşamleyin izinsiz terk edenler, hırsızlık yapanlar, karşı cinsten biriyle katta yakalananlar okulu terk etmek zorundalar.

Okula talep fazla

Verilen başka cezalar da düşünüldüğünde bunlar gerekli mi diye düşünüyor insan. “Evet” diyor Müdür Christophe Gudin. “Eğer birkaç yüz in-

Institut Le Rosey'in ünlü mezunları arasında Belçika Kralı II. Albert, İran Şahı, Monako Prensi Rainier ve Mısırlı Kral Faruk yer alıyor.

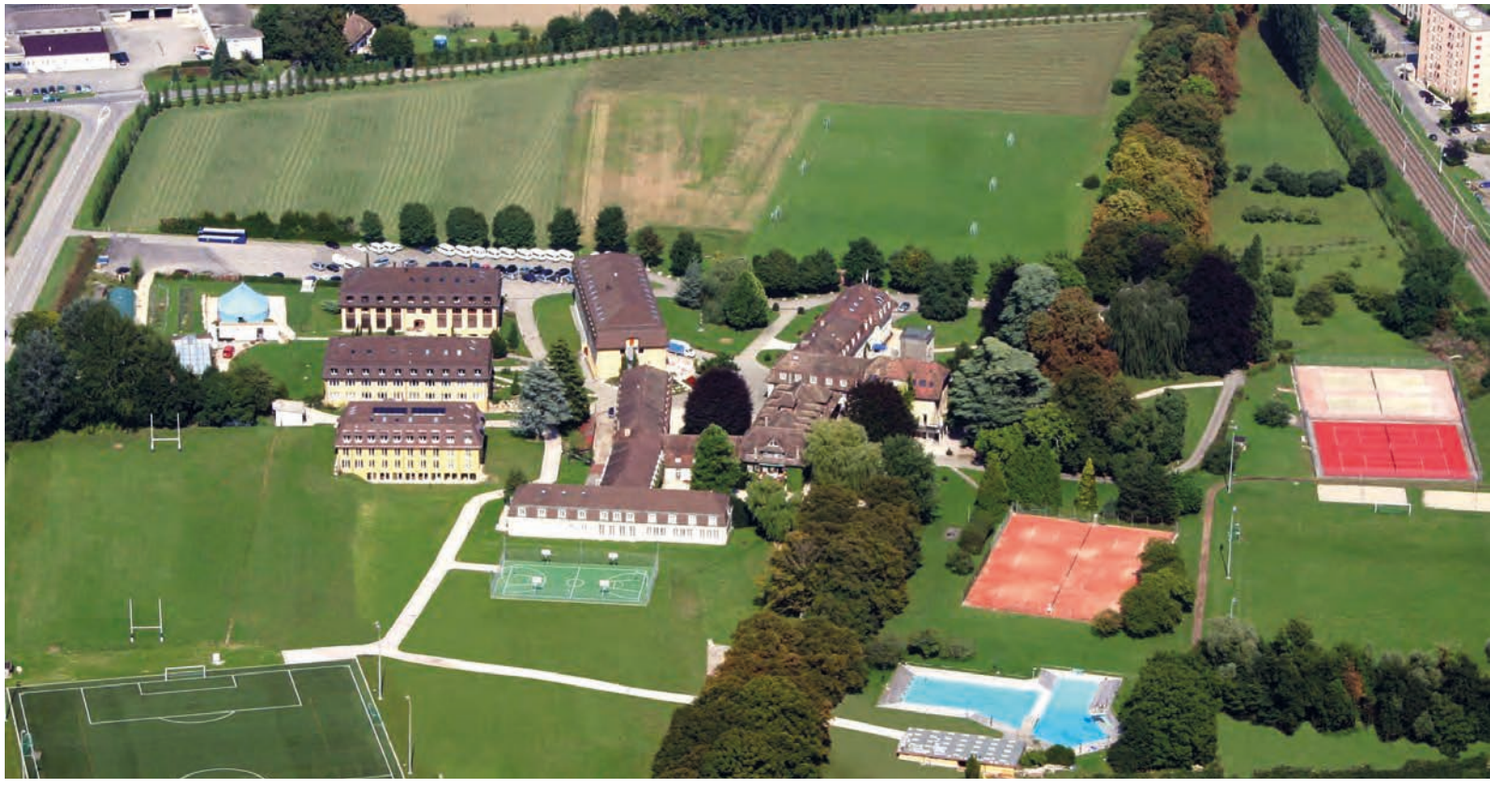

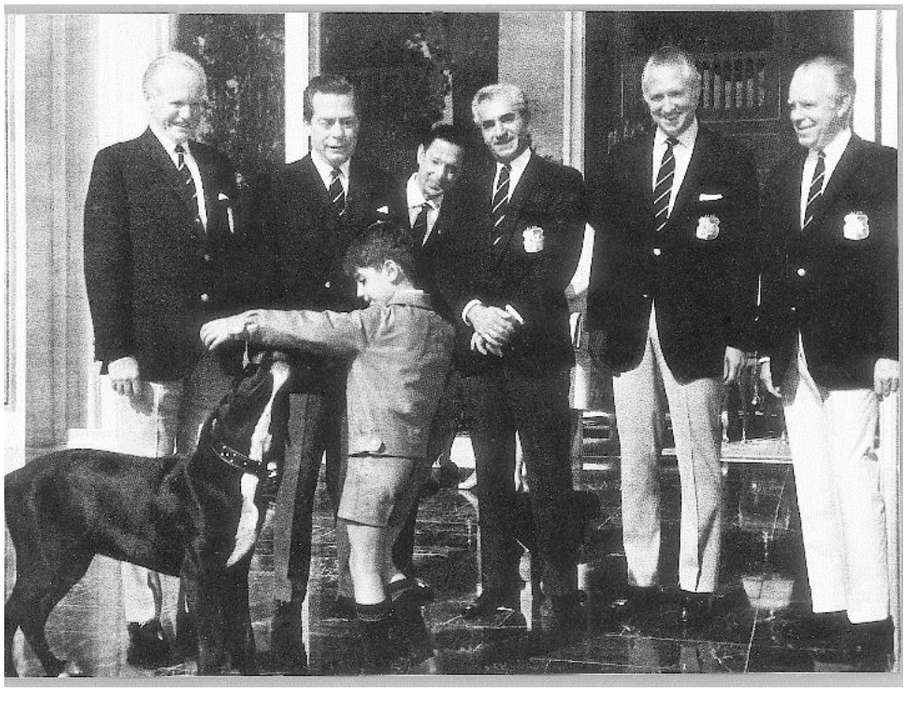

Okulun öğrencilerinin yüzde 30'u mezuniyetten sonra Ivy League, MIT ve Oxbridge gibi dünyanın en iyi 25 üniversitesine kabul ediliyor.

sanla birlikte yaşıyorsanız ve kimi şeylere ulaşmak dileğindeyseniz dikkat etmelisiniz." Müdür, 11 yıl süren böyle bir eğitimin hiç de kolay olmadığını, kimi zaman öğrencilerin bu parkuru yarıda kestiklerini söylüyor. Ama bunların sayısının az olduğunu söylüyor. Okula talep fazla, her yıl okulun kapasitesinin dört katı kadar öğrenci başvuruyormuş. Başvuranların yüzde onundan fazlasının aynı ülkeden olması istenmiyor. Öğrencilerin yüzde 55-60 arası Avrupa'dan başvuruyormuş. Bu, okul için önemliymiş; Müdür, okulda bir Avrupa kültürünün barındırılmasının öneminin altını çiziyor. Ebeveynlerin çocuklarını bu okula göndermelerinin nedeni yalnızca Avrupa değerleri değil, İsviçre'nin güvenliği ve sağlamlığı.

Ve gelenek…32 yaşındaki Müdür Gudin, okulu üç yıl önce anne babasından devralmış. Yatılı okul, kurulduğundan beri aile işletmesi olarak hizmet veriyor. 1880'de ilkokul öğretmeni Paul Carnal bütün birikimini okula yatırmış; okul dünyaya açık olacak ve uluslararası bir görünüm taşıyacakmış. İşe dört öğrenciyle başlamış; öğrenciler Almanya, İtalya, Fransa ve İtalya kökenlilermiş.

Gudin, MBH yapmış ve girişim danışmanı olarak çalışmış, okulun yönetimini devralmadan önce. Kış gelince bütün okul Gstaad'a taşınıyor ve okul programına kayak da alınıyor. O zaman öğrenciler saat 10 civarında buluşuyorlar. Sıcak çikolata ve taze sıkılmış portakal suyu eşliğinde öğrenciler hocalarıyla buluşarak bir tartışma başlatıyorlar. Şehrin merkezinde alış veriş ünlü Louis Vuitton, Moncler, Prada gibi markalar faaliyet gösteriyor. Öğrenciler yüz yıldan beri aileleriyle burada bir araya geliyorlar.

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
ISTANBUL AYDIN UNIVERSITY
2003

Kariyerinde yüksekleri hedefleyenlere

YÜKSEK LİSANS ve DOKTORA

İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Ensititüsü, 135 yüksek lisans ve doktora programını, akademik kariyer hedefleyen ve profesyonel yaşamın gerekleri doğrultusunda uzmanlık alanlarına yenilerini eklemek isteyenler için açıyor. Güçlü bir akademik kadro, günümüz iş dünyasının ihtiyaçlarına göre tasarlanmış program alternatifleri, uluslararası bağlantılar, iş dünyasıyla entegre, hafta içi ve hafta sonu eğitim seçenekleri ile

İAÜ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM PROGRAMLARI SİZİ BEKLİYOR.

BÜYÜKÇEKMECE • FLORYA • KADIKÖY

www.aydin.edu.tr • 444 1 428

İAÜ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM
ENSİTİTÜSÜ

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ

Aydınlık bir geleceğe

Türkiye'nin Tercihi

35.000 Öğrenci

17 Fakülte ve Yüksekokul

6.500+ Uluslararası Öğrenci

450 Dünya Üniversitesi ile Eğitim İş Birliği

3000 Akademik ve İdari Personel

Lisansüstü Eğitim Programları (Fen, Sağlık, Sosyal)

36 Araştırma Merkezi

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
ISTANBUL AYDIN UNIVERSITY
2003

Onbinlerce Çözüm Ortağı

165 Uygulama Laboratuvarı

%83.6 İşe Yerleştirme Oranı

2 UNESCO Kürsüsü

United Nations Educational Scientific and Cultural Organization

Bologna ve AB Tanınırlığı

www.aydin.edu.tr | iaukampus

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
Bilginin ışığıyla geleceği aydınlatıyoruz!
www.aydin.edu.tr | iaukampus

İşimizi ciddiye alıyoruz

İstanbul Aydın Üniversitesi İletişim Fakültesi Haber Ajansı

İAHA
GÖZ'ünüzü açıyoruz...
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
ISTANBUL AYDIN UNIVERSITY
• 2003 •